

Ekwo

Sámelụ

ke mbụ

Hana yee Penina

1 ¹Ọ duru nwoke lanụ, shi lẹ mkpukpu Ramatayimu-Zofimu; mbụ l'ali úbvú úbvú ndu Ifuremu. Epha nwoke ono bụ Ełukana; nwa Jieroamu; mbụ nwanwa Elihu. Elihu ono bụ nwa ke Tohu; Tohu buru nwa ke Zufu, bụ onye Ifuremu. ²Ełukana ono bẹ luru unwanyi labo; onye lanụ aza Hana; onye ophuu nọdu aza Penina. Penina bẹ nwushiru unwegiri-ma; obenu lẹ Hana ta adudu nwa, o nwutaru.

³Aphagapha bẹ nwoke ono eshije lẹ mkpukpu iya jeshia mkpukpu Shilo je abaru Chipfu, bụ Okalibe-Kakota-Ike eja; gweru ngweja nụ iya. O buru unwu Elayi, epha phe bụ Hofini waa Finehasu bẹ bụ ndu-uke ke Chipfu l'eka ono. ⁴O nọdu abujeru teke Ełukana gweru ngweja ono; o woru oke anụ hee nyee ya, bụ Penina; bya ahechaa unwu iya unwoke; me unwu iya unwanyi. ⁵Ole Hana bẹ onmeje anụ anme; kele o yeru iya obu; egudekporo lẹ Chipfu mechiru iya ekpa nwa; ophu ootsudu ime. ⁶O buru kele Chipfu mechiru iya ekpa nwa; ophu o tsudu ime ono kpataru iphe, nyeji iya anọduje aduka iya l'onyá ono gude akpatsushi iya aphụ. ⁷O buru nno bụ g'onoduje anwụ aphagapha. O nọdu abujeru ge Hana jekporu l'ezeulo Chipfu; nyee ji iya ono akpatsu iya aphụ; k'ophu bụ l'okwaje ekwa; jika eri nri. ⁸Ełukana, bụ ji iya abya asụ iya: "Hana; ?bụ gunu bẹ iikwaru ekwa ke te eri nri? ?Bụ gunu bẹ aphụ jiru ngu obu? Mu ta akadụ ngu unwu iri aburu iphe to?"

⁹Tobudu iya bụ; Hana kwolihu g'ephe righechaaru nri; bya angua iphe-angungu lẹ Shilo. Teke onoya bẹ Elayi, bụ onye uke Chileke nọ anọ l'oshi, dū l'onu eze-ulo Chipfu. ¹⁰Hana gude obu aphụ raa ekwa; pfuru nụ Chipfu. ¹¹O ribua nte sụ: "Gube Chipfu, bụ Okalibe-kakota-ike; o

-bùru l'ii-le ẹn̄ya l'aphù, byaru m̀be nwozi ngu; mbù nyata mu; ọ́phu ì tì zòhaduru m̀be nwozi ngu; ì -mewaa mu nwùta nwa nwoke bẹ́ mu ewòkwaru iya phò nù g̀bẹ́ Chipfu g'ò b̀ru nkengu jasù g'òo-nò-bekpòru ndzù. Ọ́phu rìzò abyadù erwu iya l'ishi."

¹²Tòbudu iya b̀: ọ́ nòdu epfu anù Chipfu ono; Elayi nòdu elekpòe ya phò ẹn̄ya l'ònu. ¹³Hana gudekpòepho obu iya epfu anù Chileke; ọ́ b̀ru ogbogboromònu bẹ́ eme iya ̀kpòro; ọ́le a ta ǹmakwanuru iphe, oopfu. Elayi nòdu arì l'òo m̀e atsù iya. ¹⁴Ọ́ bya asù iya "B̀ teke ole bẹ́ ìi-ngu-bekpòru m̀e? Panùru m̀e haa!"

¹⁵Hana sù iya: "Ọ́ tò d̀kwa nno; nnajìuphu mu. Mu b̀kwa nwanỳì, aphù jiru obu. Mu ta ang̀kwaru m̀e; ọ́zoo iphe ọ́zo, atsù atsùtsu. Ọ́ kwa g'ò harù mu l'obu bẹ́ mu shi akòshiru Chipfu. ¹⁶Ta arìkwa lẹ́ nwozi ngu nwanỳì b̀ onye iphere bvùru l'iphu. Ọ́ kwa g'aphù ono habe mu shii; waa g'òotsu-be mu l'èhu bẹ́ mu shi teke ono pfushitaru Chileke."

¹⁷Ọ́o ya b̀ Elayi sù iya: "Laa l'èhu-guu! Gẹ́ Chileke kẹ́ Ízùrelù mekwaa-ru ngu iphe, ì rwòru iya."

¹⁸Hana sù iya: "Gẹ́ nwozi ngu nwanỳì d̀kwa ngu l'obu." Ọ́o ya b̀; Hana t̀gbua je eria nri; iphu bya at̀sahu iya.

¹⁹O -rwua l'ònmewa ̀tsu echele iya; ephe gbeshi bya abaarù Chipfu eja t̀gbua laphushia azù l'ibe phẹ́ lẹ́ mkp̀kpu Rama. Èlukana bya ejepfu nyee ya ono, b̀ Hana; Chipfu nyata nwanỳì ono. ²⁰Tòbudu iya b̀; ọ́ tsùta ime. O rwuẹ́ ya phò l'ezeda; ọ́ nwùta nwa nwoke. Ọ́ g̀a ya Sámèlù sù: "Iphe, kparù iya nù b̀ l'òo Chipfu bẹ́ mu rwòtaru iya."

Hana eye Sámèlù l'èka Chileke

²¹O be teke nwoke ono, b̀ Èlukana yẹ́ ndibe iya t̀gburu jeshia anù Chileke ngweja; m̀kwapho g'ò m̀e iphe, o kweru Chileke ukwe iya, b̀ g'òomeje aphagapha; ²²ọ́phu Hana ejeduru; kele ọ́ sùru jì iya: "Mu tee jekwa jasùru teke a naf̀adaru nwata-a era; gẹ́ mu ekutakwa nù iya je edobe l'ùlo Chipfu. Ọ́ b̀waruro l'èka ono bẹ́ oo-buru jasùru asùru."

²³Jì iya, b̀ Èlukana sù iya: "Mee egube d̀kpòe ngu phò ree. Nòdu-nu jasù teke ìi-naf̀u iya era. Ọ́o gẹ́ Chipfu mee g'opfu iya v̀a." Ọ́o ya b̀; nwanỳì ono nòdu l'unuphu; hee nwa iya ono gbiriri jasù ọ́ naf̀u iya era.

²⁴Ọ́ naf̀uchaepho nwata ono era; o kuta iya; yẹ́ ya swìru; bya akp̀ta oke-eswì, gbaru apha ẹ́to; wota ukpokutu-nri, jiru, nkweka labò; bya egude otumu m̀e; duru iya jeshia l'ùlo Chipfu lẹ́ mkp̀kpu Shilo; e -gudekpòoro lẹ́ nwata ono hakwadù nwanshìì. ²⁵Ephe gbuchaa oke-eswì ono; ephe duta nwata ono dujeru Elayi. ²⁶Hana bya asù Elayi: "Eshinu ì nò ndzù g'ì nò iya-a; nnajìuphu mu; bẹ́ ọ́ kwa mu b̀ nwanỳì ono, pf̀-kujejeru ngu nù l'èka-a; epfu anù Chipfu ono. ²⁷Mu rwòru g'ò nù mu nwata-a; Chipfu mewaaru mu iphe ono, mu rwòru iya ono. ²⁸Ọ́o ya b̀ lẹ́ nta-a bẹ́ mu ekuwaru iya anù Chipfu. Ọ́o-b̀ru kẹ́ Chipfu jas̀kpòoru g'òo-nò-beru." Ephe baarù Chipfu eja l'èka ono.

Hana epfu anụ Chileke

- 2 ¹Tòbudu iya bụ; Hana pfuru nụ Chipfu sụ:
 “Obu mu ete ẹsua l'ime Chipfu; ọ bụru l'ime Chipfu ono bẹ a paliru mpu mu imeli.
 Mu nọdu asawaa kpaakpaa l'iphu ndu ọhogu mu; kele mu ete ẹsua l'ì dzọtaru mu.
- 2 Ọ tọ ụkwa onye ụbaa nsọ gẹ Chipfu; ọphu ọ ụkwa onye ọzo, l'aturu ngu nụ.
 O to nweđu oke mkpuma, ụ gẹ Chileke anyi.
- 3 Ọphu g'unu haa egude etsetse aba l'abaa;
 g'opfu etsetse te eshihẹkwa unu l'ọnu afushi; noo kele Chipfu bụ Chileke, bụ iya nwe mmamiphe.
 Ọ bụru iya bụ onye enyochajẹ umere, nemadzụ emekọta ememe.
- 4 Apfu ndu ọkpehu bẹ anyakwoshiakwaru; ọle ndu ike bvuru bẹ a kwawaru ọkpehu g'onye kwaru ngwogu.
- 5 Ndu rijiru ẹpho bẹ wowaru onwophe nụ l'opfu nri; obenu lẹ ndu ọphu mbà shi atụ bẹ ẹgu ta abyadu agubaa.
 Nwanyị ono, te eshidu atsu ime bẹ nwutawaru unwu ẹsaa; ọle onye ọphu nwushiru unwu igwerigwe bẹ anwuppyashihuwaa anwuppyashihu.
- 6 Ọo Chipfu aduje ike gbua egbu; ọ ụkwaru iya phọ emeje g'a dzuru ndzụ.
 Ọo ya bẹ enwubajẹ nemadzụ l'alì-maa; ọ ụkwaru iya phọ emeje g'e teta nọdu ndzụ.
- 7 Ọo Chipfu bẹ emeje g'a daa ụkpa; ọ ụkwaru iya phọ bẹ emeje g'e nweru iphe.
 Ọo ya ewozetajẹ nemadzụ alì; ọ ụkwaru iya phọ bụ onye ewolije nemadzụ eli.
- 8 Ookulije ndu ụkpa, gwọru l'urwuku; ndu adudu g'ọ ụ phẹ bẹ ookufutajẹ l'ikpọzu.
 Owojeru phẹ dobe l'echilabọ ndu-ishi; mbụ dobe phẹ l'ẹka ẹphe anọduje eri ùbvù.
 Ẹka a turu ọkpali mgboko ụkota ke Chipfu; ọ bụru l'eli iya bẹ o bvugaberu mgboko.
- 9 Ọo-nọduje abọru ndu duru iya nsọ ụzo; ọle ndu ẹjo-ememe bẹ oomeje g'ẹphe tabuhu ọnu l'ochii.
 Ọ tọ ụkwa ọkpehu bẹ nemadzụ egudeje phafuta ishi;
- 10 ndu achọ Chipfu opfu bẹ aa-nyakwoshi yegiriyegiri.
 Oo-shi l'imigwe gude egbigwe bapfuta phẹ; ọo Chipfu e-kpe mgboko l'ophu ikpe jasụ l'ẹka o jeberu.
 Ọo-nụ Onye eze iya ike; mbụ woru mpu onye nkiya, a wuru manu l'ishi palia eli.”

¹¹Tòbudu iya bụ; Ëlukana phẹ tũgbua lashĩa ibe phẹ lẹ mkpũkpũ Rama. Nwata ono, bụ Sámèlu nòdu l'èka Elayi, bụ onye uke kẹ Chileke jeahaarũ Chipfu ozi.

Iwashĩ ùnwegirima ibe Elayi

¹² Ùnwegirima ibe Elayi bya abũkotaru ndu iwashĩ; òphu ẹphe ta agũ-beduru Chipfu iphe. ¹³ Iphe, ndu-uke Chileke emejekpoo bụ l'òobujeru teke o nweru onye gwerũ ngweja; bẹ nwozi onye uke Chileke egudeje ójì, nweru ònu ẹto bya mẹ anũ ono shikwaduru l'epfu. ¹⁴ Ò -bya l'oo-bvua ya l'ite-òku ono; òzoo nwitoshi ono; òzoo l'eze ite ono; òzoo l'ite ono, e gude eshi anũ ono. Iphe, ójì ono rwũtaru bẹ onye uke kẹ Chileke ewotajẹ l'òobũru nkiya. Noo g'ẹphe emegbabeje iya iphe, bũkpoo ndu Ízurèlu l'ophu, gude iphe-ngweja bya lẹ Shilo bụ ono. ¹⁵ Tẹme ò nòdu abũjeru; a -bya l'akpọ ẹba-iphe ono, e gude egwe ngweja ono òku; nwozi onye uke Chileke ono abyapfuta onye òbu, egwe ngweja òbu; bya asũ iya: “Nũkwa mu anũ, onye uke Chileke a-hũ ahũhũ; l'ò tọo natakwaa òphu e shiru eshishi; gbahaa k'oyii.”

¹⁶ Ò -bũru l'onye ono, byaru egwe ẹja ono sũru: “G'e vuadaru ụzo kpoo ẹba-anũ ono òku; tẹme l'ii-wotawarọ egube dũkpoe ngu phọ ree.” Nwozi ono asũ: “Waawaa! Ye mu iya l'èka nta-a; ò dũdu mu ewota iya k'ẹhuka.” ¹⁷ Iphe-ẹjì, ùnwokorobyaa ono eme kwata paa ẹka apaa l'ẹnya Chipfu; noo kẹle iphe, a nũru Chipfu bẹ ẹphe anọduje emebyishi emebyishi.

Sámèlu ejeru Chipfu ozi

¹⁸ Sámèlu bụ nwata nwokoro nshĩjì, ejeru Chipfu ozi, eyeje akpawuru uwe ọchaa, ndu-uke Chileke eyeje. ¹⁹ Aphagapha bẹ ne iya akwajẹ nwa uwe kpowula-kpowula; chĩtaru iya mẹ yẹe jì iya je egwe ẹja, ẹphe egweje aphagapha. ²⁰ Elayi nòdu agojeru ònu-òma nũ Ëlukana yee nyee ya ono sũ: “Gẹ Chipfu mee gẹ nwanyị-a nwũtaru ngu ùnwegirima, l'a-nọ-chi ẹnya Sámèlu, onye ono, nwanyị-a rwojeru Chipfu; o mechaa kuru iya nũphu Chipfu azũ-a.” E -mechaa ẹphe atũgbua lashĩa ibe phẹ.

²¹ Chipfu bya emeeru Hana iphe-òma; ò tsũta ime bya anwũtafua ùnwegirima unwoke ẹto; waa ùnwanyi labọ. Nwata ono, bụ Sámèlu nòdu l'iphu Chipfu vuta.

Elayi abarũ ùnwegirima ibe iya mba

²² Nta-a bẹ Elayi kahũwaru ọkpobe akahũ. Ò nòdu anũmakotaje iphe-miphe, ùnwegirima ibe iya eme ndu Ízurèlu l'ophu; waa l'ephe ejepfufe ùnwanyi, eje ozi l'ònu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ. ²³ Ọo ya bũ; ò sũ phẹ: “?Bũ gunu meru g'o gude unu nòdu eme ẹgube iphe, dũ nno? Onyemonye bẹ epfukọtaeru mu phọ k'iwashĩ, unu ewegbabe. ²⁴ Waawakwa ùnwu mu. Iphe ono, mu anũ l'èka epfu iya l'echilabọ ndu kẹ Chileke ono ta abũkwa

iphe, dù ree bẹ ọ bụ; kẹ g'unu nọduje eme ndibe Chipfu g'ẹphe shiswee ọzo. ²⁵Ọ -bùru lẹ nemadzu mesweru nemadzu ibiya bẹ bukwa Chileke e-doshiru pẹ iya; ọle ọ -bukwanuru l'ọo Chipfu bẹ nemadzu mesweru; ?bụ onye a-gbaru nemadzu ono ọdzeni?" Unwegirima ibe iya ono nyiele-nchi manụ l'opfu nna pẹ ono; noo kẹle Chipfu tū-buwaru lẹ ya e-gbushi pẹ.

²⁶Nwokoro nshii ono, bụ Sámèlu nọdu evukpọepho evuvu eje. Ọ bụru onye dù Chipfu mẹ ndiphe l'obu.

Ejo-iphe, a-dapfuta ọnu-ọlo Elayi

²⁷Onye kẹ Chileke bya abyapfuta Elayi bya asụ iya: "Wakwa iphe, Chipfu epfu baa: 'Mu te ewonuru-a onwomu goshi ọnu-ọlo nna ngu rengurengu lẹ teke ono, ẹphe nọ Fero l'ẹka l'alì Ijiputu ono tọo? ²⁸?Tọ bụnaa mbedua họtaru nna ngu l'ime ipfu ndu Ízurelu l'ophu g'ọ bụru onye uke nkemu; g'ọ bụru iya e-jeje l'ọru-ngweja mu; g'ọ kpoje ụnwù-isensu ọku; yeje uwe-ukuvu nọdu mu l'iphu? Mu ta atukoduru iphe ngweja, ndu Ízurelu nuru, ee-gude kpoọ ọku nukotakwapho ọnu-ọlo nna ngu? ²⁹?Bụ gūnu meru iphe, unu ta agubeduru ngweja mu iphe; mẹ iphe, aanuje mu anunu ono, mu tūru ekemu sū g'a nūje mu l'eze-ọlo ẹka mu bu ebubu ono? ?Bụ gūnu meru g'ọ gude ì ka akwabẹ unwegirima ngu ụbvù eme lẹ mbedua; mbụ unu nọdu agbavụ iphe, kakọta ree l'iphe, ndibe mu, bụ ndu Ízurelu nuru mu anunu; eri iya ada repfurepfu?"

³⁰"Oo ya bụ lẹ Chipfu, bụ Chileke kẹ ndu Ízurelu epfu sū-a: 'Oo eviya lẹ mu pfuru sū l'ọo ọnu-ọlo ngu; waa ọnu-ọlo nna ngu bụ pẹ a-nọduje eje ozi l'iphu mu jasụ lẹ tuutuutu lẹ m̄imiimii'; ọle nta-a bẹ mube Chipfu epfu sū-a: 'G'ọ tọ bukwaru mu! Lọ kwa ndu akwabẹ mu ụbvù bẹ mu akwabeje ụbvù. Ndu ophu akpọ mu ẹbo l'afu bẹ a taa gubedu iphe ilile. ³¹Tubekwa nvọ l'ọo-gbabeakwa teke mu e-gbushi ndibe ngu; mẹ ndu ọnu-ọlo nna ngu; k'ophu bụ l'ọo too nweduru m'onye lanu, bụ ọgerenya, a-dubaa nū l'anya unuphu ibe unu. ³²Ii-gude ẹnya ngu hūma g'ẹka ono, mu bu ono nọ l'iphe-ẹhuka. Iphe, dù ree bẹ mu e-mekpokwaru ndu Ízurelu; ọle-a; l'anya unuphu ibe unu bẹ ta adudu onye bụ ọgerenya, byaru l'adubaa ya nū. ³³Onyemonye l'ime unu, bụ onye mu te ebufuduru l'ọru-ngweja mu ono bẹ a-nodukwa-a ndzụ; ọle ọo-buru unu iphe-aphu; mbụ iphe, unu a-kwa ẹkwa ẹnya adu unu ragaraga. Iphe, bụ ndu-shi l'onulo ngu bẹ a-gbabuhje nwuhu l'oyii.

³⁴"Iphe, a-nwụ l'ẹhu unwegirima unwoke ngu ono ẹphenebo, bụ Hofini yee Finehasu bẹ a-buru ngu iphe-ohubama. Ẹphe a-tuko nwushihukota l'ujiku lanu. ³⁵Mu e-gude ẹka mu họtara onye a-buru uke mube Chileke; mbụ onye e gude ire iya ẹka; bya aburu onye anọduje eme uche mu; waa obu mube Chileke. Mu e-me g'onulo onye obu pfushia ike. Ọo-nọdu l'iphu onye nkemu ono, mu wuru manụ l'ishi ono eje ozi jasuru asuru. ³⁶Ọ bụru

g'òo-nwù bụ l'iphe, bụ onye phọduru nù l'ènya unuphu ibe unu l'a-byajè bya ephozeru iya; arwò iya okpoga; waa nri; arwòkwa iya phò g'e ye iya gè ya bụru onye-ozì l'èka ndu-uke Chileke anòduje eje ozi; k'òphu ya a-turütajekponu èkpu nri ria.' ”

Chipfu eku Sámèlù oku

3 ¹Nwata nwokoro ono, bụ Sámèlù nòdukpoephe l'èka Elayi ejeru Chipfu ozi. Teke ono bẹ Chipfu te eshidu akwatajèkwadu epfu eyeru nemadzu; òphu e shidu akwatajèkwadu aphù òphulènya.

²O rwua l'ènyashi ujiku lanù; Elayi zè l'èka òozeje. Teke ono bẹ nka lawarù iya l'ènya k'òphu bụ l'ò tò kwatadu aphù-rwekwadu aphù-rwe.

³Òphu oròku, dù l'èze-ùlo Chileke teke anyìhudu teke ono. Sámèlù zè azèè l'ime eze-ùlo Chipfu ono l'èka okpoko ògbandzu Chileke nò. ⁴Chipfu bya ekua Sámèlù oku. Sámèlù za iya: “Waa mu baa!” ⁵O gude òso gbapfushia Elayi je asù iya: “Waa mu baa; ?I kuru mu oku?” Elayi sù iya: “Mu te ekukwaru ngu; jekwa azè azèè!” Òo ya bụ; ò tughua je azè-zetakwa azèè òzo. ⁶Chipfu byakwa ekua ya oku òzo sù: “Sámèlù!” Sámèlù gbalihukwa bya ejepfushia Elayi je asù iya: “Waa mu baa; ?I kuru mu oku?” Elayi sù iya: “Nwa mu; mu te ekukwaru ngu oku; jekwa je azè azèè.” ⁷Teke ono bẹ Sámèlù teke amaduru Chipfu; òphu Chipfu teke emedu g'ò maru opfu nkiya. ⁸Chipfu byakwa ekua Sámèlù oku k'ugbo èto; Sámèlù zilihukwa jepfushia Elayi je asù iya: “Waa mu baa; ?I kuru mu oku?” Ò bya erwua Elayi l'èhu l'òo Chipfu bẹ eku nwata ono oku. ⁹Òo ya bụ; Elayi sù Sámèlù: “Tughua je azè azèè. O -kuè ngu phò òzo; sù iya: ‘Pfu iphe, ò bụ Chipfu; kèlè nwozi ngu ngabèru-a nchì.’ ” Sámèlù bya atughua je azè-zetakwa azèè l'èka ò zèhawaa.

¹⁰Chipfu bya bya apfuru l'èka ono; bya ekuahaa ya g'ò shihawaa eku iya teke òphuu sù: “Sámèlù! Sámèlù!” Sámèlù bya asù: “Pfu iphe, ò bụ; kèlè nwozi ngu ngabèru-a nchì.” ¹¹Chipfu bya epfuaru Sámèlù sù iya: “Lenu; iphe, mu a-bya ememe l'alì Ízurelù bẹ a-bùru onye nùmaru iya nù; òo-gbaa ya anwìrinwa lè nchì. ¹²Lè mbòku ono bẹ mu e-me g'iphe, mu pfuru l'èhu ònu-ùlo Elayi nwùkota; e -shi l'ishi jeye l'èka ò bvùru. ¹³Mu pfuwaru Elayi lè mu abyawaa anù ònu-ùlo iya aphù shita nta-a jasuru asuru lè k'èjo-iphe ono, ò machacharu l'unwu iya eme ono; mbù l'èphe bụ ndu anòduje epfubyi èpha Chipfu; òphu o selajèduru phè azù g'èphe te eme nno. ¹⁴Òo ya meru g'ò gude mu riaru ònu-ùlo Elayi angù sù l'èjo-iphe, ònu-ùlo Elayi metaru kpua onwophè bẹ ngweja; òzoo iphe-anùnu ta asukwa asafù jasùwaroya.”

¹⁵Sámèlù zèwaro jasù l'ùtsu; bya agbèshi je agùhàa ụzo ụlo Chipfu ono. Òlè Sámèlù bẹ ndzù agù g'oo-shi pfuaru Elayi iphe, e pfuru iya l'òphulènya ono. ¹⁶Tòbudu iya bụ; Elayi bya ekua ya oku sù iya: “Nwa mu, Sámèlù.” Sámèlù za iya: “Waa mu baa!” ¹⁷Ò jia Sámèlù sù: “?Bù gùnu bẹ

Chipfu pfuru ngu-a? Be ewohakwaru mu iya ewoha. Teke o nweru iphe ono, o pfuru ngu ono dūru ophu i woharu mu ewoha ophu iipfuduru mu iya; gẹ Chipfu mekwaa ngu iphe ono; mbụ-a; g'ò mekwaa ngu ophu ka-baaro shii.”¹⁸ Oo ya bụ; Sámèlu tūko iphe ono pfushikotaru iya; ophu o dudu ophu o wachiru iya awachi. Elayi bya asu: “O bụ iya bụ Chipfu; g'ò mekwaa iphe, dukpoe ya pho ree.”

¹⁹Sámèlu nodu evukpoeppo eje; Chipfu swieru iya pho eswiru; ophu o dudu opfu, o pfuru, adaje l'ali gbaru aka. ²⁰Iphe, bukota ndu Ízurelu; e-shikpoo le mkpukpu Danu jasụ le mkpukpu Biye-Sheba makotærupho le Sámèlu bụ okpobe onye mpfuchiru ke Chipfu. ²¹Chipfu bya achafuta le Shilo; kele ooshije l'opfu iya egoshi Sámèlu onwiya.

Ndu Filisitayinu alwuta okpoko oğbandzu Chipfu

4 ¹Tobudu iya bụ; iphe, Sámèlu pfuru nwukotaru ndu Ízurelu l'ophu. Le teke ono be ndu Ízurelu wufuru g'ephe je etsoo ndu Filisitayinu ogu. Ndu Ízurelu je akwabẹ k'ogu le Ebeneza; ndu ke Filisitayinu nodu kwabẹ le mkpukpu Afeku. ²Ndu Filisitayinu bya edzuchaa onwophe k'ogu bya abapfushia ndu Ízurelu. Ogu ono shihuepho ike; ndu Filisitayinu lwukpee ndu Ízurelu; gbua iphe, rwuru unu umadzu iri^a l'iphu ogu ono. ³Ndu ojogu ndu Ízurelu laphuepho azu l'odu phe; ndu bụ ogerenya phe jia phe su: “?Bụ gunu meru iphe, Chipfu kweru gẹ ndu Filisitayinu lwukpee anyi l'ogu ntanụ-a? G'anyi je apata okpoko oğbandzu Chipfu le Shilo k'ophu oo-tsoru anyi je adzota anyi l'eka ndu ohogu anyi.” ⁴Oo ya bụ; ndu ono bya ezia ndu tugburu jeshia Shilo je apata okpoko oğbandzu Chipfu, bụ Okalibe-Kakota-Ike ono; mbụ onye ono, bvugaru l'eli chierobu ono. Hofini yee Finehasu, bụ unwegirima Elayi nokwapho l'eka ono; waa okpoko oğbandzu Chileke ono.

⁵A pabataepho okpoko oğbandzu Chipfu ono l'odu ndu Ízurelu; uzu tu ke woo; k'ophu bụ l'ali nmahuchaaru jijijijii. ⁶Ndu Filisitayinu numaepho gẹ ndu Ízurelu atu uzu ono; ephe jiahaa su: “?Bukpoo gunu be aatu oke uzu owana l'odu ndu Hiburu?” Tobudu iya bụ; ephe bya amaru l'oo okpoko oğbandzu Chipfu be a pabataru l'odu ono. ⁷Ndzu guhu ndu Filisitayinu ono. Ephe pfuaaha su: “Oke-agwa be bataakwaru l'odu ndu Ízurelu!” “Anyi lashakwaru mma! Egube iphe, owa-a teke anwu-swekwaa! ⁸Nshio anyi! ?Bụ onye a-dzota anyi l'eka oke-agwa owa? O kwa phe bụ agwa ono, gudegbaa ejo iphe-ememe, dugbaa l'udu iya l'udu iya gbushia ndu Ijiputu l'echiegu ono-a. ⁹Unu shihukwa ike; unube ndu Filisitayinu! Unu mekwaa gẹ nwoke; g'unu ta aburu ohu ndu Hiburu egube ono ephe shihawaa buru ohu unu ono-a. Oo ya bụ; unu rukota onwunu tsoo phe ogu gẹ nwoke!”

^a 4:2 Bụ iya bụ 4,000 le mbekee.

¹⁰Ọọ ya bụ; ndu Filisitayinu lwuà ọgu ono; lwu-kpee ndu Ízurelù k'ọphu onyenonu gbalachaaru lashia ibe iya. Ndu e gburu egbugbu kwata paa ẹka apaa; kele unu nemadzu ugbo ukporo ẹto l'iri l'ise,^b bụ ndu ojogu eje l'okpa le ndu Ízurelù be laru l'ogu ono. ¹¹Ephe lwuta okpoko Chileke ono. E gbua unwegirima ibe Elayi ephenebo, bu Hofini waa Finehasu l'ogu ono.

Anwuhu Elayi

¹²Lujiku lanu onokwapho be onye Benjiaminu gude oso shi l'iphu ọgu ono jeshia Shilo; yee uwe iya, o gbajashiru agbajashi; waa aja, o kporu kpua onwiya l'ishi. ¹³Teke o bataru be Elayi noephe anoo le nggada iya ele enya l'uzo; noo kele obu ete iya ophe le k'okpoko Chileke ono. Nwoke ono bata l'ime mkpukpu; bya epfua iphe, nwuru nu. Uzu-ekwa buru wo o le mkpukpu ono l'ophu. ¹⁴Elayi bya anumaephe uzu-ekwa ono; o jiahaa su: “?Bu gunu be aatukpooru woowoowo ophuna?” Nwoke ono meephe egwegwa bya ejepfu Elayi. ¹⁵Elayi be du ukporo apha eno l'apha iri l'esato. Ophu o kwataeduru aphu uzo ree; mbu l'ophuwaa ragaraga. ¹⁶Nwoke ono su Elayi: “Mu bukwa onye shi l'iphu ọgu. O kwa oso be mu gude shi l'iphu ọgu ono gbalaa ntanu-a.” Elayi bya aja su: “Nwa mu; ?Denu go nwuru?” ¹⁷Nwoke ono, byaru ezi ozi ono su iya: “Ndu Ízurelù be gbakwaru oso l'iphu ndu Filisitayinu. Ndu Ízurelù be e gburu k'ọphu paru ẹka apaa. Temel'unwegirima ibe ngu ephenebo; mbu Hofini waa Finehasu be nwuhucharu nu; a bya anatakwapho okpoko Chileke.” ¹⁸No iya; teke o kuerupho okpoko Chileke ono; Elayi shi le nggada ono dafu dalaa azu l'aguga onu-abata ẹka ono. O daa suru olu ye lekwe; o buru iya anwuhu; kele o buwaa nwoke ogerenya; bya anyikwapho erwa. O buru ukporo apha labo be o buru onye-ishi ndu Ízurelù.

¹⁹Nyee nwa iya, bu Finehasu, be du ime; o gbabewa iya lezeda. Nwanyi ono numaephe l'okpoko Chileke be a nataru; teme le nna, nwuru ji iya waa ji iya be nwuhuwuru nu; ime wata iya ememe; o buru iya ezeda. Ole ime ono megharu iya ẹka. ²⁰O jiphuahaephe ajiphu k'anwuhu; unwanyi, eswi iya ime su iya: “Gude ẹka l'obu; oo nwa nwoke be i nwuru.” Ophu o pfuduru opfu yeru phe; ophu o ngaduru phe nchi. ²¹O bya agwa nwata ono Ikabodu su: “Odu-biribiri Chileke be lufuwuru l'ali Ízurelù.” Ishi iya bu l'a nataru okpoko Chileke; teme waa le nna, nwuru ji iya; waa ji iya nwuhuru. ²²O bya asu: “Odu-biribiri Chileke be lufuwuru l'ali Ízurelù; kele okpoko Chileke be a natawaru.”

Ndu Filisitayinu ephe l'okpoko oghandzu Chileke

5 ¹Ndu Filisitayinu natachaa okpoko Chileke ono; bya apafu iya le Ebeneza je edobe le mkpukpu Ashidodu. ²Ephe paru iya je edobe

^b 4:10 Bu iya bu 30,000, le mbekee.

l'ime ọ̀lo agwa p̄hẹ, bụ̀ Dagonu; woru iya dokube Dagonu l'onwiya. ³Ọ̀ bya ebe gẹ̀ ndu Ashidodu tehuru l'onmewa ọ̀tsu lẹ̀ nchitabọ̀hu iya; Dagonu dawaa; kpube iphu l'alì l'ataphu okpoko Chileke ono. Ephe bya apalia Dagonu woru iya dophu azụ̀ l'ẹ̀ka o shi dụ̀. ⁴Ephe bya etehukwa l'onmewa ọ̀tsu ọ̀phu tsotaru mbọ̀ku k'ono; bya ejeshia ele ẹn̄ya; Dagonu dawaa; kpube iphu l'alì l'ataphu okpoko Chipfu ono. Ishi iya mẹ̀ ẹ̀ka iya tũ̀ko chikwoshihu dabyiru l'ọ̀ma ọ̀lo; ọ̀ bũ̀ru ogwehu kpoloko bẹ̀ phọ̀duru nũ̀. ⁵Ọ̀o ya kparụ̀ iphe ndu agwajẹ̀ Dagonu lẹ̀ mkpũ̀kpũ̀ Ashidodu; mẹ̀kpoo ndu abahụ̀je l'ọ̀lo Dagonu taa zojedu ọ̀kpa l'onu-ẹ̀swa ọ̀lo ono byasụ̀ ntanụ̀-a.

⁶Chipfu gude kẹ̀ n̄jọ̀ ada ndu Ashidodu ẹ̀ka l'ẹ̀hu; mẹ̀waro ndu obuto-bu p̄hẹ. O mee p̄hẹ umerekete; mbụ̀ loru oke-ejo-onwo tũ̀ p̄hẹ; gude iya mekpaaha p̄hẹ ẹ̀hu. ⁷Unwoke Ashidodu bya ahụ̀ma g'oonwuru p̄hẹ; ephe sụ̀: “Okpoko Chileke kẹ̀ ndu Ízurelu bẹ̀ taa nọ̀duekwa eswiru anyi l'ẹ̀ka-a; noo kẹ̀le o gudewaa kẹ̀ n̄jọ̀ adawaa anyi l'agwa anyi, bụ̀ Dagonu ẹ̀ka l'ẹ̀hu.” ⁸Ọ̀o ya bụ̀; ephe zia ozi; kukọ̀o ndu-ishi ndu Filisitayinu l'ophu; bya ajiahaa p̄hẹ sụ̀: “?Bũ̀kpoo imeagha bẹ̀ anyi e-me okpoko Chileke kẹ̀ ndu Ízurelu-a?” Ephe sụ̀: “G'a pafũ̀kwa okpoko Chileke kẹ̀ ndu Ízurelu je edobe lẹ̀ mkpũ̀kpũ̀ Gatu.” Ọ̀o ya bụ̀; ephe pafũ̀ okpoko Chileke kẹ̀ ndu Ízurelu ono. ⁹Tọ̀budu iya bụ̀; ephe pafũ̀chae ya phọ̀ paba lẹ̀ Gatu; Chipfu ghaziaru iya ndu mkpũ̀kpũ̀ k'ono; gude kẹ̀ n̄jọ̀ daahakwa p̄hẹ phọ̀ ẹ̀ka l'ẹ̀hu; mbụ̀ k'ophu ndzũ̀-agũ̀gu rwutaru p̄hẹ. O mee oke-ejo-onwo phọ̀ka-shiahaa ndu mkpũ̀kpũ̀ ono; mbụ̀ ẹ̀girima mẹ̀ ọ̀gerenya. ¹⁰Ọ̀o ya bụ̀; ephe gulia okpoko Chileke ono je edobe lẹ̀ mkpũ̀kpũ̀ Ẹ̀kuronu. Okpoko Chileke ono nọ̀du abahụ̀ lẹ̀ mkpũ̀kpũ̀ Ẹ̀kuronu; ndu Ẹ̀kuronu chishia sụ̀: “Ephe pataakwaru okpoko Chileke ndu Ízurelu bya edobe l'ẹ̀ka-a g'ọ̀ gbushia anyi lẹ̀ ndibe anyi-o!” ¹¹Ọ̀o ya bụ̀; ephe bya ezia ozi; kukọ̀o ndu-ishi ndu Filisitayinu l'ophu; bya asụ̀ p̄hẹ: “Unu pafũ̀ okpoko Chileke kẹ̀ ndu Ízurelu g'ọ̀ laphu azụ̀ l'ẹ̀ka o shi; ọ̀ -dũ̀du bẹ̀ oo-gbushibẹ̀bekwa anyi lẹ̀ ndibe anyi.” Mgbu-ọ̀nwu dzuerupho mkpũ̀kpũ̀ ono l'ophu; mee ndzũ̀-agũ̀gu rwuta p̄hẹ. Noo kẹ̀le Chileke gude kẹ̀ n̄jọ̀ ada p̄hẹ ẹ̀ka l'ẹ̀hu. ¹²Ndu ophu nwũ̀hu-phoduru nũ̀ bẹ̀ oke-ejo-onwo phọ̀kashiru; ẹ̀kwa, ndu mkpũ̀kpũ̀ ono ara rwua imigwe.

Okpoko ọ̀gbandzu Chileke alaphu azụ̀ l'alì Ízurelu

6 ¹Okpoko Chipfu ono nọ̀o ọ̀nwa ẹ̀saa l'alì ndu Filisitayinu. ²Ndu Filisitayinu bya ekukọ̀o ndu l'agbajẹ̀ eja mẹ̀ ndu jibya bya ajia p̄hẹ sụ̀: “?Bũ̀ imeagha bẹ̀ anyi e-me k'okpoko Chipfu ono? Unu p̄fuaru anyi g'anyi e-gude paphu iya azụ̀ l'ẹ̀ka o shi.” ³Ndu agbajẹ̀ eja mẹ̀ ndu jibya ono, e kukọ̀ru ono sụ̀: “Teke ọ̀bu l'unu ewola okpoko Chileke kẹ̀ ndu Ízurelu; unu ta agbabẹ̀kwa iya ẹ̀ka ọ̀to wolaa. Unu gwekwaru ngweja-apfũ̀-ugwo nũ̀ iya. Ọ̀o ya bụ̀ unu agbẹ̀ teke ono dũ̀ iche l'iphe-ememe, eme unu; tẹ̀me

unu abyakwaphọ amaru iphe, meru g'o gude ọp̄hu o tokọ hadu egude kẹ n̄jọ ada unu ẹka l'ẹhu.”⁴ Ndu Filisitayinu ono bya ajiá sù: “?Bù ḡnu gbaru kẹ g'anyi n̄ iya lẹ kẹ ngweja-apf̄u-ugwo ọbu?” Ephe sù phe: “Ọo Oke-ẹjọ-onwo ise, e gude mkp̄ọla-ododo kp̄a; waa okerepfu ise, e gude mkp̄ọla-ododo kp̄a, bù iya bù gẹ ndu-ishi ndu Filisitayinu hatabe l'igwe. Noo kẹle ọo nchika-ẹhu lanu bẹ shi t̄uko eme unu lẹ ndu-ishi unu.⁵ Unu kp̄a iphe, du g'oke-ẹjọ-onwo ono, aphọ unu ono; waa okerepfu ono, eyi alì unu iyi ono; unu abya akwabe Chileke kẹ ndu Ízurelu ùbvù; g'a maru; ?ọo-tuwo ẹka l'egude kẹ n̄jọ ada unu l'agwa unu; mẹ alì unu ẹka l'ẹhu?”

⁶ “?Dẹnuhunú g'o gude unu kpochia obu gẹ ndu Ijiputu waa Fero kpochiru nkep̄e? Teke ono Chileke meshiaharu phe iphe-ọhumalenya ono; ?ephe te emechaeduru paleru-a ndu Ízurelu haa? ⁷ Ọo ya bù; unu mee ọgba-kperekpere ọphúú. Unu akp̄ta ne-eswi labọ, he unwu; mbù ọp̄hu e teke gudeswee odogoro t̄ugbabe ẹbo. Unu woru ne-eswi labọ ono t̄ugbabe l'ọgba-kperekpere ono. Unu apata unwu eswi ono paphuchaa azu l'unuphu; pahaaru phe iya ne phe ono. ⁸ Unu aparu okpoko Chipfu ono tukobe l'ọgba-kperekpere ono bya eworu iphe ono, unu gude mkp̄ọla-ododo kp̄ushia ono; mbù ngweja-apf̄u-ugwo ono ye l'ime okpoko, du l'aḡuga okpoko Chipfu ono. Unu mechaa nno; unu ewehaa ya; g'ọ lashia ẹka o shi. ⁹ Ọle ọo g'unu lekp̄e ya phọ ẹn̄ya. Ọ -buru l'ọ t̄ugburu; chebe ọzo ẹka o shi; l'ọzo mkp̄ukpu Bẹtu-Shemeshi; unu amaru l'ọo Chipfu bẹ meru g'oke ẹjọ-iphe ono dapfuta anyi. Teke ọ t̄ọ dudu; anyi amaru l'ọ t̄ọ budu iya gbushiru anyi ono; l'a nonyakpoerupho iphe ono melahaa anyi.”

¹⁰ Ọo ya bù; ephe mee ya nno. Ephe woru ne-eswi labọ ono libe l'ọgba-kperekpere ono; bya achita unwu iya je akp̄o-chishia l'ọka-eswi l'unuphu. ¹¹ Ephe parù okpoko Chipfu ono tukobe l'ọgba-kperekpere ono; parù okpoko, a chiru okerepfu mkp̄ọla-ododo ono; waa iphe ono, d̄ugbaa g'oke-ẹjọ-onwo phe ono, e gudekwaphọ mkp̄ọla-ododo kp̄ushia ono ye iya. ¹² Ọo ya bù; ne-eswi labọ ono kwaserupho ọzo Bẹtu-Shemeshi nahamunha. Ephe kwas̄kpoep̄ho gbororo ono; egbukp̄oep̄ho ọrà eje; ọp̄hu ọ t̄ọ dudu ẹka ephe swijiru aswiji. Ndu-ishi ndu Filisitayinu n̄odu etso phe azu azu jasù l'oke ephe lẹ mkp̄ukpu Bẹtu-Shemeshi. ¹³ Teke ono bẹ ndu Bẹtu-Shemeshi akpata witi lẹ ns̄da ns̄da alì phe. Ephe bya apalia ẹn̄ya; h̄uma okpoko Chileke ono; ẹhu ts̄o phe nt̄umatu l'ephe h̄umaru iya. ¹⁴ Ọgba-kperekpere ono rwua l'egu Jioshuwa kẹ Bẹtu-Shemeshi; bya apf̄uru l'aḡuga eze mkpuma, n̄ l'ẹka ono. Ndu ono gbujashia oshi, e gude k̄a ọgba-kperekpere ono egbujashi; bya eworu ne-eswi labọ ono gude gwee ngweja-akp̄o-ọku n̄ Chipfu. ¹⁵ Ndu Lívayi bya apazeta okpoko Chipfu ono waa okpoko ono, e yeru iphe ono, a kp̄ushiru lẹ mkp̄ọla-ododo pho; bya eworu iya tukobek̄ota l'eli eze mkpuma ono. Ndu Bẹtu-Shemeshi bya egweeru Chipfu ngweja-akp̄o-ọku; waa ngweja ọzo lẹ mb̄oku ono gẹdegede. ¹⁶ Ndu-ishi ndu Filisitayinu ephe n'ise n̄oduchaa h̄uma iphe ono

g'oonwu; ephe dakòbe laphushia azu le mkpukpu Ekuronu le mboku ono kwapho.

¹⁷Owana be bu mkpola-ododo ono, a kpushiru o du g'oke-ejo-onwo ono; mbu ono, ndu Filisitayinu nuru Chipfu g'o buru ngweja-apfu-ugwo ono. Mkpukpu Ashidodu nuru nanu; nanu buru ke ndu Gaza; nanu buru ke mkpukpu Ashikelonu; nanu buru ke ndu Gatu; nanu buru ke ndu Ekuronu. ¹⁸Okerepfu ono, e gude mkpola-ododo kpu pho be hatabeepho igwerigwe ge mkpukpu, ndu Filisitayinu, ndu-ishi ise pho bu eze phe pho; mbu mkpukpu ono, a kpu-phegbaaru mgburugburu; me mkpukpu mkpukpu, dugbaa ya nu. Eze mkpuma ono, atu-koberu okpoko Chileke ono; nepho buru iphe, ohubama l'egu Jioshuwa ke Betu-Shemeshi byasu ntau-a.

¹⁹Chileke bya awata echigbushi unwoke ndu Betu-Shemeshi; kele ephe nyoru okpoko ogbandzu Chipfu enyonyo. O chigbua ukporo umadzu eto l'umadzu iri. Ndu Izurelu gua aphu kele ndu Chileke chigbushiru be kwataru paa eka apaa. ²⁰Ndu Betu-Shemeshi su: “?Bu onye a-du ike pfuru Chipfu, bu Chileke, du nsò l'iphu? ?Bukpoo onye be anyi a-pajeru iya?” ²¹Tobudu iya bu; ephe bya ezia ndu-ozì g'ephe jepfu ndu mkpukpu Kiri-yatu-Jiarimu je ezia phe su: “Ndu Filisitayinu be palataakwaru okpoko Chipfu. Unu byakwa apata iya je edobe l'ibiya k'unu!”

7 ¹Oo ya bu; unwoke mkpukpu Kiri-yatu-Jiarimu bya eje apata okpoko Chipfu ono. Ephe paru iya je edobe l'ulo Abinadabu l'eli ubvu; bya edobe nwa iya, bu Eleyaza nsò g'o letaje okpoko Chipfu ono enya.

Aadzota ndu Izurelu l'eka ndu Filisitayinu

²Tobudu iya bu; okpoko ogbandzu ono nokpoo odu le mkpukpu Kiri-yatu-Jiarimu. O noru iya ukporo apha ophu. Ndu Izurelu tuko akwakota ekwa; achò Chipfu.

³Tobudu iya bu; Sámèlù bya epfuaru ndu Izurelu l'ophu su: “O -buru l'unu gudewaa obu unu g'o ha alwapfuta Chipfu; unu wofuchaa agwa ndu ohozo ono; waa agwa Ashitoretu. Unu kporu obu unu ye l'eka Chipfu no; g'o buru iya kpoloko be unu a-nodu abaru eja; oo ya bu l'o nafutakwanu unu l'eka ndu Filisitayinu.” ⁴Oo ya bu; ndu Izurelu wofukota agwa Balu waa ke Ashitoretu, ephe dobegbaaru; bya abaaharu Chipfu eja nwekinyi ya.

⁵Sámèlù bya asu: “Unu tuko dzukobe le mkpukpu Mizupa unube ndu Izurelu l'ophu; ge mu pfuru nu Chipfu l'iswi ehu unu.” ⁶No iya ephe dzukobeepho le mkpukpu Mizupa ono; ephe kuta mini gbashì l'alì l'iphu Chipfu. Ephe swia egu; nodu l'eka ono pfushikota iphe-eji phe su: “Anyi mesweakwaru Chipfu.” O buru Sámèlù bu onye-ikpe ndu Izurelu le Mizupa.

⁷Ndu Filisitayinu byaepho anuma le ndu Izurelu be dzukoberu nu le mkpukpu Mizupa; ndu-ishi ndu Filisitayinu jeshia g'ephe tsoo ndu Izurelu

ògu. Ndu Ízùrèlù nùmae ya phọ; ndzù ndu Filisitayinu wata phẹ agùgu. ⁸Ọo ya bụ; ndu Ízùrèlù pfiaru Sámèlù sù: “Ta ahakwa araku Chipfu, bụ Chileke anyi l'iswi ẹhu anyi; k'òphu ọ-gbafuta anyi l'ẹka ndu Filisitayinu!” ⁹Sámèlù kwe; bya ewota nwaturu, angụkwadu ẹra gweeru Chipfu ngweja-akpọ-ọku. Ọ bya araku Chipfu l'iswi ẹhu ndu Ízùrèlù. Chipfu nùma olu iya. ¹⁰Sámèlù gudekwadua ngweja-akpọ-ọku ono l'ẹka egwe; ndu Filisitayinu zakubewaa ndu Ízùrèlù ntse k'ògu. Chipfu bya egude egbigwe raarù ndu Filisitayinu oke ọrà lẹ mbọku ono; mbù tù phẹ ẹberebete. ¹¹Ndu Ízùrèlù wufuta lẹ Mizupa; bya achipfuru ndu Filisitayinu ono; egbutsushi phẹ l'uzo jeye lẹ mkpọda mkpukpu Betu-Karu.

¹²Ọo ya bụ; Sámèlù woru mkpuma dobe l'echilabọ mkpukpu Mizupa waa Shenu; bya eworu iya gube Ebeneza; bya epfua sù: “Chipfu bẹ yetakotaru anyi ẹka byasù nta-a.” ¹³Ọo ya bụ; ndu Ízùrèlù kapyabẹ ndu Filisitayinu; ọphu ẹphe te eyebaeduru okpa l'alì ndu Ízùrèlù ọzo. Chipfu gude kẹ njo adaepho ndu Filisitayinu ẹka l'ẹhu jasù gẹ Sámèlù nọ-beru ndzù. ¹⁴Mkpukpu, ndu Filisitayinu shi natakota ndu Ízùrèlù bẹ ndu Ízùrèlù byaru anataphukota azù; mbù e shikpọo lẹ mkpukpu Ekuronu jasù lẹ mkpukpu Gatu. Ndu Ízùrèlù nafutachaa ndu ẹphe l'ẹphe bukube l'ẹka ndu Filisitayinu. Nchì bya adù doo l'echilabọ ndu Ízùrèlù ẹphe lẹ ndu Amoru.

¹⁵Sámèlù buru iya bukotaru ishi ndu Ízùrèlù jasù g'ọ nọ-beru ndzù. ¹⁶Aphagapha bẹ o shijeepho lẹ mkpukpu Betelu bahù lẹ mkpukpu Gilgalu; lufu lẹ mkpukpu Mizupa; eekperu ndu Ízùrèlù ikpe l'ẹka ono g'ọ hakota. ¹⁷Ọ nọdu abujeru; o -jehaa g'ọ jeru; l'ọ laphu azù lẹ mkpukpu Rama, bụ ẹka ibe iya nọ. Ọ buru l'ẹka ono bẹ ọonoduje edoshiru ndu Ízùrèlù opfu. Ọ kpuaru Chipfu ọru-ngweja l'ẹka ono.

Ndu Ízùrèlù achọ onye a-buru eze phẹ

8 ¹Tobudu iya bụ; Sámèlù kahuepho; ọ chiru unwegirima iya unwoke ye g'ẹphe kpejeru ndu Ízùrèlù ikpe. ²Epha okpara iya bẹ bụ Jiowe-lu; epha otsota iya buru Abáyijia. Eka ẹphe tukoru buru ndu-ikpe bụ lẹ mkpukpu Biye-Sheba. ³Obenu l'unwu iya ono te etsodu ọzo, o tsoru. Iphe, ẹphe gharu iphu bụ eri urwu l'uzo, apfuduru-oto; bya eriphe uphalazu; ekpephe ikpe, apfuduru nhamunha.

⁴Ọo ya bụ; ndu bụ ogerenya ndu Ízùrèlù bya edzukobe; jepfu Sámèlù lẹ mkpukpu Rama. ⁵Ephe sù iya: “Lenu; nta-a bẹ ì kahwaru akahù; teme ọphu unwu ngu te eshidu ọzo ono, i shiru ono. Nta-a bukwa g'ì hotaru anyi onye a-buru eze anyi egube ono ndu ọzo nwegbaarù ono.” ⁶Iphe ono, ẹphe pfuru sù g'a nù phẹ onye a-buru eze phẹ ono dù Sámèlù ẹji. O woru iya pfiaru Chipfu. ⁷Chipfu pfiaru Sámèlù sù iya: “Ngabekwaru ndu ono nchì l'iphe, bukpo iphe, ẹphe epfuru ngu opfu iya. Ọ tọ bukwa ngu bẹ ẹphe jikaru; ọ gbẹ-chikwaa buru mube Chipfu bẹ ẹphe jikaru gẹ mu ta abuheru eze phẹ. ⁸Ọo egube ono, bẹ ẹphe shi e -shi kẹ mbọku,

mu dufutaru phẹ l'alì Ijiputu meta byasù ntanù-a; mbù k'òphu bù l'èphe gwòberu mu; je abaaharù agwa ndu ọzo ẹja. Nokwaphọ g'èphe gwòberu gùbedua bù ono. ⁹Ngabẹkpooru phẹ rọo nchì l'iphe, ẹphe epfu. Ọlẹ ọo g'ì nmashìaru phẹ ọkwa ike; mee g'èphe maru g'onye ọbu, a-bùru eze phẹ ọbu a-nọdu eme.”

¹⁰Ọo ya bù; Sámèlù bya atùko iphe, Chipfu pfuru iya ono dooru ndu ono, epfu g'ò goshi phẹ onye a-bùru eze phẹ ono. ¹¹Ọ sù phẹ: “Waa iphe, onye a-bùru eze unu a-nọdu e-me baa: Ọo-chìko unwu unu unwoke dobe g'èphe gbajèru iya ụgbo-ìnya; mẹ ìnya l'onwiya gude ejeru iya ozi; mbù l'èphe e-vutajèru ụgbo-ìnya iya ono ụzo. ¹²Ọ nweru ndu ọphu ọo-harù zia g'èphe bùru ishi ndu ojogu, dù unu labọ l'ùkporo iri iri; ndu ọphu abùru ndu-ishi ùkporo ndu ojogu labọ lẹ ndu ojogu iri iri; nweru ndu ọphu a-nọdu akọru iya ọkoro l'ẹgu; mẹ ndu ọphu a-nọdu akpataru iya iphe, o meberu l'alì; mẹ ndu ọphu a-nọdu emeru iya ngwọgu waa ngwa, l'etsoje ụgbo-ìnya iya. ¹³Ọo-chìru unwada unu ye g'èphe meje manù, eshi mkpọ. Hakwaru phẹ phọ mee ndu eshije nri; mẹ ndu egheje iphe egheghe. ¹⁴Ọo-nashìchaa unu alì unu; waa opfu-vayìnu unu; mẹ mgbabu oshi olivu unu, ọphu kachakpọo ree; woru iya nùkota ndu-ozì iya. ¹⁵Oo-vukọ ereshi unu; waa akpuru vayìnu unu oke lanù iya l'ime ụzo iri woru nù ndu-ishi mẹ ndu-ozì iya. ¹⁶Ohu unu unwoke mẹ unwanyi; mẹkpoo unwokorobyà unu ndu ọphu ike ozi kachakpọo; mẹ nkafu-ìgara unu bẹ ọo-tùko chitakota g'èphe jejeru iya ozi. ¹⁷Atùru unu mẹ egbu unu bẹ oo-rwuta uzi lanù l'ime ụzo iri. Unubèdua l'onwunu atùko ejekotaru iya ozi. ¹⁸Ọ -rwuepho teke ono bẹ unu a-raswe-rehukwa g'a nafuta unu l'ẹka onye ono, unu gude ẹka unu họtà g'ò bùru eze unu ono; ọlẹ Chipfu bẹ ta abyadù angaru unu nchì lẹ teke ono.”

¹⁹Obenu lẹ ndu ono jìkaru angabèru Sámèlù nchì. Ẹphe sù iya: “Waa-waa-o! G'a họtàru anyi eze-o; ²⁰k'òphu anyi a-dù gẹ ndu alì ọzo dughaa; nweru onye a-bùru eze anyi; vutajèru anyi ụzo; alwùru anyi ọgu, anyi alwùkpo alwùlwu.” ²¹Sámèlù bya anumakotachaa iphemiphe ono, ndu ono pfuru ono; ọ tùko iya kọkotaru Chipfu. ²²Chipfu pfuaru Sámèlù sù: “Nùma iphe, ẹphe pfuru ngu; woru onye eze nù phẹ.” Tọbudu iya bù Sámèlù pfuaru unwoke Ízurelù sù: “G'onyenonù lashìchaa mkpukpu iya.”

Sámèlù awù Sọlù manù l'ishi

9 ¹Ọ nweru nwoke, bù onye Benjiaminu, ẹpha iya bù Kishi; nwa Abiyelù; Abiyelù bù nwa Zerọ; Zerọ bùru nwa Bekoratu; Bekoratu bùru nwa Afaya onye Benjiaminu. Kishi ono bù onye ọkpehu parù ẹka. ²Ọ nwutaru nwata nwoke, ẹpha iya bù Sọlù; mbù nwokoro, amaghe mma amaghe; k'òphu bù l'ọ tọ dudu onye atùru iya nù lẹ ndu Ízurelù. Shitakpọo l'ukuvu kwasèru ụzo imeli bẹ ọ kakọta onyemonye l'eli.

³Ọ be teke nkafu-ìgara Kishi, bù nna Sọlù tuphashìhuru; Kishi pfuaru nwa iya ono, bù Sọlù sù: “Duta nwozi lanù gẹ gu l'iya je achogbaa

nkapfù-ìgara ono.”⁴ Ọo ya bụ; ẹphẹ tųgbua ghajaa alì úbvú úbvú ndu Ifuremu; bya aghajaa alì Shalisha; ọphu ẹphẹ ta ahụmaduru iya. Ẹphẹ bya atųgbua; shia ụzo alì ndu Shalimu; ọphu ọ tọ dudu nkapfù-ìgara ono, ọphu nọ l'ẹka ono. Ẹphẹ tųko ẹka iya kẹ ndu Benjiaminu jekọta; ọphu ẹphẹ ta ahụmaduru iya.⁵ Ẹphẹ bya erwẹpho l'alì Zufu; Sọlu pfiaru nwozi ono, yee ya swì ono sụ: “Bya g'anyi laphu azu; ọdumeka bẹ nna mu a-gbẹkwa haa arì kẹ nkapfù-ìgara; wata akụ photophoto k'ẹhu anyi.”

⁶Nwozi ono sụ iya: “Lenu; o nwekwaru onye kẹ Chileke bu lẹ mkpukpu-a. Ọ bụ onye aakwabẹ úbvù shii; tẹme iphemiphe, o pfuru nọdu erekọtaje g'ọ pfuru iya. G'anyi jeedukwa ẹka ono; je amaru; ?ọo-karụ anyi ẹka anyi a-hụma iya?”

⁷Sọlu bya asụ iya: “?Ọle-a; lekpodanu; ọ -buru l'anyi jeru; ?bụ gunu bẹ anyi a-nụ nwoke ọbu? Nri, dū lẹ nwẹda anyi bẹ bvuwaru nū; ọphu ọ dudu iphe, anyi a-nyako onye kẹ Chileke ono. ?Bukpoo gunu bẹ ẹka anyi tų-pheru?”

⁸Nwozi ono bya eyeeru Sọlu ọnu ọzo sụ iya: “Lenu; iphe, dū mu l'ẹka bẹ bukwa mkpola-ọchaa, ẹrwa iya dū nkeru-ẹno shekelu. Mu e-woru iya nū onye kẹ Chileke ono k'ọphu ọo-karụ anyi ụzo ọphu anyi e-shi iya.”

⁹Teke mbụ l'alì Ízurelu bẹ shi abujeru -nemadzụ nọdu eje ajita Chileke iphe; l'ọo-sụ: “Unu bya g'anyi jepfu onye aphụ ọphulenyà.” Noo kele ndu ono, eekuje ndu mpfuchiru Chileke nta-a ono bẹ e shi ekuje ndu aphụ ọphulenyà lẹ teke ono.

¹⁰Sọlu sụ nwozi iya ono: “I pfuru ree! Ngwa bya g'anyi je.” Ọo ya bụ; ọ buru phẹ eje mkpukpu ono, onye kẹ Chileke bu ono.

¹¹Ẹphẹ nọdu enyikpọpho ọbvù abahụ lẹ mkpukpu ono, ẹphẹ l'unwumgboko, eje ekuta mini dzuda. Ẹphẹ jia phẹ sụ: “?Bụ ẹka-a bẹ onye aphuje ọphulenyà-a bụ?”¹² Unwumgboko ono sụ phẹ: “Ee! Ọ nọ-a unu l'ụzo atatiphu l'ẹka ono. Unu mekebe egwegwa nta-a; kele ọ bụ-a ntanụ bẹ ọ byaru mkpukpu-a; noo kele ndu ọha bẹ egwe ngweja l'ẹka aagwajẹ iphe.”¹³ Unu -bahụpho l'ime mkpukpu ono bẹ unu a-hụma iya; tẹme l'oo-jeshia l'ẹka aagwajẹ iphe jeshia eri nri. Noo kele ndu ono tee ridu nri jasuru l'ọobya; kele ọo-gofutajeadaru ọnu-oma ye l'ẹja, e gweru ono; e -mechaa; ndu e yeru lẹ nri ono eriaro nri. Unu tųgbua je nta-a; unu a-hụma iya-a!”¹⁴ Ẹphẹ tųgbua je abahụ lẹ mkpukpu ono. Ẹphẹ nọdu abahụ lẹ mkpukpu ono; a bya ele ẹnya Sámèlu nọdu ejewa abyapfuta phẹ; eje ala l'ẹka aagwajẹ iphe.

¹⁵Ọle Chipfu goshihawaru Sámèlu iphe ono l'unyaphu iya tẹme Sọlu bya ono sụ: ¹⁶“Ẹgube nta echele bẹ mu e-zì nwoke, shi l'alì ndu Benjiaminu g'ọ byapfuta ngu. Ọ -byarwutaephe; wụya ya manụ l'ishi g'ọ buru iya a-buru onye-ishi, ndibe mu ono, bụ Ízurelu; je anafuta phẹ l'ẹka ndu Filisitayinu. Lẹ mu lewaru ndibe mu ẹnya; ẹkwa, ẹphẹ ara rwuwaa mu lẹ nchì.”

¹⁷Ahùma, Sámèlù ahùma Sòlù; Chipfu sù iya: “Lekwa nwoke ono, mu pfuru ngu opfu iya ono; ọọ ya bẹ a-bùrù eze ndibe mu.” ¹⁸Ọọ ya bụ; Sòlù bya ejepfu Sámèlù l'ọnu-abata mkpụkpu ono bya ajia ya sù: “Jiko kanuru mu ọlò, ẹka onye ono, aphuje ọphulenyà ono bu.”

¹⁹Sámèlù sù iya: “Ọọ mbedua bụ onye aphuje ọphulenyà ọbu. Vuru mu ọzọ nyihu eli ẹka ono, aagwajẹ iphe ono; noo l'enyashia bẹ mu lẹ ngu a-tụko rigba nri. Teke e rwuerupho l'utsu; mu ahaa unu g'unu lashiwaro; mu akakotakwaru ngu phọ iphe, dū ngu l'obu. ²⁰A bya lẹ kẹ nkafụ-igara unu ono, tuphashihuru e -shi k'abalị ẹto, larụ alala ono; unu ta arihe ọriri iya; noo kẹle a humakotawaru iya. Sù: ?Tọ bunu ngu-a bẹ iphe ono, ndu Ízùrèlù tukurù achọshi ike ono kwarù l'ẹka? Mbụ; ?tọ bunnua gubedua; waa ọnu-ọlò nna ngu bẹ ọbu?”

²¹Sòlù sù iya: “Ole-a; ?ọ kwa lẹ mu bụ onye Benjiaminu; mbụ l'ọọ ipfu, kakota alwa alị l'ipfu ndu Ízùrèlù bẹ mu shinu-a; tẹme ọ buri unuphu ibe anyi bẹ kakota nwanshii l'ipfu Benjiaminu? ?Bụ gunu kparụ iphe iipfuru mu egube iphe-a?”

²²Ọọ ya bụ; Sámèlù bya eduta Sòlù yẹ nwozi iya bahù l'ime phorokoto ọlò, dū l'ẹka ono, aagwajẹ iphe ono; bya eworu pẹ dobe g'ẹphe nọdu l'ishi ndu ono, e yeru g'ẹphe bya, bụ ndu rwuru ukporo umadzu l'umadzu iri ono. ²³Sámèlù bya epfuaru onye eshi nri sù: “Wota nù anù ono, mu nuru ngu ono; mbụ onoya, mu sùru g'i dobe iche phọ.” ²⁴Ọọ ya bụ; onye ono, eshi nri ono bya ewolia utapfu anù ono yẹ iphe, tukurù iya nù; bya edoberu iya Sòlù l'iphu. Sámèlù sù: “Nokwa iphe, e doberu ngu. Ria ya; noo kẹle ọọ gubedua be e doberu iya kwabẹru e -shi teke ono, mu pfuru sù lẹ mu eshiru ndu nemadzu ite ẹbyaa ono.”

No iya; Sòlù yẹ Sámèlù tuko rigba nri lẹ mbọku ono. ²⁵E mecha; ẹphe tuko shi l'eli ẹka ono, aagwajẹ iphe ono lufuta bahushia l'ime mkpukpu. Sámèlù yẹ Sòlù nọdu l'eli ọlò iya bọọ ọja.

²⁶Ẹphe bya etehu l'onmewa lẹ teke nchi abohuwaa; Sámèlù kua Sòlù l'eli ọlò ono; bya asù iya: “Gbeshi gẹ mu dukwa ngu.” Ọọ ya bụ Sòlù bya agbeshi; yẹ Sámèlù tuko lufushia etezi. ²⁷Ẹphe nọdu ejerwuwaa ishishi mkpukpu ono; Sámèlù sù Sòlù: “Pfuaru nwozi ono g'ọ tughua vuru anyi ọzọ.” “Gubedua angabẹ nwanshii k'ophu mu e-zi ngu ozi, Chileke ziru.” Nwozi ono bya evuru ọzọ tughua.

10 ¹Ọọ ya bụ; Sámèlù wota mgbere, manù dū; woru manù ono wua Sòlù l'ishi bya etsutsua ya ọnu sù: “Chipfu bẹ wuwaru ngu manù l'ishi g'i buri onye-ishi, a-nọdu edu ndibe iya, bụ ndu Ízùrèlù. ²Ì -haẹ mu phọ tughua ntanù-a bẹ o nweru unwoke labọ, gù l'ẹphe e-dzuda lẹ mgboru ilu Rechielù lẹ mkpukpu Zeluza l'oke alị ndu Benjiaminu. Ẹphe a-sù ngu lẹ nkafụ-igara ono, i jeru achọcho ono bẹ a humakotaakwaru; tẹme lẹ nna ngu ta ariekwa kẹ nkafụ-igara; l'ọ gbẹkwanu ayọ ọshi ngu; epfu sù: ?Bụ imeagha bẹ mu e-me kẹ nwa mu-a?”

3“O buri l'eka ono be ii-shiwaro lufu l'upfu eze oshi, du le Tabo. Oo l'eka ono be gu l'unwoke eto, eje mkpukpu Betelu je abaru Chileke eja e-dzuda. Onye lanu be a-kpuru unwu-eghu eto; onye ophuu achiru ishi buredi eto; onye ophuu aparu otumu mee. 4Ephe e-kele ngu ekele; bya achiru ishi buredi labo nu ngu; li nata phe iya.

5“E -mecha be ii-jerwu l'ubvu Chileke, du le mkpukpu Gibiya; mbu eka ono, ndu Filisitayinu kwakachaaru ono. I -rwujeepho mkpukpu ono be ii-huma ndu mpfuchiru Chileke l'eka ephe dzeberu shi l'eli eka aagwa-je iphe chiru ogumogu; me nkwa; me opu; waa une aku eje l'uzo. Ephe a-nodu epfuchiru Chileke. 6Noo teke Unme Chipfu a-bya ngu l'ehu ehuka ehuka; li tsoru phe pfuchiaharu Chileke bya agbanwee teke ono buri onye du iche. 7Iphe-ohubama-a -mekotaepho; mee iphemiphe, ii-du ike mee; noo kele Chileke nowaa swiru ngu.

8“Oo ya bu l'ii-vuru mu uzo jeshia Gilugalu. E -mecha be mu a-byapfuta ngu l'eka ono; bya egwee ngweja-akpo-oku; wakwapho ngweja-ehu-guu. Ole oo gi kwabe noo ujiku esaa jasuru mu abyapfuta ngu bya egoshi ngu iphe, ii-me.”

9Solu ghakobephe ge ya haa Samelu tugba; Chileke gbanwee obu iya; iphe-ohubama ono mekotaepho mboku ono. 10Ephe bya erwua mkpukpu Gibiya ono; ephe le ndu mpfuchiru Chileke, dzeberu nu bya edzuda. Unme Chileke bya iya l'ehu ehuka ehuka; yee ephe toko pfuchiaharu Chileke. 11Tobudu iya bu; ndu mahawaru iya nu bya ahuma iya ge yee ndu mpfuchiru Chileke tokoru epfuchiru Chileke; ephe jahaa onwophe su: “?Bukwa ole be byapfutaru nwatibe Kishi? Solu; ?o yifua le ndu mpfuchiru Chileke to?” 12Nwoke, bu l'eka ono su: “?Bu onye be bu nna phe?” Oo ya bu; a nmalahaa ya letu su: “Solu; ?o yifua le ndu mpfuchiru Chileke to?” 13Solu pfuchibuhuerupho Chileke ono; o tugba jeshia l'eka eegweje ngweja.

14Tobudu iya bu; nwune nna Solu bya ajia yee nwozi iya ono su: “?Bu aweya be unu shi jee?”

Solu su: “Anyi shikwa je acho nkapfu-igara-a. Anyi chonyaa ya; bya amaru l'anyi taa humadu iya; anyi choru Samelu jeshia.”

15Nwune nna Solu ono su iya: “Jiko pfunaaru mu iphe, Samelu pfuru unu.”

16Solu su iya: “O pfuru iya anyi hoo haa l'a humachawaru nkapfu-igara obu.” Ole o to pfukwanuru iya iphe ono, Samelu pfuru iya le k'aburu eze pho.

Eeme Solu eze ndu Izurelu

17Samelu bya ekukobe ndu Izurelu l'iphu Chipfu le mkpukpu Mizupa. 18O bya epfuaru ndu Izurelu su: “Wakwa iphe, Chipfu, bu Chileke ke ndu Izurelu epfu baa: ‘Mu dufutaru unube ndu Izurelu l'ali ndu Ijiputu; nafuta

unu l'èka ndu Ijiputu; m̀̀kpoo l'èka ndu alì ndu ọ̀zo, shi akpa unu ẹ̀hu.'
 19Obenu lẹ nta-a bẹ unu jìkawaru Chileke unu ono, adzọtaje unu l'oke iphe-ẹ̀huka mẹ l'oke aphụ ono. Unu sù: 'Waawaa; l'ọo g'ẹ doberu unu onye a-buru eze unu.' Ọo ya bụ lẹ-a; unu bya edoo onwunu l'iphu Chipfu; unu edoo onwunu l'ipfu l'ipfu; mẹ l'unuphu l'unuphu unu."

20Sámèlu bya achìkobechea ipfu ndu Ízùrèlu l'èka lanu; ọ bụru ipfu Benjaminu bẹ a họtaru. 21Ọ bya achìkobe ipfu Benjaminu ono l'unuphu l'unuphu l'iphu Chileke; ọ bụru unuphu kẹ Matiri bẹ a họtaru. E mecha; ọ bụru Sọlu; nwa Kishi bẹ a họtaru. A chọahaa ya; ọphu a hụmaduru iya. 22Ọo ya bụ; ẹphe bya eje ajitabaa l'iphu Chipfu sù: "Ọnye ọbu; ọ nọwa-a l'èka-a tọ?"

Chipfu sù: "Ee; o domiru onwiya l'èka a kuberu ivu."

23Epe gude ọso je akpufuta iya l'èka ono. Ọ pfuru apfuru. Ọ gbẹ l'ukuvu kakọta onyemonye l'eli. 24Sámèlu bya asù ndu nọkota l'èka ono: "Ọnyu hụmawaru onye Chipfu họtaru? Ọ tọ dukwa onye dọ g'ọ dọ lẹ ndu Ízùrèlu l'ophu."

Ndu Ízùrèlu ono tọ ọzọ sù: "Nọdukwa ndzọ ogologo gube eze!"

25Sámèlu bya epfuaru ndu Ízùrèlu ekemu, dọ nọ lẹ k'onye eze ono. Ọ tọko iya dekọta edede l'èkwo; bya eworu iya dobe l'iphu Chipfu. Ọo ya bụ; Sámèlu haa phe; onyenonu lashia ibe iya. 26Sọlu lashikwaapho ibe iya lẹ mkpukpu Gibiya. Ndu ọkpehu dọ, bụ ndu Chileke yeru iya l'obu tso-ru iya. 27Obenu l'ọ nweru ndu mkpaka sùru "Denu g'onye ọwana e-shi dzọ anyi?" Epe kpoo ya ẹbo l'afu; ọphu ọ dudu iphe, ẹphe nuru iya. Ọle Sọlu te eyeduru phe ọnu.

Sọlu Adzọ mkpukpu Jiabeshi

11 1Ọo ya bụ; Nahashi, bụ eze ndu Amonu tughua je ekepee mkpukpu Jiabeshi-Giladu k'ogu. Ndu Jiabeshi l'ophu sù iya: "G'anyi lẹ ngu gbanaa ndzọ g'anyi jeahaaru ngu ozi."

2Eze ndu Amonu ono, bụ Nahashi sù phe: "Teme anyi l'unu agbaa ndzọ buephe mẹ mu tukururu unu l'ẹhu l'ẹhu swoshichaa ẹnya ẹkutara; shi nno meru iphe-iphere kpua ndu Ízùrèlu l'ophu."

3Ndu bụ ọgerenya ndu Jiabeshi sù iya: "Nụ anyi abalì ẹsaa g'anyi ye ndu-ozì g'ẹphe zidzuru ozi l'alì Ízùrèlu. Ọ -buru l'ọ tọ dudu onye a-dzọta anyi; anyi atukonu wuru byapfutashia ngu."

4Tọbudu iya bụ; ndu ezi ozi ono bya erwua mkpukpu Gibiya, bụ iya bụ ẹka Sọlu bu; bya epfuaru ndu ono iphe ono. Epe tọko tushia uzu-ekwa. 5Ọ buerupho teke ono bẹ Sọlu shi l'egu chiru oke-eswi alwa. Ọ jia sù: "Bụ gunu bẹ eme ndu-a meru g'ọ gude ẹphe nọdu ara ekwa?" Ọo ya bụ; ẹphe bya epfuaru iya iphe ono, ndu Jiabeshi pfuru ono. 6Tọbudu iya bụ; Sọlu nımachaa iphe ono, ẹphe pfuru ono; Unme Chileke bya iya l'ẹhu ẹhuka ẹhuka; ẹhu wata iya eghushi eghu ike. 7Ọ kpata oke-eswi labo

gbua; bya ebushia anụ iya ebushi chīru nụ ndu-ozī g'èphe goshidzuru iya l'alì Ízùrèlu l'ophu. Èphe nòdu ara iya arara asuje: “Òo egube-a bẹ bụ g'èe-me oke-eswi onye ono, te ekwedu etso Sòlu yèe Sámèlu.”

Tòbudu iya bụ; ndzụ-agụgu Chipfu rwupyabẹ ndu ono; èphe tũko mee-pho kẹ kpukumu byakòta-gbua. ⁸Sòlu bya agukota phẹ ògu lẹ mkpukpu Bèzeku. Unwoke ndu Ízùrèlu dū ùnu ùmadzu ugbo ùnu; l'ùnu ùkporo iri l'èsa l'ùnu iri. ^cNdu kẹ Jiuda bẹ dū ùnu ùkporo èto l'iri l'ise. ^d ⁹Èphe bya ezia ndu-ozī ono, byaru nū ono sụ: “Unu zia unwoke mkpukpu Jiabeshi-Giladu l'aa-dzòta phẹ echele lẹ teke anwụ eswe shihuèrpho ike.” O -rwua gẹ ndu-ozī ono jèrurpho ezia ndu Jiabeshi ozi ono; èhu tsò phẹ ùtso. ¹⁰Ndu Jiabeshi bya epfuaru ndu Amònu sụ: “O -rwua echele bẹ anyi a-wụ-pfuta unu; g'unu mee anyi g'ò dū unu ree.”

¹¹Ò bya erwua echele iya ono; Sòlu woru ndu nkiya kèè uzi èto. A bya erwua teke echeje nche ikpazụ l'enyashi; èphe wùba l'ime òdu ndu Amònu je egbua phẹ pyaapya jàsuru anwụ eswe shihu ike. Ndu òphu phòduru nū gbaa nanụ nanụ; k'òphu bụ l'ò tò dudu onye yèe ibe iya gbaru ụzo lanụ.

¹²Tòbudu iya bụ; ndu Ízùrèlu ono bya asụ Sámèlu: “?Dènu onye ono, sùru: ‘Sòlu ?òo-dù-a ike bụru onye eze anyi-a?’ Dufutaru anyi ndu ono g'anyi gbushia.”

¹³Sòlu sụ: “Ò tò dukwa onye eegbu egbugbu ntanụ; kẹle òo ntanụ-a bẹ Chipfu dzòru ndu Ízùrèlu.” ¹⁴Sámèlu bya asụ ndu ono: “Unu bya g'anyi je mkpukpu Gilugalu; je emee gẹ k'aburu eze iya ono kabaa evuru irè l'èka ono.” ¹⁵Òo ya bụ; èphe tũko g'èphe ha jeshia mkpukpu Gilugalu je anòdu l'iphu Chipfu mee Sòlu onye eze. Èphe bya egweeru Chipfu ngweja-èhuguu l'èka ono. Sòlu mẹ ndu Ízùrèlu l'ophu tũko teshia èswa ike l'èka ono.

Opfu, Sámèlu pfuru nū ndu Ízùrèlu

12 ¹Tòbudu iya bụ; Sámèlu bya epfuaru ndu Ízùrèlu l'ophu sụ: “Mu nùmakotaru iphemiphe, unu pfuru mu; bya ewowaru eze, a-bùru onye-ishi unu doberu unu. ²Nta-a bẹ unu nwewaa eze, a-nòdu edu unu. Mbèdua l'onwomu bẹ kahùwaru akahù; ishi bükotawaru mu èwó. Ùnwu mu unwoke bẹ unu l'èphe tũkokwaru nòdu. Mu shi lẹ nwata duta unu byasụ ntanụ-a. ³Unu eleanaa; waèkwa mu phò baa. Unu gbaeshidu mu ekebe l'iphu Chipfu waa l'iphu onye ono, ò wùru manụ l'ishi ono l'òo waa iphe, dū èji, mu yejeru èka. ?Bụ eswi onye bẹ mu kpütajeru? ?Tòo nkapfü-igara onye bẹ mu kpütajeru? ?Bụ onye bẹ mu mekputajeru? ?Bụ onye bẹ mu kpajèkporu èhu? Tòo ?mu rijeru onye iphe ùphalazu shi nno mee ènya g'ò to nwedu iphe, mu hùmaru? Ò -bùru l'ò nweru iphe ono òphu mu mejeru bẹ mu a-pfüepho ùgwo iya.”

^c 11:8 Bụ iya bụ 300,000 lẹ mbekee. ^d 11:8 Bụ iya bụ 30,000 lẹ mbekee.

⁴Èphe sù iya: “I ti mekputajèkwaru anyi; òphu ì tì kpajèkwaru anyi èhu; òphu o nwekwa onye ì natajeru iphe.”

⁵Sámèlu sù phè: “Ò kwa Chipfu bè bụ onye-ekebe; onye-a, e meru eze-a bukwarupho onye-ekebe ntañ-a l'ò tò dudu iphe, unu a-gbabe òkpa ebo mu ibo.”

Èphe zà sù: “Òo ya bè bụ onye-ekebe.”

⁶Sámèlu bya asù phè: “Òo Chipfu bè hotaru Mòsisu yè Èrònu; bya edufu-takwaphò nna unu phè l'alì Ijiputu. ⁷Òo ya bụ; unu pfukwaru g'unu pfulu; ge mu nyataru unu l'iphu Chipfu iphe ono, bukota iphe, dū ree, Chipfu meshiru unu waa nna unu phè ono. ⁸Teke Jiékòpu lacharu l'alì Ijiputu; nna unu phè bya araku Chipfu g'ò gbaaru phè mkpu; bè Chipfu yeru Mòsisu yè Èrònu, bụ ndu dufutaru nna unu phè l'alì Ijiputu; bya emee èphe buru l'èka-a. ⁹Obenu l'èphe zòharu Chipfu, bụ Chileke phè; o nwuru phè ye l'èka Sizera, bu onye-ishi ojogu ndu Hazò; woru phè yekwaphò l'èka ndu Filisitayinu; mè l'èka eze ndu Mówabu, bụ ndu tsochaaru phè ògu. ¹⁰Èphe bya araku Chipfu sù: ‘Anyi meakwaru iphe-èji; kele anyi parù Chipfu haa bya abaaharu Balù mè Ashító-retu èja. Òle-a; dzònaaro anyi l'èka ndu òhogu anyi l'anyi a-barù ngu-a èja.’ ¹¹Òo ya bụ; Chipfu bya ezia Jieru-Balù; mè Baraku; mè Jièfuta; waa Sámèlu; gude phè nafuta unu l'èka ndu òhogu unu, nò-pheru unu anò-phè ono. Unu bya eburu l'èhu-guu. ¹²O be teke unu byaru ahuma lè Nahashi, bụ eze ndu Amònu bè abyawaa unu etso ògu; unu sù mu: Waawaa; g'a nù unu onye a-bùru eze unu; l'èka Chipfu, bụ Chileke unu gbèkwa buri onye eze unu.

¹³“Nta bụ g'unu huma onye eze òbu, unu hatarù òbu; mbù onye ono, unu sùru g'a nù unu-a. Unu huma iya lè Chipfu nùwaru unu onye eze òbu. ¹⁴Ò -bùru l'unu a-nòdu atsù Chipfu ebvu; ejeru iya ozi; anùru iya opfu; òphu unu ekwefujedu ike l'eme ekemu Chipfu ono; mbù-a; unu l'onye ono, bụ onye eze unu ono tuko etso Chipfu, bụ Chileke unu; bè ò dukwa-a ree. ¹⁵Obenu l'ò -bùru l'unu ta anùduru Chipfu opfu; mbù unu nòdu ekwefuje ike l'ekemu, ò turu bè oo-gudekwa kè njo byia unu èka l'èhu; egube o byiru iya nna unu phè ono. ¹⁶Nta-a bụ g'unu gebekpòkwapho g'unu ahuma eze iphe, Chipfu e-me l'ènya unu. ¹⁷?Tòò bñnaa ònanwu teke aakpatajè witi baa? Mu a-kpoku Chipfu g'ò tùa egbigwe; dzee mini. Òo ya bụ g'unu eshikwanu nno maru g'èjo-iphe, unu metaru l'iphu Chipfu habe shii; mbù lè k'onye eze ono, unu sùru g'a nù unu ono.”

¹⁸Òo ya bụ; Sámèlu bya araku Chipfu. Chipfu tùa egbigwe; bya edzee mini lè mbòku ono. Ndu ono g'èphe ha wata atsushi Chipfu yè Sámèlu ebvu ike. ¹⁹Ndu Ízùrèlu ono tuko sù Sámèlu: “Pfunuru nù Chipfu, bụ Chileke ngu l'opfu èhu ndu-ozì ngu g'anyi ta anwùshihu; kele anyi byaru eyekòbe èjo-ememe l'iphe-èji ono, anyi meru ono; g'anyi byaru epfuahaa g'a nù anyi onye eze.”

²⁰Sámèlu sù phè: “Unu ba atsushi ebvu. Ò bụ eviya l'unu mekotaru èjo-iphe ono; òle òo g'unu ba agwòbekwa etso Chipfu; unu gbèchikwaa gude

obu unu g'ò ha jeeru Chipfu ozi. ²¹Unu ta adakòbekwa tsoahaa agwa, bu iphe-mmanù; iphe, taa badu urwu; ophu ò nafutadu unu; noo kele ephe bukota iphe-mmanù. ²²Chipfu e-gudekwa l'èpha iya parù èka apaa; ò tọ̀ mị̀du ndibe iya enya; kele ọ̀o l'ò dù iya ree bẹ̀ o gude mee unu g'unu bú-ru ndibe iya. ²³A -bya lẹ̀ mbedua; t̄swekwa! G'iphe ophu e-me gẹ̀ mu ta anọ̀du epfu anù Chipfu l'iswi ẹ̀hu unu; mbù shi nno meswee Chipfu ta abyakwaru mu. Mu e-zi unu ọ̀zo, dù ree; bya aburu ọ̀zo, p̄furu ọ̀to. ²⁴Ọ̀o ẹ̀pho g'unu tsuje Chipfu ebvu; unu egude ire-lanu; wofuta obu unu abaru iya ẹ̀ja. Unu nyatakwa eze iphe, o megbaberu unu. ²⁵Ọ̀le ò -bù-ru l'unu kwaseru l'eme ẹ̀jo-ememe bẹ̀ unu l'eze unu ọ̀bu a-t̄kòkwa buru ọ̀la-l'iswi.”

Ndu ojoḡu Sọ̀lu waa kẹ̀ ndu Filisitayinu alwù ọ̀gu

13 ¹Sọ̀lu bẹ̀ dù ọ̀kporo apha l'apha iri teke ò wataru aburu eze. Ọ̀ buru eze ono nọ̀chaepho apha labọ̀; ²ọ̀ họt̄a ndu Ízuru ọ̀nu unwoke ẹ̀saa l'ọ̀kporo unwoke iri^e dobe. Unu ọ̀madzu ise^f bẹ̀ ephe lẹ̀ Sọ̀lu ono t̄koru nọ̀du lẹ̀ mkp̄kpu Mikumashi; waa l'alì ọ̀b̄vù ọ̀b̄vù mkp̄kpu Bẹt̄elu. Ndu ophu dù unu labọ̀ l'ọ̀kporo iri bẹ̀ ephe lẹ̀ Jionatanu t̄koru nọ̀du lẹ̀ mkp̄kpu Gibiya, nọ̀ l'alì ndu Benjiaminu. Ndu ophunapho bẹ̀ ọ̀ s̄ru g'ephe t̄ko lashichaa ibe p̄he.

³Jionatanu lwù-kp̄ee ndu Filisitayinu, nọ̀ l'odu-ọ̀gu p̄he lẹ̀ mkp̄kpu Geba. Ndu Filisitayinu ono n̄ma-dzuru iya. Sọ̀lu gbua ọ̀pu l'alì ono l'ophu s̄u: “Gẹ̀ ndu Hiburu n̄makwa iya-o!” ⁴Ọ̀o ya b̄; ndu Ízuru n̄ma-dzuru lẹ̀ Sọ̀lu bẹ̀ tsowaru ndu Filisitayinu ọ̀gu l'odu-ọ̀gu p̄he; t̄me lẹ̀ ndu Ízuru bẹ̀ d̄-tabewa ndu Filisitayinu ashì; k'ophu ephe eshichiwaa p̄he imi. A bya ekukòbe ndu Ízuru s̄u g'ephe jepfu Sọ̀lu lẹ̀ mkp̄kpu Gilugalu.

⁵Ndu Filisitayinu bya at̄gba nanù jeshia etso ndu Ízuru ọ̀gu. Ephe chilia ọ̀gbo-inya p̄he, dù unu ọ̀gbo ọ̀kporo ẹ̀to l'unu ọ̀kporo iri l'ise; waa ndu ọ̀gbo-inya, dù unu ọ̀madzu iri l'ise gude eje. Ndu ojoḡu mmanù ghas̄ierupho g'ẹ̀ja, nọ̀ l'aḡuga eze-ẹ̀nyimu. Ephe wulihu je akwaka k'ogu lẹ̀ mkp̄kpu Mikumashi l'ọ̀zo ẹ̀nyanwu-awawa mkp̄kpu Bẹt̄u-Avēnu. ⁶Ndu Ízuru bya ah̄ma l'alì arw̄uhuwaa arw̄uhu; lẹ̀ ndu nkep̄he bẹ̀ udele at̄waa ọ̀nu lẹ̀ mejì; ephe domishiahaa onwop̄he l'ime ọ̀gba; m̄ l'ime ẹ̀pfukala; m̄ lẹ̀ mkp̄la oke mkp̄uma; m̄ l'ime iduma; m̄kpoo l'ime obvu mini. ⁷Ọ̀ nwechaaru ndu Hiburu ono haru daf̄uchaa azu ẹ̀nyimu Jìódanu azu iya ophuu bahù l'alì Gadu; m̄ l'alì Giladu.

Sọ̀lu nọ̀-kirishia lẹ̀ mkp̄kpu Gilugalu. Ndu ojoḡu ophu yee ya swì t̄ko anmagbaa pyaapyaapya l'ẹ̀ka ndz̄u aḡu p̄he. ⁸Sọ̀lu nọ̀kota l'ẹ̀ka ono ujiku ẹ̀saa, b̄ iya b̄ teke Sámèlù t̄ru ọ̀nu abyabya; obenu lẹ̀ Sámèlù ta abyaduru mkp̄kpu Gilugalu. Ndu ephe lẹ̀ Sọ̀lu nọ̀ gbakashihuaha

^e 13:2 Bù iya b̄ 3,000 lẹ̀ mbekee. ^f 13:2 Bù iya b̄ 2,000 lẹ̀ mbekee.

agbakashìhu. ⁹Oo ya bụ; Sọlu sụ: “Wotaru mu nù iphe ngweja-akpọ-ọku ono; waa iphe ngweja-ẹhu-guu ono.” Sọlu bya eworu ngweja-akpọ-ọku ono gwee. ¹⁰Q kwadua g'oomo gweghee ngweja-akpọ-ọku ono; a bya ele ẹnya Sámèlù rwuwaa. Sọlu gbeshi gba iya ndzuta g'o kele iya ekele. ¹¹Sámèlù jja ya sụ: “?Bụ gunu bẹ i meru ono?”

Sọlu sụ iya: “Q kwa lẹ mu byaru elee ẹnya lẹ ndu mu l'ephè swì bẹ agbakashìhuwaa agbakashìhu; ọphu ì tì byaèduru teke ì tũru ọnu; tẹme ndu Filisitayinu nọdu edzuwaa lẹ mkpukpu Mikumashi. ¹²Mu rja sụ: ‘Nta bẹ ndu Filisitayinu a-byapfutaakwa mu ọgu lẹ Gilugalu l'ẹka-a l'ẹbe abụ lẹ mu rwọwaru Chipfu g'o doberu mu obu-ọmaa ya.’ Sụ iphe ono tsọtabe mu l'ẹhu k'ọphu mu woru ngweja-akpọ-ọku ono gwee.”

¹³Sámèlù sụ iya: “Oo iphe onye-eswe bẹ i meru ono. I ti dobeduru eke-mu, Chipfu, bụ Chileke ngu tũru nù ngu. Q -bụ l'i doberu iya mẹ Chipfu gege emekwa-a g'abụbu ì bụ eze ndu Ízurelù shihu ike jaswaruroya. ¹⁴Obenu lẹ nta-a bẹ ì tii bueduru eze kwaseru; kele Chipfu humawaru nwoke lanu, dũ iya ree l'obu; bya atũwa iya ẹka g'ọ buru iya a-buru onyeshi ndibe iya; noo l'i ti dobeduru ekemu Chipfu tũru nù ngu.”

¹⁵Oo ya bụ; Sámèlù shi lẹ Gilugalu tũgbua; ọ buru iya eje mkpukpu Gibiya, nọ l'alì Benjiaminu. Sọlu bya agua unwoke, ephè l'iya tũkoru nọdu l'ẹka ono ọgu. Ephè dũ unu l'ukporo iri. ¹⁶Sọlu yee nwa iya, bụ Jionatanu; mẹ ndu ephè l'iya swì tũko nọdu lẹ mkpukpu Gibiya, dũ l'alì Benjiaminu. Ndu Filisitayinu nmaa anmanma ọgu lẹ mkpukpu Mikumashi. ¹⁷Ndu ọ-lwua-ọlaa bya edzebe ọzo ẹto shi l'ọdu ndu Filisitayinu wufuta. Ọzo lanu bẹ wũru shia ọzo mkpukpu Ofura, nọ l'alì Shuwalu. ¹⁸Ọzo lanu ọzo wũru kwaseru ọzo mkpukpu Betu-Horonu; ndu ọphuu phobe ibiya k'oke-alì ono, nọ laaru nsuda mkpukpu Zebowimu ono; mbụ nọ chebe iphu l'echiegu ono.

¹⁹Ọphu ọ dudu mẹ onye-úzu lanu, dũ l'alì Ízurelù mgburugburu; kele ndu Filisitayinu te ekwedu. “Ephè sũru l'a -hawaa phẹ bẹ ndu Hiburu ono a-wata akpushi ogu-echi ọzoo arwa!” ²⁰Q buru l'alì ndu Filisitayinu bẹ ndu Ízurelù ejeje je abaa iphe, ephè egudeje atũpya alì; mẹ ọgu; mẹ ogbunku; waa mma phẹ. ²¹Ephè nọdu apfũje ugwo, ha shii gude baa iphe, eegudeje atũpya alì; waa ikworo; mẹ ayọ; mẹ ogbunku; mękpoo gude iya mee g'iphe, eegudeje achì eswi tũpyia ọnu. ²²Oo ya bụ; o be mboku, aalwu ọgu ono; ọphu ọ dudu ndu ojogu Sọlu waa Jionatanu dũru m'onye lanu, gude ogu-echi; ọzoo arwa l'ẹka. Q buerupho Sọlu yee nwa iya, bụ Jionatanu bẹ gude iya nù.

²³Ndu Filisitayinu bya ahakata ndu ojogu phẹ; ephè wufu je anochia ọzo lẹ mkpukpu Mikumashi.

Jionatanu etso ndu Filisitayinu ọgu

14 ¹O be ujiku lanu; Jionatanu; nwa Sọlu sụ nwokoro bya, achijeru iya ngwo: “Bya g'anyi je azu iya ọphuu l'ẹka ndu Filisitayinu dọru.” Ọle

o to pfukwanuru iya nna iya. ²Sòlu nòdu l'ime ime mkpukpu Gibiya l'upfu itorokuma, nò lè mkpukpu Mìguronu. Ndu èphe l'iya tukurò nòdu bẹ rwuru unu nemadzu l'ukporo iri; ³tẹme waa Ahayijia, bụ onye yeru uwe-ukuvu, ndu-uke Chileke eyeje. Ahayijia onò bẹ bụ nwa Ahitubu, bụ nwanna Ikabòdu. Onye nwuru Ahitubu buru Finehasu, bụ nwatibe Elayi, bụ onye uke Chipfu lè mkpukpu Shilo. Ophu ọ dudu onye maru lè Jionatanu bẹ tughwaru nù.

⁴Lẹ mgbaka úbvú onò, Jionatanu eme g'o shia ghata je l'ẹka ndu Filisitayinu dọru onò bẹ mkpuma kpukotaru oronmono nọchikota ibekẹboebo. Ẹka lanu bẹ eekuje Bozẹzu; ẹka ibe iya ophuu buru Sene. ⁵Mkpuma onò bẹ nanu bvugaru l'uzo isheli laaru mkpukpu Mikumashi. Ophuu bvugaru l'uzo ndohali laaru uzo mkpukpu Geba.

⁶Jionatanu bya asu nwokorọbya onò, achiru iya ngwogu onò: “Bya g'anyi daghata je l'ẹka ndu onò, ebuduru úbvù onoya dọru onò. ?A maru; Chipfu alwu-chiru anyi ogu? Kele ọ tọ dudu egube iphe, kporu Chipfu egude dzọ nemadzu; mẹ a dọ igwerigwe; mẹ a ha nwanshi.”

⁷Onye onò, achiru iya ngwogu onò sù: “Mekpọpho iphe, dọ ngu l'obu. Mu pfuru ngu l'azu; ọ buru uche ngu bụ uche mu.”

⁸Jionatanu sù: “Ngwa g'anyi jenu. Anyi e-nyighataepho jepfu ndu onò; mee k'ophu èphe a-huma anyi. ⁹O -buru l'èphe sùru anyi: ‘Unu ngabẹ g'anyi byapfuta unu’; anyi apfuru nọ-kirishia l'ẹka anyi nọ; anyi tee jeedu phe ejepfu. ¹⁰Teke èphe sùru: ‘Unu nyipfutanu anyi’; anyi amaru lè Chipfu wowaru phe ye anyi l'ẹka.”

¹¹Oo ya bụ; ephenebo bya ephuphee onwophe l'iphu ndu Filisitayinu. Ndu Filisitayinu onò sù: “Lekpọdapho!” “Ndu Hiburu bẹ ekpufutaakwa l'ime enu, l'ẹka èphe shi domishia onwophe.” ¹²Unwoke onò, dọru kwakachaa k'ogu onò raaru Jionatanu yee onye onò, achiru iya ngwogu onò ọrà sù: “Unu byapfutanu anyi g'anyi bya egoshi unu uzo!”

Oo ya bụ; Jionatanu sù onye onò, achiru iya ngwogu: “Nyikota tso mu l'azu lè Chipfu wowaru phe ye ndu Ízurelu l'ẹka.” ¹³Jionatanu gude okpa yee ẹka enyikokpọpho ẹka onò. Onye onò, achiru iya ngwogu onò nọdu etso iya l'azu. Ndu Filisitayinu nọdu adashi pọpọo l'iphu Jionatanu; onye onò, achiru iya ngwogu onò tsoru iya egbushikwa phe pọ. ¹⁴L'ogu ke mbu onò, bẹ Jionatanu yee onye onò achiru iya ngwogu onò gburwuru umadzu ukporo. Ogologo alì ẹka e tsopyaberu ndu onò gbushia bẹ hakwa gẹ nkeru-ẹbo ẹka e gude eswi labọ tųpyaa atųpya. ¹⁵Akparajiji iya tuko ndu ojogu onò l'ophu gudeshichaa; mbu ndu ophu nọ l'ẹka èphe dọru; mẹ l'egu; mbu je akpaa lè ndu ophu nọ kwakachaa k'ogu; waa ndu k'ọ-lwua-ọlaa. Alì nmahu jijijiji. Akparajiji obu paa ẹka apaa.

Ndu Ízurelu achika ndu Filisitayinu

¹⁶Ndu ojogu Sòlu ndu ophu nọ lè nche lè mkpukpu Gibiya, dọ l'alì Benjaminu bya ahuma g'ikpoto ndu onò anmagbaa rwuurwu; ebu ishi

kpurukpuru. ¹⁷Sòlù bya asù ndu ẹphe l'iya nọ: “Unu dzuẹdukwa ndu ojo-gu ono g'a maru onye ọphu lufuru nù l'ime anyi.” A bya edzua pẹ; ọ bụru Jionatanu yee onye ono, achiru iya ngwogu ono bẹ ta anọedu iya. ¹⁸Sòlù sù Ahayijia: “Pataẹkwaru mu okpoko Chileke ono.” Ishi iya bụ l'okpoko Chileke ono nọkwadu swiru ndu Ízurelù lẹ teke ono. ¹⁹Sòlù nọdu ẹfù eyeru onye uke Chileke ono; ọzu ono nọdu ada adashì ike l'ọdu-ọgu ndu Filisitayinu; mbù kabaa aswọ-lihu eje. Ọo ya bụ; Sòlù sù onye uke Chileke ono: “Hawa iya rọ!” ²⁰Sòlù yee ndu ojo-gu iya bya edzukoo; ọ bụru pẹ eje ọgu. Ẹphe bya ahuma lẹ ndu Filisitayinu ta amaedu iphe, ẹphe eme; noo l'ẹphe gudegbaa ọgu-echi pẹ egbushi nwibe pẹ. ²¹Ndu Hiburu ono, bụ ndu ọphu shi tũru ikẹ yeru ndu Filisitayinu lẹ mbù; tsoru pẹ laa l'ẹka ẹphe nmaru anmanma ọgu phọ; bya atụa ike ituphu wụ-pfushia ndu Ízurelù ọphu nọ l'ẹka iya kẹ Sòlù yele Jionatanu. ²²O be teke ndu Ízurelù ono, domishiru onwophẹ l'alì úbvú úbvú, ndu Ifuremu nũmaru lẹ ndu Filisitayinu bẹ l'agbawaa ọso; ẹphe wufuta; chipyabeshia pẹ ikike l'ọgu ono. ²³Ẹphe lwua ọgu ono gbiriri jasù ẹphe ghata mkpukpu Bẹtu-Avẹnu. Ọo ya bụ; Chipfù nafuta ndu Ízurelù lẹ mbọku ono.

Jionatanu eri manụ-ẹnwu

²⁴Mbọku ono bẹ ndu Ízurelù jeru iphe-ẹhuka; kele Sòlù guderu pẹ; nua pẹ nte sù: “Onye wotaru nri ria teme e rwua l'uzenyashi bẹ buakwaa onye a tũru ọnu; mbù onye ta anọdu kwabẹ jasù teke mu gwatadaaru ndu ọhogu mu ọgwọ iphe, ẹphe meru mu ono.” Ọo ya bụ; ọphu ọ dudu onye ọphu riru nri. ²⁵Ndu Ízurelù ono l'ọphu tũko zehu wuba l'ọswa. Alì ono bũru ẹka manụ-ẹnwu dũ. ²⁶Ẹphe wubachaa l'ime ọswa ono; ẹphe hũma gẹ manụ-ẹnwu ono alwashihu; ọphu ọ tọ dudu onye meru iya ẹka dee l'ọnu; kele ẹphe atsù ebvu nte phọ, ẹphe riru phọ. ²⁷Ọle Jionatanu te eshidu nũma lẹ nna iya nũru ndu Ízurelù nte; o je eworu ishishi mgboro, o gude l'ẹka rwua l'ẹbakala ẹnwu ono; bya akpaa ya ẹka dee l'ọnu; ọ bya arọkota ike. ²⁸Onye lanù lẹ ndu ono sù iya: “Nna ngu gudekwaru anyi; anyi ribua nte sù: ‘Onye wotaru nri ria ntanụ-a bẹ buakwaa onye a tũru ọnu!’ Ọo ya meru iphe mba atũshi onyemonye-a.”

²⁹Jionatanu sù: “Nnana mu bẹ meakwaru g'iphe-ẹhuka dapfuta ndu alì-a. Lewarọ g'ẹnya byaru ekosahù mu nta-a lẹ nwa manụ-ẹnwu, ha nwanshì-a, mu deru l'ọnu-a. ³⁰Mbù-a; ?Iphe tege akabadaa ree; ọme a harù ndu Ízurelù; ẹphe harù ria iphe, ẹphe kwatarù l'ọkwata l'ẹka ndu ọhogu pẹ ntanụ-a? ?Ẹphe tege akadù egbushi ndu Filisitayinu ọbu igwerigwe tọo?”

³¹Mbọku ono bẹ ẹphe gbushikpọoru ndu Filisitayinu e -shi lẹ mkpukpu Mikumashi jasù lẹ mkpukpu Ajialonu. A nonyaa; mba tũshiahaa ndu Ízurelù ono. ³²Ẹphe bya avụpyabe iphe, a kwatarù l'ọkwata ono; kpukaa eghu; mẹ atũru; waa eswi; yee unwu iya; woru pẹ gbushia l'alì ono; taa

l'oyii. ³³Tòbudu iya bụ; e pfiaru Sọlu sụ iya: “Lekwa-a; lẹ ndu Ízurelu egbukwa anụ; ata l'oyii; gude nno emeswe Chipfu.”

Sọlu sụ: “Unu ta apfushiekwaru ike l'iphe, unu pfuru; unu switaru mu eze mkpuma ntanta! ³⁴Sụ: Unu tũgbua jechaa l'echilabọ ndu ono je asụ phẹ g'onye-nonu wotachaa mu eswi waa aturu l'ehu l'ehu; bya eworu iya gbushia l'eka-ata. G'ephe ha ata anụ, mee nọ gude nno emeswe Chipfu.” Oo ya bụ; onyenonu kpũtachaa eswi nkiya l'enyashi ono bya egbua l'eka ono. ³⁵Sọlu bya akpũaru Chipfu ọru-ngweja. Onoya bũru kẹ mbụ, Sọlu kpũru Chipfu ọru-ngweja.

³⁶Sọlu sụ: “Unu g'anyi bapfu ndu Filisitayinu l'enyashi; je akwaa iphe phẹ l'okwata jasụ lẹ nchiabọhu. G'ọ tọ dukwa m'onye lanụ, anyi e-dobe ndzụ l'ime phẹ.”

Ephe sụ: “Iphe, dukpoe ngu phọ ree mee ya.”

Onye uke Chileke sụ: “G'anyi kpaadakwaa Chileke ishi l'eka-a.”

³⁷Oo ya bụ; Sọlu bya ajia Chileke sụ: “?Bụ gẹ mu bapfuwarọ ndu Filisitayinu tọo? ?I-woru phẹ-a ye ndu Ízurelu l'eka tọo?” Ophu Chileke eyeduru iya ọnu mbọku onoya. ³⁸Sọlu kwe bya asụ: “Unu byakọta l'eka-a unubẹ ndu ono, bũkota ndu-ishi-ọjogu ono; g'anyi chọeshikwa g'anyi gude meswee lẹ ntanu-a. ³⁹Eshinu Chipfu, bụ onye ono, adzoje ndu Ízurelu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a; bẹ ọ betakpọoru ọ buru ọkpara mu, bụ Jionatanu bẹ ọ nmarụ; bẹ ọ nwũhufutajekwa.” Ophu ọ dũdu m'onye lanụ l'ime ndu ono yeru iya ọnu. ⁴⁰Sọlu bya epfiaru ndu Ízurelu l'ophu sụ: “Unu pfuru l'eka phọ; g'anyi l'okpara mu, bụ Jionatanu pfuru l'eka-a.”

Ndu ono pfua sụ iya: “Iphe, dukpoe ngu phọ ree; mee ya.” ⁴¹Sọlu bya epfuru nũ Chipfu, bụ Chileke kẹ ndu Ízurelu sụ: “Yenaaru mu ọkpobe ọnu.” A bya atụa ido; ọ bũru Jionatanu waa Sọlu bẹ ọ nmarụ. Ophu ẹka ndu ophuu adũdu iya. ⁴²Sọlu sụ: “Unu tũeduru mu lẹ nwa mu, bụ Jionatanu ido ọbu.” A bya atụa ya; ọ bũru Jionatanu bẹ ọ nmarụ. ⁴³Tòbudu iya bụ; Sọlu bya asụ Jionatanu: “Pfuẹdukwaru mu iphe, i meru.”

Oo ya bụ; Jionatanu sụ iya: “Oo nwa manụ-ẹnwu, mu gude mgboro, mu gude l'eka rwukata bẹ mu kparụ l'onu. Wakwa mu baa; mu nwũhufutajenu!”

⁴⁴Sọlu sụ iya: “Gẹ Chileke mekwaa mu nno; mbụ g'ọ mekwaa mu ophu ka-njo; m'ọ -bũru l'ị tị nwũhuduru; gũbe Jionatanu.”

⁴⁵Ndu ono bya asụ Sọlu: “?Ọ gbaru gẹ Jionatanu nwũhu; mbụ onye ono, dzọru ndu Ízurelu ndzụ k'ophu parụ ẹka apaa? Tũswekwa! Eshinu Chipfu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a; bẹ ọ tọ dukwa mẹ egbushi lanụ, shi iya l'ishi, byaru a-darwu alị; noo kẹle ọo Chileke bẹ yetarụ iya ẹka; o mee iphe ono lẹ ntanu.” Ndu Ízurelu shi nno nafuta Jionatanu; ophu e gbueduru iya.

⁴⁶Sọlu parụ achị ndu Filisitayinu ọso haa; ndu Filisitayinu wuphu azụ lashia alị phẹ.

Ndu Sọlu tsogbaaru ọgu

⁴⁷Lẹ teke ono, Sọlu byaru abũru eze ndu Ízurelu ono; bẹ ọ tũkoru ndu ọhogu phẹ, nọgbaa mgburugburu tsokota ọgu, bụ iya bụ ndu Mówabu;

mẹ ndu Amõnu; mẹ ndu Edõmu; mẹ ndu eze ndu Zoba; mẹ ndu Filisitayinu. Ndu õphu õ ghachiru jepfu õgu; bẹ õõnujeepho aphũ. ⁴⁸Õ lwũru õgu mkparawa lwũ-gbua ndu Amalẽku; shi nno nafũta ndu Ízurelu l'ẽka ndu shi kwagbaa iphe phẹ l'õkwata.

⁴⁹Unwoke, Sõlu nwũshiru bu: Jionatanu; waa Ishivi; waa Malukishuwa. Epha nwa iya nwanyĩ k'õgerenya bu Merabu; epha kẹ nwata buru Mikalu. ⁵⁰Epha nyee ya bu Ahinowamu, bu nwada Ahimaazu. Epha onye-ishi ndu oõõgu Sõlu bu Ábuna; nwa Neru. Neru bukwanuru nwune nna Sõlu. ⁵¹Nna Sõlu buru Kishi; yee nna Ábuna, bu Neru bẹ tũkoru buru unwu Abiyelu.

⁵²Teke Sõlu shi buru eze bẹ buẽpho õgu õgu bẹ epehe lẹ ndu Filisitayinu shi anõduje alwu-phe. Õ nõdu abũjeru Sõlu -hũma onye bu mkparawa; õzoo l'õo onye ike dũ l'õgu; l'ooduta iya yeru onwiya.

Aalwũ-kpee ndu Amalẽku

15 ¹Tõbudu iya bu; Sámèlù bya asũ Sõlu: “Õo mbẽdua bẹ bu onye ono, Chipfu ziru gẹ mu bya awũa ngu manũ l'ishi g'ĩ buru eze ndibe iya, bu ndu Ízurelu. Sũ-a; ngabẹ nchĩ l'õzi, Chipfu ziru g'e zia ngu. ²Waa iphe, Chipfu, bu Õkalibe-Kakõta-Ike eepfu baa: ‘Mu a-nũ ndu Amalẽku aphũ iphe ono, epehe meru ndu Ízurelu lẹ teke ono, epehe jeru akwaaru phẹ l'ũzo g'ẽphe shi l'alĩ Ijiputu alũfuta ono. ³Tũgbua nta-a je etsoo ndu Amalẽku ono õgu. Tũkokpoo iphe, bu iphe, epehe nweru enweru mebyishikõta. Ta aphũkwaru phẹ obu-imemini. Gbushikõta unwoke mẹ unwanyi; unwegirima mẹ ndu e he l'ẽka; mẹ eswi; mẹ atũru; mẹ ãnya-kamelu; mẽkpoo nkapfũ-igara.’ ”

⁴Õo ya bu; Sõlu bya akpakõ-dzua ndu Ízurelu lẹ mkpũkpũ Telayimu. Õ gũa phẹ õgu. Ndu oõõgu, eje l'õkpa dũ ¼kporo unu nemadzũ ugbo ¼kporo l'ise;^g ndu õphu shi l'alĩ Jiuda dũ unu nemadzũ ugbo ¼kporo l'ise.^h

⁵Sõlu phẹ tũgbua jeshia mkpũkpũ ndu Amalẽku; je edomishia onwophẹ kwabẹgbaaru phẹ lẹ nsũda. ⁶Õ bya asũ ndu Kenu: “Unu tũgbukwaa lũfu l'echilabõ ndu Amalẽku; k'õphu anyi ta atũkodu unu l'ẽphe gbushia; noo kẹle unu meru ndu Ízurelu l'õphu ree teke ono, epehe shi l'alĩ Ijiputu lũfuta ono.” Õo ya bu; ndu Kenu shi l'echilabõ ndu Amalẽku wũfu.

⁷No iya; Sõlu bya eshi lẹ Havila tsũa ndu Amalẽku epfu jasũ l'echiegu Shuru, nõ l'ũzo ẽnyanwu-awawa alĩ Ijiputu. ⁸Õ kpũta Agagu, bu eze ndu Amalẽku lẹ ndzũ. O gude õgu-echi tũko ndu kẹ Agagu ono gbushikõta. ⁹Obenu lẹ Sõlu yee ndu oõõgu iya doberu Agagu ndzũ; mẹ iphe, bukõta atũru, kachaa ree; mẹ eswi; mẹ unwu eswi, tsũgbaaru ẽba; mẹ unwu atũru. Mbũ l'ẽphe hakõtaru iphemiphe, dũ ree; õphu epehe te emebyishikõtaduru iya. Õ buru unwu jõgojõgojõgo iphe; mẹ iphe, ta abadu urwu bẹ epehe mebyishiru.

^g 15:4 Bũ iya bũ 200,000 lẹ mbekee. ^h 15:4 Bũ iya bũ 10,000 lẹ mbekee.

Chipfu anafu Sòlu òkwa-eze iya

¹⁰ Tòbodu iya bụ; Chipfu bya epfuaru Sámèlu sụ iya: ¹¹ “Mu taru onwo-mu uto le mu meru Sòlu g’ò buru eze; kele o gbakutawaru mu azu; haa etso mbedua; ophu o to mejedu iphe, mu taru ekemu iya.” Iphe ono tsua Sámèlu l’ehu shii. O rakota ekwa l’enyashi ono l’ophu raku Chipfu. ¹² O be lonmewa utsu; Sámèlu bya agbalihu jepfushia Sòlu. E pfuaru Sámèlu sụ iya le Sòlu be jeshiakwaru ubvu Kamelu. Lo kpukwaru iphe, ee-gudeje nyata iya; bya adachi jeshia mkpukpu Gilugalu. ¹³ Sámèlu jepfuepho Sòlu; Sòlu sụ iya: “Ge Chipfu gokwaru onu-oma nu ngu. Mu meakwaru iphe, Chipfu suru g’e mee.”

¹⁴ Sámèlu sụ iya: “?Orà aturu pho, mu anu-a ?bu gunu? ?Eswi, egbugbaa ora pho ?buru gunu be o bu?”

¹⁵ Sòlu sụ iya: “Ono bukwa ophu ephe shi le Amaleku gude lwa. Ndu ophu kakota ree l’aturu phe me l’eswi phe be e dobekotaru ndzu, ee-gude gweeru Chipfu, bu Chileke ngu ngweja. Ndu ophuu be anyi tukoru mebyishikota kpakparakpa.”

¹⁶ Sámèlu sụ Sòlu: “Ngabekpodapho ge mu karu ngu iphe, Chipfu pfuru mu l’enyashi.”

Sòlu sụ iya: “Ngwa; pfunaaru mu iya.”

¹⁷ Sámèlu sụ: “Teke ono, i shi ha onwongu nwanshi l’enya; ?to bunu ngu-a be e woru mee onye-ishi l’okpa-ipfu ndu Izurelu to? Chipfu bya awukwa ngu pho manu l’ishi g’i buru eze ndu Izurelu. ¹⁸ Chipfu ziru ngu ozi sụ g’i je atuko ndu ejo-ememe ono, bu ndu Amaleku gbushikota; g’i je etsoo phe ugu jeye teke ephe a-bukotaru mkpurupyata. ¹⁹ ?Bu gunu kparu iphe, i ti meduru iphe, Chipfu pfuru? ?Denu g’o gude unu gbaa egwegwa je avupyabe iphe-okwata; mbu shi nno mee ejo-ememe l’enya Chipfu?”

²⁰ Sòlu bya asu Sámèlu: “Mu mekwaru-a iphe, Chipfu pfuru; bya ejee ozi ono, Chipfu ziru mu ono. Mu tukoru ndu Amaleku gbushikota; bya akputa Agagu, bu eze phe kpulata. ²¹ Ole ndua kwakwanuru okwata. Ephe kpukoru aturu; me eswi ndu ophu kakota ree l’iphe ono, e doberu k’emebyishi ono; g’ee-gude iya gweeru Chipfu, bu Chileke ngu ngweja le mkpukpu Gilugalu.”

²² Sámèlu sụ:

“?I dobesu le ngweja akpokotaru oku me
ngweja mmanu ozowaro be ka adu
Chipfu ree;
karia eme opfu iya g’o suru
g’e mee ya to?”

Lekwa-a! Eme iphe, a suru g’e mee kakwa
ree karia egwe ngweja;
mba; anuma iphe le nchi kakwa ree

karia egude anù tsuru ẹba gwee ngweja.

²³ Ekwefu-ike bẹ dũta-bekwa ẹji g'agwọ ọbvu; eku onwonye dũta-bekwaphọ ẹji g'agwọ nshi.

Eshi ọphu ì jìkaru opfu, Chipfu pfuru; bẹ ọ jìkaakwaru ngu phọ g'ì tì bũheru eze.”

²⁴ Oo ya bũ; Sọlu bya asù Sámèlù: “Mu mewaru iphe-ẹji. Mu mebyiakwaru ekemu Chipfu waa opfu i pfuru. Ọ kwa kele ndzũ ndua l'agũ mu meru g'o gude mu kweta mee iphe, ẹphe pfuru. ²⁵ Nta-a jiko; gũnaaru mu nvũ l'iphe-ẹji, mu meru. Tsonũru mu laphu azũ gẹ mu je abaaru Chipfu ẹja.”

²⁶ Sámèlù sù iya: “Mu te etsokwaru ngu alaphu azũ. Noo kele ì jìkaru Opfu Chipfu. Chipfu jìkaakwa ngu phọ g'ì tì bũheru eze ndu Ízuru!”

²⁷ Sámèlù bya aghakọbe gẹ ya tũgbua; Sọlu wọru ẹka l'ọnu uwe-mgbalanũ iya; ọ lakahũ. ²⁸ Sámèlù sù iya: “Ntanũ-a bẹ Chileke lakafũtaakwaru alì-eze ndu Ízuru l'ẹka ngu; mbũ woakwaru iya nũ onye lanũ lẹ ndu obutobu ngu phẹ; mbũ onye ọphu ka ngu abũru ọkpobe nemadzũ. ²⁹ Chipfu, bũ iya bũ ọkpehu kẹ ndu Ízuru bẹ ta abyakwa adzũ ọka; ọphu ọogba-nwedũ iphe, dũ iya l'uche; noo kele ọ tọ bũdu nemadzũ mmanũ; k'ọphu bũ l'ọo-gbanwe iphe, dũ iya l'uche.”

³⁰ Tọbudu iya bũ; Sọlu sù iya: “Mu mesewewaru. Ọle-a; jiko kwabenu mu ùbvũ l'iphu ndu bũ ọgerenya ndibe mu; mẹkwapho l'iphu ndu Ízuru; mbũ g'ì tsoru mu rọ laphu azũ k'ọphu bũ lẹ mu a-barũ Chipfu, bũ Chileke ngu ẹja.” ³¹ Sámèlù kwe bya etsoru Sọlu laphushia azũ; Sọlu baaru Chipfu ẹja.

³² Sámèlù bya asù: “Kpũtaru mu Agagu, bũ eze ndu Amaleku ono l'ẹka-a!” Agagu bya egude ẹhu-utso jepfushia ya; bya asù: “O doru mu ẹnya lẹ teke anwũhu shi erwuphe mu bẹ ghatawaru nũ.” ³³ Obenu lẹ Sámèlù sũru: “Oo ẹgube ono, i gude ogu-echi mee unwanyi; ẹphe gbaru ẹka nwa ono; bũkwapho gẹ ne ngu a-bũru onye gba ẹka nwa l'echilabọ unwanyi.” Sámèlù woru Agagu gbua pyaapyaa l'iphu Chipfu lẹ mkpũkpu Gilugalu.

³⁴ Oo ya bũ; Sámèlù tũgbua lashĩa mkpũkpu Rama. Sọlu tũgbua lashĩa mkpũkpu Gibiya, bũ ibe iya. ³⁵ Ọphu Sámèlù te ejebaeduru gẹ ya hũma Sọlu jasũru mbọku, yebe Sámèlù nwũhuru. Iphe ono, Sọlu meru ono bũru aphũ tsoru Sámèlù. Chipfu sù lẹ ya tege emedu Sọlu eze ndu Ízuru.

Sámèlù awù Dévidi manũ l'ishi g'ọ bũru eze

16 ¹ Tọbudu iya bũ; Chipfu bya asù Sámèlù; “?Bũ teke ole bẹ ìi-gũ-bekporu aphũ Sọlu; l'ẹka mu gbẹ jìkawa iya g'ọ tọ bũhe eze ndu Ízuru. Gbajia manũ l'upyi ngu tũgbushia gẹ mu zia ngu ibe Jiesi, bũ onye Bẹtulehemu; noo lẹ mu hotawaru onye lanũ l'unwu iya unwoke g'ọ bũru eze.”

² Sámèlù sù: “?Mu e-me imeagha jee? Sọlu -nũma iya bẹ oo-gbukwa mu.”

Chipfu sù: “Kpùta nwada eswi; sù l’òo Chipfu bè ì byaru egweru ngweja. ³Zia Jiesi g’ò bya l’èka ono, eegwe ngweja ono. Mu e-goshi ngu-a iphe, ii-me. Ọo onye ọphu mu pfuru ngu bè ì-wùru mu manù l’ishi g’ò bụru eze ọbu.”

⁴Sámèlu bya emee iphe, Chipfu pfuru. O -rwuepho mkpukpu Bètulehemu; ndu bụ ọgerenya mkpukpu ono tuko anma rwuuruwù lẹ k’abyabya, ọ byaru ono. Ẹphe nọdu ajigbaa: “?Bù-a k’oma bè ì byaru?”

⁵Sámèlu sù pẹ: “Ee; ọ kwa-a k’oma. Ọo Chipfu bè mu byaru egweru ngweja. Unu je eme onwunu g’unu dū nsọ; g’unu abya etsoru mu je kẹ ngweja ọbu.” Ọo ya bụ; ọ bya emee Jiesi yee unwu iya unwoke; ẹphe dū nsọ k’ẹje kẹ ngweja ono. Ọ bya ekua pẹ g’ẹphe bya ngweja ono.

⁶Ẹphe tuko jerwuepho; Sámèlu hùma Eliyabu; bya arià sù: “O doru ẹnya l’òo onye ono, Chipfu hotaru g’a wua manù l’ishi ono bè pfuru Chipfu l’iphu-a.” ⁷Obenu lẹ Chipfu sùru Sámèlu: “Te eleshirọ ẹnya l’ugbugba iya; ọzoo g’ò habe l’eli; noo lẹ mu jikaru iya ajika. Noo kẹle ọ tọ bụdu gẹ nemadzù eleje ẹnya l’iphe, bụ gẹ Chipfu eleje iya. Nemadzù anọduje ele ugbugba eli ẹhu; obenu lẹ Chipfu anọduje ele ẹnya l’ime obu.”

⁸Ọo ya bụ; Jiesi bya ekua Abinadabu; bya emee g’ò ghabua l’iphu Sámèlu. Sámèlu sù: “Onye ọwana bè Chipfu ta ahọtakwarupho.” ⁹Jiesi bya emee gẹ Shama ghabua. Sámèlu sù: “Onye ọwana bè ta abukwapho onye ọphu Chipfu hotaru.” ¹⁰Jiesi mee g’unwu iya unwoke ẹsaa ghabua l’iphu Sámèlu. Sámèlu sukota l’ò tọ dudu onye ọphu Chipfu hotaru l’ime pẹ.

¹¹Sámèlu bya ajja Jiesi sù: “?Bù mkpakọ unwegirima ngu unwoke baa?”

Jiesi sù iya: “Ọ phodukwaduru onye ọphu kachakpọo aburu nwata; ọle oochekwanu aturu.”

Sámèlu sù: “Ye nemadzù g’e je ekua ya; kẹle anyi taa nọdukwa anọ ja-sù l’òo-bya.” ¹²Ọo ya bụ; o zia e je ekua ya ọ bya. Nwata ono dū kẹ nwa putuputu. Ẹnya nọdu egbu iya kẹ nwa shiishii; ọ dū ùbvù l’ẹnya. No iya; Chipfu sù Sámèlu: “Gbalihu wua ya manù l’ishi; kẹle ọo ya bè bụ onye ọphu ọbu.” ¹³Sámèlu bya ewota ọpyi ono, o yeru manù ono bya egude wua ya manù ono l’ishi l’iphu unwune iya. E -shi mbọku ono; Unme Chipfu bya Dévidi l’ẹhu k’ike. Sámèlu tugbuwaro lashia mkpukpu Rama.

Dévidi akpọru Sọlu une

¹⁴Nta-a bè Unme Chipfu lufuwaru Sọlu l’ẹhu; Chipfu bya ezia ẹjo maa; ọ kpangashiahaa ya ẹhu. ¹⁵Ndu ozi Sọlu sù iya: “?Lewarọ; nta-a bè ẹjo maa, Chileke ziru akpangashi ngu ẹhu? ¹⁶Gẹ gube nnajiuphu anyi zinaa anyibe ndu-ozì ngu g’anyi je achọo onye maru g’aakpoje une; k’ọphu bụ ẹjo maa ono, Chileke ziru ozi ono -kparwutaẹ ngu phọ l’ẹhu; onye ono akpọoru ngu iya; l’ii-ka nwa mma.”

¹⁷Ọo ya bụ; Sọlu sù ndu-ozì iya: “Unu chọo onye akpoje une rengurengu dutaru mu.”

¹⁸Onye lanụ lẹ ndu-ozì onò sù iya: “O nweru nwata mu hùmaru lẹ mkpukpu Bètulehemu; nwatibe Jiesi. Nwata ọ bụ bẹ akpọ une doru ẹnya ree. Ọ bụ onye ọkpèhu dū-ghe adū-ghe; bụru onye ike dū l'ọgu; bya amaru g'èepfufe opfu ree; bya amakwaphọ mma; bụru onye Chipfu swiru eswiru.”

¹⁹Sọlu bya ezia ndu oozije ozi g'èphe je ibe Jiesi je asụ iya: “Dena mu nwa ngu nwoke onò, bụ Dévidi, bụ iya bụ onye ọphu eche aturu onò.”
²⁰Ọo ya bụ; Jiesi bya akpụta nkapfụ-ìgara; chiru buredi doo ya l'eli; pata otumu mée bya akpụta nweghu ye iya; bya eduru nwatibe iya onò, bụ Dévidi nù phẹ g'èphe dujeru Sọlu. ²¹No iya; Dévidi lapfu Sọlu je ejeahaaru iya ozi. Sọlu kwatakpọo ye Dévidi obu ọkpobe eyeye. Dévidi bya abụwaruro onye achijeru iya ngwọgu. ²²Tọbudu iya bụ; Sọlu bya ezia ozi g'e ziaru iya Jiesi sù: “Jiko hanaa gẹ Dévidi buwaruro jeru mu ozi; kele ọ dū mu l'obu.” ²³Ọ nọdu abụjeru teke ẹjọ maa onò, Chileke ziru onò kparwutaerupho Sọlu l'èhu; Dévidi ewota une iya kpọahaa. Sọlu agbẹ teke onò bya enweru onwiya; l'ọ bya aka mma; ẹjọ maa onò aparu iya haa.

Dévidi yẹe Golayatu

17 ¹Ndu Filisitayinu bya atuko ndu ojogu phẹ kpakọo k'ogu. Ephe dzukọbe lẹ mkpukpu Soko, dū l'alì Jiuda. Ọ bụru lẹ mkpukpu Efesu-Damimu, nọ lẹ mgbaka Soko yẹe mkpukpu Azeka bẹ ephe nmaru anmanma ọgu. ²Sọlu yẹe ndu Ízurelu dzukọbe bya anmaa anmanma ọgu lẹ nsụda Ela bya akpọo giriri g'èphe tsoo ndu Filisitayinu ọgu. ³Ndu Filisitayinu nọdu l'eli úbvú lanụ; ndu Ízurelu nọdu l'eli úbvú lanụ l'ibiya ọphuu. Ọ bụru nsụda úbvú labọ onò bẹ nọ-buharu phẹ l'echi.

⁴Tọbudu iya bụ; onye bụ ọ-lwụa-ọodoru, shi lẹ mkpukpu Gatu, epha iya bụ Golayatu bya eshi l'ọdu ndu Filisitayinu lufuta. Ogologo iya bẹ dū nkwo-ẹka tete. ⁵Okpu-igwe, o kpuchiru ishi bẹ bụ onyirubvu bẹ e gude mee ya. Teme uwe-ọgu, o yeru l'èhu bẹ bukwapfo onyirubvu bẹ e gude mee ya; teme e mee ya ọ dū ẹkiri ẹkiri. Uwe-ọgu onò bẹ ẹrwa iya dū unu shẹkelu iri l'èbo l'ukporo iri. ⁶O woru iphe, e gude onyirubvu mee kechia ogboro; bya ewofuaru arwa, e gude onyirubvu mee nyakoru l'azụ. ⁷Oshi arwa iya ọphu o gude l'ẹka dūepho g'ígwè, shihuru ike, onye ekweje ẹkwa egudeje ekwe ẹkwa. Pyipyipyi igwe, e moberu l'ishishi arwa iya onò bẹ ẹrwa iya dū unu shẹkelu l'ukporo shẹkelu iri. Onye apajeru iya iphe, loogbobeje ezeru onwiya bya evutaru iya ụzo. ⁸Golayatu bya ebvuru; raaru ndu ojogu ndu Ízurelu ọrà sù phẹ: “?Denu g'o gude unu futa bya akpọo giriri k'ogu? Mbẹdua bụ onye Filisitayinu; unubẹdua bụru ndu-ozì Sọlu. Unu họtà onye lanụ l'ime unu g'ọ byapfuta mu ọgu! ⁹Ọ -būru l'ọo-dū ike tsoo mu ọgu; gbua mu; anyi anọdu unu l'ẹka; ọle ọ -bukwanuru lẹ mbẹdua kapyaberu iya; woru iya gbua; unu aburu ndu a-nọdu anyi l'ẹka; jeahaaru anyi ozi!” ¹⁰Onye Filisitayinu onò bya asụ: “Ntanu-a bẹ mu

tunwaaru ndu ojogu ndu Ízurelu! Unu hota onye lanu yeru mu ge mu l'iya zugbabe iya!" ¹¹Solu yee ndu Ízurelu numaepho iphe, onye Filisitayinu ono pfuru; ehu rwushihu phe; oke ndzu-agugu rwuta phe.

Dévidi abya agbaphe ndu Ízurelu

¹²Dévidi be bu nwatibe onye Ifurata ono, epha iya bu Jiesi, shi le mkpu-kpu Betulehemu, no l'alí Jiuda. Jiesi be nwutaru unwoke esato. O buwaa ogerenya shii; buru onye yi le ndu kawaru nka noo odu teke Solu bu eze. ¹³Unwu Jiesi umadzu eto ophu kachaa aburu ogerenya be tso Solu jee ogu. Epha okpara iya bu Eliyabu. Otsota buru Abinadabu. Onye k'eto buru Shama. ¹⁴O buru Dévidi be kakota aburu nwata l'ime phe. Umadzu eto ophu kachaa aburu ogerenya be tso Solu. ¹⁵Dévidi nodu eshije l'ibe Solu eje eche aturu nna iya le Betulehemu. O -jecha; l'o laphushia azu l'ibe Solu.

¹⁶Ukporo abali labo be onye Filisitayinu ono afutakotaje l'utsu me l'uzenyashi bya ebvugabe onwiya.

¹⁷Tobudu iya bu; Jiesi su nwa iya, bu Dévidi: "Wota nkweka ereshi, a huru ahuhu waa ishi buredi iri-a mee egwegwa wojeru iya unwune ngu l'eka ephe doru k'ogu ono. ¹⁸Gudekwapho chiizu-a ephe n'iri; woru nu onye-ishi ndu ojogu phe. Li maru me ?ehu dua unwune ngu ono ree? Lijibyawaro edooru mu g'onodu phe du. ¹⁹Ephe le Solu; me ndu Ízurelu l'ophu be tukoru nodu le nsuda Ela etso ndu Filisitayinu ogu."

²⁰Oo ya bu; o be lonmewa utsu; Dévidi gbeshi paru aturu iya haaru onye eletaru iya ya enya; bya akwakobe ivu tugbua jeshia ge nna iya, bu Jiesi ziru iya ono. O buru teke o rwuru l'odu ono bu teke ndu ojogu ono azu ebvu ogu; awufu ejewaa l'iphu ogu. ²¹Ndu Ízurelu waa ndu Filisitayinu bya akpoo giriri chebegbaaru onwophe iphu. ²²Dévidi tukoro ivu ono, o gude bya; haaru onye leche ivu ndu ojogu nche; gude oso gbapfu unwune iya l'eka a kporu giriri k'ogu je ekele phe. ²³Ephe kpukwadurua opfu lonu; o-lwua-ododu ndu Filisitayinu, bu Golayatu, bu onye shi le mkpu-kpu Gatu; shiepho l'eka ephe kporu giriri k'ogu hefuta; bya awata atunwa ndu ojogu ndu Ízurelu g'ootunwajehawa phe pho. Dévidi numa iya. ²⁴Ndu Ízurelu l'ophu bya elevu nwoke ono; ndzu-agugu rwutanu phe; ephe tukoro tsu oso. ²⁵Ndu Ízurelu tukoro epfu su: "?Unu humaru-a ge nwoke-a l'anodujeepho afuta-phe tekenteke? Iphe, ofutajeepho bu go tunwaa ndu Ízurelu. Onye duru ike gbua ya be eze e-vukwaru eku, paru eka apaa nu. Oo-kekwaphe onye obu nwada iya; bya agufu ndu unuphu ibe nna onye obu latu akiriko l'alí Ízurelu."

²⁶Dévidi bya aja ndu pfu-kube iya nu su: "?Bu gunu be ee-meru onye gburu nwoke Filisitayinu ono; wofu ndu Ízurelu iphe-iphere owana l'iphu? Bu gunu be onye Filisitayinu-a, te ebuduru ubvu-a bu ke go tunwaa ndu ojogu ke Chileke ophu no ndzu?" ²⁷Ephe bya eyeeru iya onu; su iya: "Oo iphe ono, anyi shi pfuhawaa ono be ee-meru onye gburu iya nu."

²⁸Eliyabu, bú nwune Dévidi k'ògerenya bya anuma gè yèe ndu ono epfu; ò vòru òku wúa èhu l'iphe ono, Dévidi pfuru ono sù: “?Ì byaru eme gùnù l'èka-a? Mbù ?bù onye bè ì gbadoru atùru olemole phò l'echiègu? Mu maru-a g'ì kube onwongu; bya amakwaruphò g'èjo òkpoma dù-be ngu. Iphe, ì byanùru bú g'ì bya ahuma g'e gude alwù ògu.”

²⁹Dévidi sù iya: “?Bù gùnù bè mu meru nta-a? ?Bù gè mu te epfushi opfu?” ³⁰Ò ghakòbe ghaaru onye òzo iphu wata aji iphe, òoji. A bya epfu-kwaaru iya iphe ono, e pfuhawaru iya phò.

³¹Ndu òzo numa ònu, Dévidi yeru; bya atugbua je edooru iya Sòlu. Sòlu zia g'e je ekua ya. ³²Dévidi bya asù Sòlu: “G'ò tò dukwa onye obu e-te ophe l'opfu èhu onye Filisitayinu-a. Nwozi ngu bè e-je-a etsoo ya ògu.”

³³Sòlu sù iya: “Ì tì hakwa k'èje etso onye Filisitayinu ono ògu; ì bukwa-du nwata nwokoro nshì; obenu lè yèbedua búwaa onye bú ògerenya, shi teke ò bú okoròbya lwùta ògu.”

³⁴Dévidi sùkwanu Sòlu: “Nwozi ngu bè bú atùru nna iya bè o shihawaa ùzenya cheta. Teke oduma; òzoo èjo anù, bú bìye byaru apata nwatùru mu lanù l'èka èphe dòru; ³⁵bè mu etsopyabeje iya; chia ya iphe; nafù iya nwatùru ono l'ònu. Teke ò ghakòberu tsofuru mu; mu awòru iya; kwaa ya agba; woru iya gbua. ³⁶Nwozi ngu bè gbuwaru oduma yèe èjo anù, bú bìye. Onye Filisitayinu-a, te ebuduru úbvù-a je l'adù ègube ono; noo kè-le ò túnwaru ndu ojògu kè Chileke òphu nò ndzù. ³⁷Chipfu ono, bú onye dzòtaru mu l'ènya-nvò oduma waa l'ènya-nvò èjo anù, bú bìye ono bè bú iya a-dzòta mu l'èka onye Filisitayinu ono.”

Sòlu sù Dévidi: “Jeshia. Gè Chipfu swikwaru ngu eswiru-o!” ³⁸Sòlu bya achìta akpawuru uwe iya kpua Dévidi; bya eworu okpu-ògu, e meru l'ope kpube iya l'ishi; bya achìta uwe-ògu iya yefù ya. ³⁹Dévidi bya eworu ogu-echi iya kepyabè l'uwe-ògu ono; bya ejeshia g'o gude iya jephee ejephe; òphu ò dùdu ike; kèle o tokò kwòduru iya èhu; mbù ègube ngwa ono. Ò sù Sòlu: “Mu ta adùkwa ike eye ègube iphe òwa-a eje; kèle o tokò kwòduru mu èhu.” Òo ya bú; o woru iya yeshikòta. ⁴⁰Ò bya ewota oshi-mpalèka iya kpapfuru; bya ahòta mkpuma, a gba ènu ùzo ise, akwògbachaa akwòkwo lè nggele l'èka ono; chìru ye lè nwèkpa, nò l'èda, ndu eche atùru o gude. O gude ròbo iya l'èka; bya ejepfushia onye Filisitayinu ono ògu.

⁴¹No iya; onye Filisitayinu ono kparù onye apajèru iya iphe, eegudeje gbobuta onwonye vuru ùzo; ejekpòephe abyapfuta Dévidi. ⁴²Ò bya ele-vu Dévidi; bya ahuma l'ò bú nwata nwokoro nshì, dù nwa putuputu; bya acha nwa rweerweerwe; ò gbè lephee ya ènya. ⁴³Ò sù Dévidi: “?Mu bú nkùta meru iphe ì chì oshi abyapfuta mu?” Onye Filisitayinu ono gude agwa ibe phè ephu Dévidi iphu; ⁴⁴bya asù iya: “Bya l'èka-a gè mu eworu anù ngu keeru anù-ègbudu yèe ènu, ephe l'eli!”

⁴⁵Dévidi sù onye Filisitayinu ono: “Ò bú eviya l'i gude ogu-echi; mè arwa, dù iche iche abyapfuta mu ògu; obenu lè mbèdua gude èpha Chipfu,

bù Ọkalibe-kangokotaru-nù; mbù Chileke kẹ ndu ojogu ndu Ízurelu, bù iya bù onye ono, ì túnwaru ono. ⁴⁶Ntanù-a bẹ Chipfu l'e-me g'ì daba mu l'ẹka; mu echitsua ngu l'ali; gbuta ngu ishi. Ntanù-a bẹ mu l'e-me g'anù-egbùdu yẹ ẹnu, ephe l'eli ria odzu ndu ojogu ndu Filisitayinu. Oo ya bù gẹ mgboko l'ophu amakwanùru lẹ Chileke òya lẹ Ízurelu. ⁴⁷Tẹme ndu-a, òru l'ẹka-a bẹ a-makwarùpho l'ò tọ bùdu ogu-echi yẹ arwa bẹ Chipfu egudeje adzọ nmadzù; kẹle ogu-a bẹ bù kẹ Chipfu. Oo-chìkotaru unu ye anyi l'ẹka.”

⁴⁸O be g'onye Filisitayinu ono jefpushiaru iya ntse k'ogu; Dévidi gude ọso agba eje l'iphu ogu ono g'ephe l'iya zùgbabe iya. ⁴⁹Dévidi bya eye ẹka l'ẹkpa iya; wofutaepho mkpuma lanù; bya eye lẹ rọbo iya ono; bya esetaẹ ya phọ gbaa; o je adaepho onye Filisitayinu ono l'egedegee ọnu-iphu. Mkpuma ono bùru iya kẹ tsurumu l'egedegee ọnu-iphu ono. O behuepho ebehu daa kẹ gworogodogo woru iphu bua l'ali. ⁵⁰Oo ya bù; Dévidi gude mkpuma waa rọbo lwù-kpee onye Filisitayinu ono; mbù gbatsua ya; woru iya gbua; ophu ọ òdu mẹ ogu-echi, o gude l'ẹka. ⁵¹Dévidi gude ọso je apfukota iya l'eli. O wọru ẹka l'ogu-echi onye Filisitayinu ono; mifuta iya l'ọbo iya; gude ogu-echi ono gbua ya; bya egbuta iya ishi.

Ndu Filisitayinu hùmaepho l'ò-lwù-a-ọodoru phẹ ono bẹ nwuhuwaru nù; ephe dakọbe ye ọkpa l'oso. ⁵²Unwoke Ízurelu waa ndu kẹ Jiuda wulihu atù oko; achì ndu Filisitayinu; chĩa phẹ chì-rwua mkpukpu Gatu; mẹ l'ẹka eeshije abahù lẹ mkpukpu Ẹkuronu. Ndu Filisitayinu, e gbushiru daka-chaa l'uzo, e shi eje mkpukpu Sharayimu; mbù jasù lẹ mkpukpu Gatu mẹ Ẹkuronu. ⁵³Ndu Ízurelu chì-gheepho ndu Filisitayinu ono lwaphuta azù; bya eje akwaa ọkwata l'odu ndu Filisitayinu ono. ⁵⁴E mechaa; Dévidi pata ishi onye Filisitayinu ono je edobe lẹ Jierúsalemù. O bya achìkoo ngwọgu onye Filisitayinu ono dobe l'ùlo-ẹkwa yẹbe Dévidi gẹgedede.

Eedu Dévidi edupfu Sọlu

⁵⁵No iya; Sọlu bya ahùma Dévidi g'oojepfu onye Filisitayinu ono ogu; ọ jiahaa onye-ishi ndu ojogu iya, bù Ábuna; sù: “?Nwata ono bñnaa nwatibe onye?”

Ábuna sù iya: “Gùbe eze; gẹ ndzù òkwa ngu. Mu ta amakwa nwata ọbu.”

⁵⁶Eze sù iya: “Kpataedukwa ishi nwatibe onye nwokorọbya ono bù.”

⁵⁷Dévidi lwaepho egbu onye Filisitayinu ono; Ábuna òta iya dupfuta-shia Sọlu lẹ gẹ Dévidi pakwadù ishi onye Filisitayinu ono l'ẹka. ⁵⁸Sọlu bya ajià ya sù: “Nwokorọbya; ?ì bñnaa nwatibe onye?”

Dévidi sù iya: “Mu búkwa nwatibe nwozi ngu, bù Jiesi kẹ mkpukpu Bẹtulehemu.”

Ọnyà Dévidi yẹ Jionatanu

18 ¹Dévidi yẹ Sọlu bọ-ghechaepho ọja ono; obu Jionatanu yẹ kẹ Dévidi je atugba; Jionatanu yee Dévidi obu g'o yeru onwiya. ²E

shi mbòku ono, bẹ Sòlu kutaphuru Dévidi azụ swibe onwiya; ọp̄hu o to kwebaèdu g'ò laphu azụ l'ibe nna iya. ³Dévidi yẹe Jionatanu woru ndzụ gbaa kele o yeru Dévidi obu g'ò yeru onwiya. ⁴Jionatanu yefụ uwe-mgbalanu, o yeru l'èhu chie Dévidi; yẹe uwe-ọgu iya; mẹ ọgu-echi iya; mẹ apfụ iya; waa akpọ, ookebeje l'uwe. ⁵Iphe, Sòlu zikọtaru Dévidi g'ò mee bẹ oomekọtajeep̄ho rengurengu. Sòlu woru iya mee onye-ishi ndu ojọgu iya. Ọ tũko at̄sokota ndu Ízurelu uto; jeakpaa lẹ ndu-ozì Sòlu.

Dévidi aduwaa Sòlu ashì

⁶Ndu ojọgu wataep̄ho alwa ọgu ono gẹ Dévidi gbuchaaru onye Filisitayinu phọ; unwanyi shi lẹ mkp̄kp̄ku lẹ mkp̄kp̄ku, dū lẹ Ízurelu l'ophu wufuta chiru nkwa; mẹ une; azụ ebvu èhu-uto; bya ete iya etete gude agba eze p̄hẹ, bụ Sòlu ndzuta. ⁷Èp̄he nọdu agụ ebvu ono; ete asuje: “Sòlu gbuwaru unubuku ndu ojọgu; Dévidi gbukwanaa unubuku ugbo iri.” ⁸Tòbudu iya bụ; èhu ghuahaa Sòlu eḡhu shii; kele ip̄he ono, èp̄he ep̄fu ono bẹ dū iya èji. Ọ bya arĩa sụ: “Dévidi bẹ eep̄fu l'ò gburu unubuku ugbo iri; mbèdua buru unubuku lanu kpoloko. ?Bụ ḡnu bẹ ọo-natabaa ọzo; ta abụadaa al̄-eze ndu Ízurelu?” ⁹E shi kẹ mbòku ono bẹ Sòlu jiahaaru Dévidi ijienya.

¹⁰O rwua nchitabòhu iya; èjo maa, shi l'èka Chileke; bya èji Sòlu l'èhu k'ike. Ọ nọdu anọduje ep̄fushi ọbvu ọbvu l'ime ulo iya. Dévidi nọdu anọduje akp̄oru iya une egube ọokp̄ojehawa iya ono. Sòlu nọdu egudejekwanu arwa l'èka. ¹¹Sòlu bya arĩa sụ: “Gẹ mu bya egude arwa-a t̄p̄yabe Dévidi l'igbulọ.” Ọ t̄ya ya ugbo labọ; Dévidi zekọta iya.

¹²Sòlu tsuahaa Dévidi ebvu; kele Chipfu pawaru iya haa; je eswiwaru Dévidi eswiru. ¹³Ọo ya bụ; Sòlu bya edufu Dévidi l'èka yẹbe Sòlu nọ; woru iya mee onye-ishi unu ndu ojọgu labọ l'ukporo iri. Dévidi nọdu edujuerū ndu ono eje ọgu. ¹⁴Iphemip̄he, o yeru èka nọdu abujeeru iya phọ upete; kele Chipfu nọ swiru iya eswiru. ¹⁵Sòlu hūmaep̄ho g'ip̄he gude ekweberu Dévidi; ọ tsuahaa ya ebvu. ¹⁶Obenu l'ip̄he, bụ ndu Ízurelu; mẹ ndu Jiuda l'ophu t̄koru ye Dévidi obu; kele ọo ya anọduje edu p̄hẹ eje ọgu.

Dévidi al̄u nwada Sòlu

¹⁷Sòlu bya asụ Dévidi: “Waa Merabu, bụ nwada mu k'ogeranya baa. Ọoep̄ho g'i gude ike ngu g'ò ha jeru mu ozi; l'ì lw̄-chiru Chipfu ọgu èhu mu.” Noo lẹ Sòlu r̄iru l'ime onwiya sụ; “Mu te ebyikp̄odaa Dévidi èka. G'ò bururo ndu Filisitayinu bẹ oo-bugbaru èp̄he l'iya!”

¹⁸Noo ya; Dévidi sụ Sòlu: “?Bụ onye bẹ mu bukwanu? ?Bụ ḡnu bẹ ndu unup̄hu anyi; ọzoo ip̄fu nna mu bukwanu l'al̄i Ízurelu kẹ gẹ mu bya aburu ọgo eze?” ¹⁹Tòbudu iya bụ; ọ gbabe teke ọ gbaru g'e kee Dévidi nwada Sòlu ono, bụ Merabu; a gbẹ woru iya kee Adurelu, bụ onye mkp̄kp̄ku Mehola.

²⁰Mikalú, búkwapho nwada Sòlu bya eyee Dévidi obu. E je edooru iya Sòlu; ẹ̀hu tsọo ya ntumatu. ²¹Sòlu ríà sù: “Mu e-woru iya kee ya g'ò búru ọ̀nyà nmata iya; k'ophu ndu Filisitayinu a-daaha ya ẹ̀ka njo l'ẹ̀hu.” Ọo ya bú; Sòlu bya asù Dévidi: “Nta bẹ̀ búwaa k'ugbo ẹ̀bo, ọ̀zo dũru ngu g'í búru ọ̀go mu.” ²²Ọo ya bú; Sòlu zia ndu-ozí iya sù: “Unu kuchi Dévidi ekuchi sù iya: ‘Lenu; ì dũkwa eze ree; tẹ̀me ndu-ozí iya yekọta ngu obu. Búnuru ọ̀go eze ọ̀bu nta-a.’”

²³Ndu ozí ono je eworu iphe ono pfiaru Dévidi. Dévidi sù: “?Unu dobesu l'ọ̀ dũ nphe abũru ọ̀go eze? Lẹ̀ m̀be onye adũdu g'ọ̀ dũ mu; ọ̀phu a ta kwatadu maru mu amaru.”

²⁴Ndu ozí Sòlu je pfiaru iya iphe, Dévidi pfuru; ²⁵Sòlu sù: “Unu sù Dévidi lẹ̀-a: ‘Eze te eledu ẹ̀nya g'a kwaru iya aswa l'ishi nwanỳí ono; iphe oole ẹ̀nya bú g'e butaru iya akpapyí ndu Filisitayinu ọ̀kpọro ise; kele oomee g'ọ̀ shi nno melata ndu ọ̀hogu iya ono.’” Iphe, Sòlu gude eme iphe ono búru g'ọ̀ mee gẹ̀ Dévidi daba ndu Filisitayinu l'ẹ̀ka. ²⁶Ndu ozí eze bya pfiacharu Dévidi iphe, eze pfuru ono; ọ̀ bya adũ iya ree g'ọ̀ búru ọ̀go eze. Ọo ya bú; ọ̀phu o toko rwukpọdanu teke a tuburu; ²⁷Dévidi gbalihu yẹ̀ ndu etsoje iya nũ je egbua ndu Filisitayinu ọ̀kpọro ọ̀madzu iri. Ọ̀ chílata akpapyí phẹ̀; bya agũ-dzua ya agũ-dzu nũ eze; k'ophu ọ̀-búkwánuru ọ̀go eze. Sòlu bya ekuru nwada iya ono, bú Mikalu kee ya; ọ̀ luru.

²⁸Tọ̀budu iya bú; Sòlu bya amaru lẹ̀ Chipfu nọ̀ swiru Dévidi eswiru; bya ahuma lẹ̀ nwatibe iya kẹ̀ mgbọko, bú Mikalu yekwaru iya pho obu; ²⁹Sòlu bya akabaa ya atsù ebvu. Dévidi búwaruro ọ̀hogu Sòlu jasúwaruro ya.

³⁰Ndu ojogu ndu Filisitayinu nọ̀du anọ̀duje ejepfu ndu Ízurelu ọ̀gu nje-pyabẹ̀. Ẹ̀phe -byaa ọ̀gu ono; Dévidi akaẹ̀pho emekpe ndu ọ̀hogu phẹ̀; e me lẹ̀ ndu-ishi ndu ojogu Sòlu l'ophu. E shiwaro nno; ẹ̀pha Dévidi deahaa edede.

Sòlu eme g'ọ̀ gbua Dévidi

19 ¹Sòlu bya ezia nwa iya, bú Jionatanu mẹ̀ ndu-ozí iya l'ophu g'ẹ̀phe gbua Dévidi. Obenu lẹ̀ Jionatanu bẹ̀ yeru Dévidi obu shii. ²Jionatanu je je edooru Dévidi sù iya: “Nna mu, bú Sòlu bẹ̀ achokwa ọ̀zo, oo-shi gbua ngu. Ọo ya bú; kwabẹ̀kwaru onwongu ẹ̀nya l'utsu echele. Jekwa anọ̀du l'ẹ̀ka dũ l'icha domia onwongu. ³Mu e-tsoru nnana mu je anọ̀du l'egu l'ẹ̀ka ono, ì nọ̀ ono; mu a-chì-koshiẹ̀du iya idzu ẹ̀hu ngu. Iphe, mu nũmaru iya l'ọ̀nu k'idzu ẹ̀hu ngu ono; mu abya edooru ngu iya.”

⁴Jionatanu pfushiaru Sòlu, bú nna iya kẹ̀ Dévidi l'ọ̀ma sù iya: “Gũ-be eze; te emekwa nwozi ngu Dévidi eji. Ọ̀ tọ̀ dũkwa ẹ̀ka o mewaru ngu eji. Iphe, o megbabẹ̀ru bẹ̀ i ritakpọru urwu, ha shii. ⁵Kele-a; ọ̀ tũru ishi ndzũ iya teke ono, o jeru egbua onye Filisitayinu pho. Chipfu dzọo ndu Ízurelu l'ophu; k'ophu parũ ẹ̀ka apaa. Ì hũmakwaru iya; bya etee ẹ̀swa.

?Dènuhunú g'ò gude i je emeswe onye adúdu iphe, o meru; mbú g'i woru Dévidi gbua l'èbe adú iphe, ìi-guru nù iya?"

⁶ Sòlù nùma iphe, Jionatanu pfuru bya eribua nte sù: "Eshinu Chipfu no ndzú g'ò nò iya-a bẹ a ta abyadú egbu Dévidi." ⁷ Oo ya bú; Jionatanu bya ekua Dévidi tũko iphe ono dokotaru iya. O mechaa duta Dévidi dujeru Sòlù; ephe tũko nõdu g'ephe shihawaa nõdu lẹ mbú.

⁸ Ogu bya adakwaa ozo; Dévidi gbalihukwa je etsoo ndu Filisitayinu ogu. O tsua phe otsu-epfu; ephe gbachaa ikpabaka.

⁹ Chipfu bya ezia ejò maa; o bya Sòlù l'èhu lẹ g'ò nò l'ime ọlò iya ujiku lanu paru arwa l'ẹka. Dévidi gudekwadú une iya l'ẹka akpo; ¹⁰ Sòlù meahaa gẹ ya gude arwa ono tũpyabe Dévidi l'igbulọ; Dévidi zee ya; arwa ono je eguru l'igbulọ. Dévidi pyofu gbalaa l'enyashi ono.

¹¹ Sòlù bya ezia ndu-ozì g'ephe je l'ọlò Dévidi je eche iya nche; g'ephe egbua ya l'utsu. Mikalu, bú nyee Dévidi pfuaru iya ya sù: "O -buru l'i tì dzoduru ishi ndzú ngu l'enyashi-a bẹ ee-gbukwa ngu echele." ¹² Oo ya bú; Mikalu shi lẹ windo kuzeta iya; o gbafulu gbalaa. ¹³ Mikalu bya ewota ntẹkpe nyebe l'iphe-azẹ; bya achiru ẹkwa phukpute iya; bya eworu pyilo, e meru leji egbu dobe iya l'uzo ishi. ¹⁴ O beepho teke Sòlù ziru g'e je egude Dévidi; Mikalu sù phe: "Iphe emekwa iya." ¹⁵ Sòlù bya eziphu ndu ono azú ozo g'ephe je ahuma Dévidi; bya asù phe: "Unu pata iya l'iphe-azẹ ọbu bya k'ophu mu e-gbuwa iya ro." ¹⁶ Obenu lẹ ndu ono byaru abata; o buru ntẹkpe bẹ zẹ l'iphe-azẹ ono; waa pyilo, e meru leji egbu, nõ iya l'uzo ishi. ¹⁷ Sòlù sù Mikalu: "?Denu g'ò gude i ghọru mu ugho egube-a; mbú woru ohogu mu dufu g'ò gbalaa?"

Mikalú sù Sòlù: "O kwa l'oo l'ọ sùru mu gẹ mu haa ya gẹ ya gbalaa! O -dudu bẹ ya e-gbukwa mu!"

¹⁸ Dévidi nahuepho gbalaa ono; o jepfushia Sámèlù lẹ mkpukpu Rama je atũko iphe, Sòlù mekotaru iya dooru iya. Oo ya bú; yee Sámèlù swiru jeshia mkpukpu Nayotu je anodu. ¹⁹ Ozi bya erwua Sòlù nchì lẹ Dévidi bẹ nõ lẹ mkpukpu Nayotu, dọ lẹ mkpukpu Rama. ²⁰ O zia g'e je egude Dévidi. E jerwua bya ahuma ogo ndu mpfuchiru Chileke l'ẹka ephe epfuchiru Chileke. O buru Sámèlù bẹ pfuru l'ẹka ono; buru onye-ishi phe. Unme Chileke bya ndu ono, Sòlù ziru ozi ono l'èhu; ephe pfuchiahaaru Chileke. ²¹ A bya epfuaru iya Sòlù; o zia ndu ozo; ephe jerwua bya epfuchikwarupho Chileke. Sòlù bya ezia ndu k'eto; ephe pfuchikwarupho Chileke. ²² Tòbudu iya bú; o bya atugbua jeshia Rama l'onwiya bya erwua leze wẹlù ono, dọ lẹ Seku; o jia sù: "?Bú awe bẹ Sámèlù yee Dévidi nõ?" Ephe sù iya: "Ephe nõkwa lẹ Nayotu, dọ lẹ mkpukpu Rama." ²³ Oo ya bú; Sòlù tũgbua jeshia Nayotu, dọ lẹ Rama ono; Unme Chileke byakwa iya pho l'èhu; o tsoru ọzo epfuchiru Chileke jasuru o rwua Nayotu, dọ lẹ Rama. ²⁴ O lafuchaa uwe iya gbaru ọto pfuchiaharu Chileke l'iphu Sámèlù. O gbaru ọto dabyiru l'ẹka ono eswe mẹ l'enyashi ono l'ophu. Oo ya meru iphe, ndiphe asuje: "Sòlù ?ọ yifua lẹ ndu mpfuchiru Chileke tọ?"

Jionatanu yèlè Dévidi

20 ¹Dévidi bya eshi lẹ Nayotu, dọ lẹ mkpukpu Rama gbalaa jepfushia Jionatanu je asu iya: “?Bukpoo gunu be mu meru? ?Bu gunu bu ejo-iphe, mu mekpọru? ?Bu iphe-ẹji gunu be mu meru nna ngu, meru g'o gude o ọdu achọ ishi ndzu mu?”

²Jionatanu su iya: “Tuswekwa! Ishi ngu tee tuphahukwa. Lekpodapho; nna mu ta adukwa iphe, o byaru eme; ophu o vuru uto pfuadaru mu iya; m'obeta o buru iphe, ha shii ozoo ophu ha nwanshii. ?Denu g'o gude o je lemeru mu owana le mpya? O todu dukwa nno!”

³Dévidi bya eria angu su: “Nna ngu be o doru enya ree le mu le ngu du le ree. O pfuwa iya hooaha l'ime onwiya su: 'Jionatanu ta abyadu amaru iphe ya eme. O -maru be oo-ghu iya eghe.' Ole-a; eshinu Chipfu no ndzu go no iya-a; gubedua ọdu ndzu gi no iya-a; be bukwaphe go bu ire-lanu le ndzu mu to-geewaru ato-geru.”

⁴Jionatanu su Dévidi: “Iphe, i sukporu ge mu meeru ngu be mu le-meru ngu.”

⁵Oo ya bu; Dévidi su iya: “Lenu; echele bukwa onwa ophu; o gbaru ge mu leze tuko rigba nri. Ole-a; haa mu ge mu je edomia onwomu legu jasu l'uzenyashi nwarechi. ⁶O -buru le nna ngu kpajeru ishi mu; su iya le mube Dévidi be rwohikwaru ngu ike gi haa mu ge mu gbaru je Betulehemu, bu ibe anyi; kele eegwe ngweja, ndu ipfu anyi l'ophu eegweje aphagapha l'eka ono. ⁷O -buru lo suru lo dua ree; li maru le mube nwozi ngu be a-dzu-a. O -bukwanu l'ehu ghuru iya eghe; li maru looriru mu ejo oriri. ⁸A -bya le ke gubedua; mejekwaru mube nwozi ngu iphe-oma; noo kele mu le ngu tukokwaru ọdu l'iphe Chipfu gbaa ndzu. O -nweru ejo-iphe, mu meru; gbukwaa mu lonwongu. Kele-a ?bu ke gunu be ii-gude kpu ru mu je anu nna ngu?”

⁹Jionatanu su: “Tuswekwa! O -buru le mu maru le nna mu ariru ngu ejo oriri; ?mu te epfuduru ngu iya to?”

¹⁰Dévidi jia ya su: “?Bu onye e-pfukwanuru mu iya; m'o -buru le nna ngu yeru ngu iya onu karabaa?”

¹¹Jionatanu su: “Bya g'anyi je legu obu.” Oo ya bu; ephe bya atuko jeshia legu ono. ¹²Jionatanu bya asu Dévidi: “Ge Chipfu, bu Chileke ke ndu Izurelu bukwaru onye-ekebe anyi; le mu a-jita nnana mu iphe ono egube nta-a echele; ozoo nwarechi. O -buru loochiru ngu idzu oma be mu epfuru ngu iya-a gi maru. ¹³O -bukwanuru le nna mu be l'achọ go meka ngu iphe; ge Chipfu mekwaa mube Jionatanu ophu ka njo; m'o -buru le mu te emeduru gi maru; mbu dufu ngu gi gbalaa l'ehu-guu. Teme ge Chipfu swikwaru ngu eswiru g'o shi swiru nna mu ono. ¹⁴Ole-a; jasukpooru ge mu a-no-bekporu ndzu; goshijeekwa mu pho n-yemobu, shi l'eka Chipfu; mbu g'e shi egube ono g'e te egbu mu. ¹⁵Mbu-a; ge n-yemobu ngu

ono te ebuhukwa ebuhu l'èhu ndibe mu; m'o betakpòoru Chipfu wofu-kòtachaa ndu òhogu gùbe Dévidi l'eli mgboko-a.”¹⁶ Ọo ya bụ; Jionatanu yee ọnu-ulo Dévidi gbaa ndzụ. Ọ sụ: “Gẹ Chipfu jikwaa ndu òhogu Dévidi 'ọka-lẹ-aji.”

¹⁷Jionatanu bya emee gẹ Dévidi ribuaru iya nte; gude goshi iya l'o yeru yẹbe Jionatanu obu; noo kẹle Jionatanu yeru Dévidi obu g'o yeru onwiya. ¹⁸Jionatanu bya asụ Dévidi: “Echele bẹ bụ ọbo-iphe k'ọnwa òphúú. A taa hụmadu ngu; oshi, ìnoduje egheru ọnu. ¹⁹Teke o beru nwarechi; je anọdu l'ẹka pho, i domijeru onwongu lẹ teke ono, iphe-a wataru adada lẹ mbu pho. Nọdu kwabẹ l'aguga mkpuma ono, bụ Ezẹlu. ²⁰Mu -bya bẹ mu a-gba ọnu apfu ẹto l'uzo ibiya ono; mbu gbaa ya g'ọ bụ l'o nweru iphe, mu tūberu agbagba. ²¹Teke ono bẹ mu e-zi nwata nwokoro sụ iya: ‘Tugbua je achọ apfu ono.’ Teke mu sūru iya g'ọ chita apfu obu; l'ọ kwa iya nọ iya l'uzo ẹka ibiya ophu; fūtarawo teke ono; ono goshiru l'eshinu Chipfu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a bẹ ọ tọ dudu iphe, bya l'eme ngu nū. ²²Teke bukwanu lẹ mu sūru nwata nwokoro ono: ‘Lenu; apfu obu bẹ dukwadu ngu l'uzo atiphu!’ Ọo ya bụ; l'ị tugbua; kẹle Chipfu bẹ dufuwaru ngu g'ị tugbua. ²³A -bya abya l'iphe ophu anyi shi pfua; nyatakwa l'ọo Chipfu bụ onye-ekebe mu lẹ ngu jasụ l'ojejeje.”

²⁴Ọo ya bụ; Dévidi domia onwiya l'egu. Ọ bya erwua g'ọbo ọnwa òphúú ono rwuru; eze bya anọdu gẹ ya ria nri ọbo-iphe ono. ²⁵Eze nọdu l'ẹka ọonoduje lẹ mgboru igbulọ. Jionatanu nọdu anọ ghaaru iya iphu. Ábuna nọ-kube Sọlu lẹ mgbureku. Obenu l'ẹka Dévidi anọduje dabyiru iphoro. ²⁶Ophu Sọlu te nwedu iphe, o pfuru mbọku ono; kẹle ọ rikwanuru sụ: “O nweruphọ g'ọ nwuru Dévidi ophu ọ tọ dudu nsọ. Sụ l'ọo-buru pho eviya l'ọo nsọ bẹ Dévidi ta adudu.” ²⁷O be lẹ nchitabọhu iya, bụ iya bụ mbọku k'ẹbo l'onwa òphúú ono; ẹka Dévidi anọduje dabyikwaru iphoro ọzo. Ọo ya bụ; Sọlu sụ nwatibe iya, bụ Jionatanu: “?Bụ gūnu meru iphe, nwatibe Jiesi ta abyaduru eri nri unyaphu ọzoo ntanu?”

²⁸Jionatanu sụ iya: “Dévidi rwoshikwaru mu ike gẹ mu haa ya gẹ ya je Bẹtulehemu. ²⁹Ọ sūru l'ọo gẹ ya je; kẹle ndu ipfu phẹ bẹ eegwe ngweja lẹ mkpukpu phẹ; nwune iya sukwanu gẹ ya bya. L'ọ -buru lẹ ya dū mu l'obu; gẹ ya jenu gẹ yee unwune iya hūmagbabe. Noo iphe, meru g'o gude ophu ọ tọ byaduru eri nri eze bụ ono.”

³⁰Teke ono Sọlu tukoshi Jionatanu ẹhu-eghu sụ iya: “Gùbe nwa, ẹjo nwanyị; mbu nwa, nwanyị, ekwefuje ike nwuru-a! ?Ọ dū ngu gẹ mu ta amadu l'ị tūru ikè yeru nwatibe Jiesi; eme iphe-iphere ekpu unu lẹ ne, nwuru ngu nū? ³¹Lẹ gẹ nwatibe Jiesi a-nọ-bekpọru ndzụ lẹ mgboko-a bẹ ẹhu ngu mẹ alị-eze ngu ta abyakwa l'ekeru ekeru. Ngwa; zia g'e je ekuaru mu iya nta-a; kẹle ọ nwuhufutaje!”

³²Jionatanu bya aja nna iya sụ: “?Bụ k'ishi gūnu bẹ ee-gude gbua ya? ?Bụ gūnu bẹ o meru?”

³³Sòlù woerupho arwa iya t̄a ya ḡe ya nmagbua ya. Ọ t̄uswee ya. Jionatanu maekwarupho l̄e nna iya ch̄ibuwaru l'oo-gbu Dévidi. ³⁴Jionatanu gude ehu-eghu, enwu iya phuruphuru g'òku l'ehu shi l'eka a nọ eri nri ono kwolihu lufu. O gude aph̄u k'iphe-iphere ono, nna iya eme ekpu Dévidi ono; ophu o to riduru nri l̄e mbòku k'èbo l'ònwa òphúú ono. ³⁵O be l'utsu iya; Jionatanu gb̄eshi jepfushia Dévidi l'egu g'ephe l'iya dzuda. O duta nwa-ta nwokoro nsh̄i; ephe l'iya sw̄iru. ³⁶Ọ s̄u nwata ono: “Gbagbua je achọ apf̄u-a, mu abya agbagba-a.” Nwata ono nọdu agbagbukwadu; ọ gbaa apf̄u ono l'uzo atatiphu nwata ono. ³⁷Nwata bya erwu l'eka apf̄u ono, Jionatanu gbaru ph̄o daru; o kua nwata oku s̄u: “?Tòbudu l'uzo atatiphu ngu b̄e apf̄u ono daru?” ³⁸Ọ rash̄aru nwata ono òrà ike s̄u iya: “Mee egwegwa! Lọba-ru ije! Ta apf̄ukwaru apf̄uru!” Nwata ono t̄uruta apf̄u ono; gbapfutashia nnajiuphu iya. ³⁹Ọphu nwata ono amakpòdanu iphe, akọ n̄u; gbahaepho Jionatanu ȳe Dévidi maru iphe, anw̄u n̄u. ⁴⁰Ọo ya b̄u; Jionatanu ch̄iru ngwogu iya ch̄ie nwata s̄u iya: “Jewarọ; ch̄iru iya ch̄ilaa unuphu.”

⁴¹Nwata ono t̄ugbuchaepho; Dévidi shi l'aguga mkpuma ono l'uzo ndo-hali bya bya ebuaru Jionatanu iphu l'al̄i ugbo ẹto. Ephe bya etsutsua onwophe ọnu; bya at̄uko chiswee ekwa; ọle Dévidi ka ara ekwa ọbu.

⁴²Jionatanu s̄u Dévidi: “Laa l'ehu-guu; kele anyi gudewaa epha Chipfu ribua nte l̄e mu l̄e ngu b̄e a-buru ònyà. ‘Ọ kwa Chipfu b̄e b̄u onye-ekebe mu l̄e ngu; mb̄u m̄e oshilokpa ngu waa oshilokpa nkemu jas̄u lojeje.’” Ọo ya b̄u; Dévidi t̄ugbushia; Jionatanu laphushia az̄u l'unuphu.

21 ¹Dévidi t̄ugbua jepfushia Ahimeleku, b̄u onye uke Chileke l̄e mkpukpu Nobu. Ehu nmaa Ahimeleku anmanma g'ò h̄umaru Dévidi. Ọ s̄u Dévidi: “?B̄u ḡunu meru iphe, ì sw̄i nw̄ekinyi ngu? ?B̄u ḡunu meru iphe o to nwedu onye unu l'iya sw̄i?”

²Dévidi s̄u Ahimeleku, b̄u onye uke Chileke: “Eze b̄e nweru iphe, o ziru mu ḡe mu mee. Ọ s̄uru mu g'ò t̄o dukwa onye mu e-me g'ò maru iphe ono, o ziru mu ono; mb̄u iphe ono, ọ t̄uru mu ekemu iya ono. Ndu ozi mu b̄e o nwewaru eka mu s̄uru g'anyi l'ephe dzuda. ³S̄u-a; ?o nweru g'ò d̄u ngu l'eka t̄o? N̄unu mu ishi buredi ise; ọzokpoepho iphe ọzo, d̄u ngu n̄u.”

⁴Onye uke Chileke ono s̄u Dévidi: “Buredi mman̄u ta adukwa mu; gbahaepho buredi, d̄u ns̄o. L̄e mu an̄u ngu iya bukwa m'ò buru l'unwokoro ono b̄e ephe l'unwanyi ta akwaduru.”

⁵Dévidi yeeru onye uke Chileke ono ọnu s̄u: “Iphe, b̄u ire-lan̄u b̄u l'anyi l'unwanyi te emegbakwaru e -shi k'ujiku ẹto, anyi gb̄eshiru ije. Ono buru g'òdujekpoo m̄e anyi -gb̄eshi ije. Mb̄u l'ehu-nwoke agbejenu d̄u ns̄o m̄e anyi -nọdu eje iphe mman̄u ọzo; ophu ọ buru k̄e ntan̄u-a!”

⁶Ọo ya b̄u; onye uke Chileke ono woru buredi ono, d̄u ns̄o ono woru n̄u iya; eshi ophu ọ t̄o d̄uedu buredi ọzo, d̄u l'eka ono; gbahaepho buredi k'ono e shi dobe l'iphu Chipfu ono. Mb̄u buredi k'ono, a ch̄ifuru bya egude ophu evu ọku dochia ẹn̄ya iya l̄e mbòku ono, e wofuru iya ono.

⁷Noo ya onye lanu le ndu ejeru Solu ozi nodu l'eka ono mboku ono. Kele iphe sederu iya nu bu g'oo-shi meebe nso nso abaru Chileke eja. Epha iya bu Dowegu; o bu onye Edomu; buru onye-ishi ndu eche-aturu Solu.

⁸Dévidi jia Ahimeleku su: “?Unu nweru arwa; ozoo ogu-echi l'eka-a? Kele mu te egudedu ogu-echi mu; ozoo ngwogu ozo; noo kele ozi ono, eze ziru ono be du oku oku.”

⁹Onye uke Chileke ono su: “Oo ogu-echi Golayatu, bu onye Filisitayinu ono, i gburu le nsuda Ela be du l'eka-a. A phu-chiru iya l'ekwa dobe lazú uwe-ukuvu, onye uke, eyeje. O -buru l'ii-wota ono; l'i wota iya; eshinu o to dudu ogu-echi ozo, du l'eka-a; gbahaa onoya.”

Dévidi su: “O to dudu ophu dubaa g'ono; nu mu iya ro.”

¹⁰Le mboku ono be Dévidi gbafuru lapfushia Akishi, bu eze mkpukpu Gatu l'eka oo gbalaru Solu. ¹¹Ndu ozi Akishi su iya: “?To bunaa Dévidi owa be bu eze ndu ali ono-a? ?To bunaa yebedua be epeh agukuje l'ebvu l'eka epeh ete ebvu su: ‘Solu gbuwaru unubuku ndu ojogu; Dévidi gbukwanaa unubuku ndu ojogu ugbo iri?’ ” ¹²Opfu ono rwua Dévidi l'ehu; o tsushiahaa Akishi, bu eze ndu Gatu ebvu ike. ¹³O bya elekebe enya ghaa umere; meahaa obvu obvu l'atatiphu phe l'eka ono; mbu nodu phe l'eka meahaa g'onye obvu eme. O nodu akakashí mgbo, e yeru lonu-oguzo; alwashí onu-mini ekpu onwiya l'ej-agba. ¹⁴Akishi su ndu-ozi iya: “Unu le-nu; obvu emekwa nwoke-e! ?Bu gunu be unu dutashiaru mu iya? ¹⁵?Ndu obvu eme be akoru mu uko meru g'o gude unu duta onye-a g'o bya emeahaa obvu obvu l'iphu mu. ?O bu ekemu l'onye-a batafutajeru mu l'ulo to?”

Solu egbushi ndu-uke Chileke

22 ¹No iya; Dévidi shi le mkpukpu Gatu gbaru je anodu l'ogba, du le mkpukpu Adulamu. Unwune iya waa ndibe nna iya l'ophu numa e ya pho; epeh wuru jefpushia ya l'eka ono. ²Ndu bukpo ndu iphe atsu l'ehu; me ndu ji ugwo; waa ndu iphe, eemegbabe l'ali ono ta adudu ree tuko wu-pfuta iya bya ado-pee ya mgburugburu. O bya aburu onye-ishi phe. Unwoke, yee ya tukoru nodu be du unu nemadzu.

³O buru l'eka ono be Dévidi shi jeshia mkpukpu Mizupa, du l'ali Mowabu. O rwua je asu eze ndu Mowabu: “?Jiko kwenu ge ne mu waa nna mu lwapfuta ngu ge gu l'ephe nodu jeye teke mu a-maru iphe, Chileke l'e-meru mu?” ⁴Oo ya bu; o paru phe haaru eze ndu Mowabu; yele epeh bukotaru mkpurumkpuru teke ono Dévidi bukotaru l'ogba eka o gbaru laa je anodu ezeru ndzu ono.

⁵Onye mpfuchiru Chileke, bu Gadu bya asu Dévidi: “Ba noduhekwa l'ogba ezeru ndzu. Tugbukwa lashia ali ndu Jiuda.” Oo ya bu; Dévidi shi l'eka ono lufu laa l'oswa Heretu.

⁶Solu bya anuma l'a humawaru Dévidi waa ndu etsoje iya nu. Teke ono be Solu no le mkpula oshi tamarisuku, no l'eli ubvu, du le mkpukpu

Gibiya. Sòlu gude arwa l'èka; ndu-ozì iya l'ophu tũko pfu-phae ya mgbu-rugburu. ⁷Sòlu sù phè: “Unu ngabèkpodapho; unubè ndu Benjaminu! Nwatibe Jiesi; ?l'oo-nũkota unu okabyi; waa opfu-vayĩnu t'oo? ?Oo-meko-ta unu ndu-ishi unu ndu ojogu labo l'ũkporo iri iri; mè ndu-ishi ũkporo ndu ojogu ise ise t'oo? ⁸Mbũ meru iphe g'unu hakota agbaru mu ejo idzu; ophu o t'oo dudu onye ophu meru gè mu maru teke okpara mu waa nwatibe Jiesi gbaru ndzũ. Ophu o t'oo dudu g'unu ha onye ophu kparũ mu ishi; ozoo pfuaru mu l'okpara mu bè yewaru nwozi mu, bũ Dévidi dũbe dũbe g'o je edomia onwiya kwabèru mu; mbũ egube o kwagebenuru mu-a ntanũ-a.”

⁹Tobudu iya bũ; Dowègu, onye Edomu, yèle ndu-ishi ozi Sòlu tũkoru pfuru l'èka ono sù: “Mu hũmakwaru nwatibe Jiesi g'ò byapfutaru Ahimèleku nwa Ahitubu lè mkpũkpu Nobu. ¹⁰Ahimèleku jee akpataru iya ishi l'èka Chipfu. O gwèkwarũpho iphe, eri eriri gwerũ nũ iya; woru ogu-echi Golayatu, onye Filisitayĩnu pho woru nũfua ya.”

¹¹Noo ya; eze bya ezia g'e je ekuaru iya onye uke Chileke, bũ Ahimèleku nwa Ahitubu; mè ndibe nna iya l'ophu, bũ ndu ono, bũ ndu-uke Chileke lè mkpũkpu Nobu. Èphe tũko wũ-pfuta eze. ¹²Sòlu bya asù: “Nga-bè nchì nta-a gũbe nwa Ahitubu!”

Ahimèleku sù iya: “Hm; nnajũphu mu.”

¹³Sòlu sù iya: “?Bũ gũnu meru g'ò gude unu lè nwatibe Jiesi gbaaru mu ejo idzu. Mbũ ì nũ iya buredi yèe ogu-echi; bya akpataru iya ishi l'èka Chileke; k'ophu o byaru ekwefũru mu ike; je akwageberu mu g'ò kwagebenuru mu-a ntanũ-a?”

¹⁴Ahimèleku yeeru eze onu sù: “?Dènukpoo onye ozo, egudebakpoo ire iya èka lè ndu-ozì ngu l'ophu g'ogo eze, bũ Dévidi; mbũ onye-ishi lè ndu eche ngu nche; bya abũru onye a kakota akwabè ùbvũ lè ndibe ngu l'ophu? ¹⁵?Bũ mboku ono bũ mboku mbũ, mu kpataru ishi opfu èhu iya l'èka Chileke? Tũswekwa! Gè gũbe eze te ejekwa atukobe nwozi ngu opfu; ozoo m'onye lanũ lè ndibe nna mu; noo kèle nwozi ngu ta amadu iphe, ada nũ.”

¹⁶Eze sù iya: “Ì bũakwaa maa Ahimèleku; mbũ gũbedua l'ishi onwongu waa ndibe nna ngu l'ophu.” ¹⁷Eze sù ndu eche iya nche, no-kube iya nũ: “Unu ghakobe gbushia ndu-uke Chipfu; noo kèle èphebedua tũkwarũpho ìkè yeru Dévidi. Èphe machacharu teke oogbala; ophu èphe abyadũru epfuaru mu iya.” Ole ndu-ozì eze ta adũdu onye ophu o dũ nphe gè ya halia èka gbua ndu-uke Chipfu. ¹⁸Eze bya asù Dowègu: “Ngwa; ghakobe gbushia ndu-uke Chileke ono!” Oo ya bũ; Dowègu, onye Edomu bya aghakobe gbushiahaa phè. Lè mboku ono bè o gburu ũkporo umadzu èno l'umadzu ise, bũ ndu yeru uwe-ukuvu. ¹⁹O gudekwapho ogu-echi tũko ndu Nobu, bũ mkpũkpu ndu-uke Chileke gbushikota; mbũ gbushikota unwoke, bu iya nũ; mè unwanyi; mè unwegirima; je akpaa lè ndu ophu angũkwadu era; mèkpoo eswi; mè nkafũ-igara; mè aturu.

²⁰Ọ̀le nwoke lanu, epha iya bu Abyiyata, bu onye lanu l'ime unwegiri-ma unwoke, Ahimeleku nwa Ahitubu nwutaru nahuru gbalaa; gbapfushia Dévidi. ²¹Abyiyata dooru Dévidi le Solu be tukokwaru ndu-uke Chipfu gbushikota. ²²Dévidi bya asu Abyiyata: "Mu maleru-a mboku ono le Doweğu, bu onye Edomu be pfufutajeru iya Solu; eshi ophu o no l'eka ono. Egbugbu ono, e gbushikotaru ndu unuphu ibe nna ngu ono be bu mbedua be o shi l'eka. ²³Ta atsushi ebvu; nodu l'eka-a; kele onye ono l'achoshi ndzu ngu ono be l'achokwapho ke mbedua, bu Dévidi. O to nwedu iphe, e-me ngu nu me mu le ngu -nodu."

Dévidi adzo ndu mkpukpu Keyila

23 ¹Tobudu iya bu; a bya edooru Dévidi su iya: "Lenu; ndu Filisita-yinu be etsoakwa ndu mkpukpu Keyila ugu; bya anawa phe nfu l'eka ephe echije balị phe." ²Dévidi bya akpata Chipfu ishi su: "Bụ ge mu je etsoo ndu Filisita-yinu ono ugu too?"

Chipfu su iya: "Jenu je etsoo ndu Filisita-yinu obu ugu; dzota ndu Keyila."

³Ndu ephe le Dévidi aswije su iya: "Lewarọ; l'alị ndu Jiuda l'eka-a be anyi atsukpooda ebvu. ?Denukwanu g'oo-dwaro me o -buru l'anyi jeshiaru etso ndu Filisita-yinu ugu le mkpukpu Keyila!" ⁴Dévidi byakwa akpata Chipfu ishi ozo. Chipfu su iya: "Gbalihu jeshia Keyila; noo kele mu e-woru ndu Filisita-yinu ye ngu l'eka." ⁵Oo ya bu; Dévidi yee ndu etso-je iya nu tugbua jeshia mkpukpu Keyila je etsoo ndu Filisita-yinu ugu; gbua phe pyaapya; rwukoo eku phe; shi nno dzota ndu mkpukpu Keyila. ⁶Teke ono, Abyiyata nwa Ahimeleku gbalaru gbapfuta Dévidi le mkpukpu Keyila ono be o chi uwe-ukuvu ono.

⁷E je edooru Solu le Dévidi be nokwa le Keyila. Solu su: "Chileke me-waru ge Dévidi daba mu l'eka; kele o kwawaru; eshinu o jeru abahu le mkpukpu, e gude igbulo kpụ-pheta mgburugburu; yee ya mgbo waa mkpurukpu-igwè, eegudeje atuchi iya atuchi." ⁸Solu bya atuko ndu ojoğu iya kukobe k'ogu; mbu g'ephe jeshia mkpukpu Keyila je ekephee Dévidi yee ndu ephe l'iya swi.

⁹O be ge Dévidi byaru amaru le Solu be achwaru iya ejo idzu; o su Abyiyata, bu onye uke Chileke: "Chitaru mu nu uwe-ukuvu ono." ¹⁰Dévidi bya asu: "Gube Chipfu, bu Chileke ke ndu Izurelu; mube nwozi ngu be o tsuwaru etsutsu le nchi le Solu be eme g'oo-shi bya Keyila bya egude opfu ehu mu mebyishia mkpukpu-a. ¹¹?Ndu Keyila a-kputa mu nu iya too? Gube Chipfu, bu Chileke ke ndu Izurelu; pfularuro mube nwozi ngu ge mu maru: ?Solu a-bya l'eka-a du ge mu numaru iya ono?"

Chipfu su iya: "Oo-byakwa."

¹²Dévidi bya ajikwaa ya ozo: "?Ndu Keyila a-kputa mu le ndu-a, l'etsoje mu nu-a nu Solu too?"

Chipfu sù: “Ee; èphe a-kpùkwaru unu nù iya.”

¹³Ọo ya bụ; Dévidi yee ndu èphe l'iya swì, bụ ndu rwuru unu nema-dzù l'umadzu ukporo iri gbeshi lufushia lè mkpùkpù Keyila; tsoru je aghapheehaa l'èka èphe jebekpøerupho. A bya edooru Sòlu lè Dévidi gba-fùwaru lè mkpùkpù Keyila; òphu o to jèeduru èka ono.

Dévidi nọ l'echiègu

¹⁴Dévidi nọ-kirishiarọ l'ime ọgba mgbègu-evevee; mbù nọduwaro l'alì úbvú úbvú l'echiègu, nọ lè mkpùkpù Zifu. Sòlu nọdu etsojeru achoro-phe iya mbòkumboku; obenu lè Chileke te ekwedu gè Dévidi daba iya l'èka.

¹⁵Ọ buru gè Dévidi nọ l'alì Horèshi l'echiègu, nọ lè mkpùkpù Zifu bè o nùmaru lè Sòlu l'abya g'o gbua ya. ¹⁶Jionatanu, bụ nwa Sòlu gbeshi jepfushia Dévidi lè Horèshi. Ọ bya eyetaru iya èka mee g'òkpoma shihu iya ike l'ime Chileke. ¹⁷Ọ sù Dévidi: “Ta atsùkwa ebvu; kèlè èka nna mu, bụ Sòlu ta abyakwa erwu ngu l'èhu. Ọo ngu l'a-buru eze ndu Ízùrelù; mbedua e-kwe ngu èbo. Nna mu, bụ Sòlu bè makaharu onoya.” ¹⁸Èphenebo bya atùko gbaa ndzù l'iphu Chipfu. E mechaa; Dévidi nọ-kirishiarọya l'alì Horèshi ono; Jionatanu lashia ibe iya.

¹⁹No iya; ndu Zifu wupfu Sòlu lè mkpùkpù Gibiya je asù iya: “Dévidi domikwaru onwiya l'echilabọ anyi. Ọ nọkwa l'ọgba, nọ l'alì Horèshi; mbù l'eli úbvú Hakila, nọ lè ndòhali Jieshimonu. ²⁰Ọlè-a gùbè eze; nta-a bụ g'ì bya teke dùkpoe ngu phò ree k'abyabya; ọo anyìbedua bè ọ dùwaruro g'anyi kpùta iya ye gùbè eze l'èka.”

²¹Sòlu sù phe: “Gè Chipfu gòkwaru ọnu-ọma nù unu; kèlè unu phùtaru mu. ²²Unu je akwakòbebaa; unu eje achoro èka Dévidi ọbu anọduje; hùmakwanu èka ọbu; makwarupho onye ọphu hùmawaru iya nù; kèlè mu nùmaru l'ọ gbanùkaru èregede. ²³Ọo ya bụ; g'unu je elerweta ènya getachaa èka oodomije onwiya; unu alwaphutakwanù azù bya epfuaru mu ọkpobe-opfu. Unu -byakwanù; mu l'unu aswìwaruro: ọ -buru l'ọ nọ l'alì èka ono bè mu l'a-chòkòta iya l'ènya-unuphu, dùkòta l'ipfu Jiuda mgburugburu.”

²⁴No iya; èphe tughua vuru Sòlu ọzo jeshia mkpùkpù Zifu. Dévidi yee ndu èphe l'iya swì bè gbè nọduwaa l'echiègu mkpùkpù Mawonu; mbù lè nsùda Araba, nọ l'ọzo ndòhali Jieshimonu. ²⁵Sòlu mè ndu yee ya tùkoru swìru bya awata achorokashi Dévidi. A bya edooru iya Dévidi; ọ tughua lashia eze mkpuma ono, nọ l'echiègu Mawonu je anọdu. Sòlu bya anuma iya; bya achìru Dévidi jeshia l'èka ono. ²⁶Sòlu nọdu eje l'azù úbvú ono èka iya ọphuu; Dévidi yee ndu nkiya nọdu eje l'azù ibiya ọphuu; agba g'èphe gbalaaru Sòlu. O be gè Sòlu yee ndu ojogu iya eme g'èphe gbaa Dévidi phè mgburugburu g'èphe gude phè; ²⁷onye ezije ozi rwua bya asù Sòlu: “Bya ègwegwa-o! Ndu Filisitayinu bè byaakwaru etso ndu alì anyi ọgu.” ²⁸Sòlu ghakòbeekwapho parù achì Dévidi haa; ọ buru iya ejepfu

ndu Filisitayinu. Oo ya kparù iphe, ephe ekuje eka ono Sela-Hamalekòtu.ⁱ ²⁹Dévidi bya eshi l'èka ono tũgbua je eburu l'ogba, nò lè mkpũkpu Enu-Gedi.

Dévidi edobe Sòlu ndzũ

24 ¹Tòbudu iya bũ; Sòlu chifuchaepho ndu Filisitayinu ono bya alwa; a bya edooru iya lè Dévidi nòkwa l'echiegu, nò lè mkpũkpu Enu-Gedi. ²Oo ya bũ; Sòlu bya achita unu umadzu esaa l'ũkporo iri, bũ ndu a hotaru ahota l'ime ndu Izurelu l'ophu ephe wufu choru Dévidi yee ndu l'etsoje iya nũ jeshia l'ibiya kè “Mkpuma Eghu Oswa”. ³Sòlu bya erwua l'èka a kpũru nwũlo atũru l'agũga gbororo; o nweru ogba, nò l'èka ono; Sòlu bahũ l'ime ogba ono gè ya je atũta unme. A ma lè Dévidi waa ndu yee ya swi; nò l'ime ime ogba ono.

⁴Ndu ono, etso Dévidi ono sũ iya: “Lewarò ya! O kwa ntanũ-a bũ mbòku ono, Chipfu pfuru ngu opfu iya sũ g'i hũma lè ya e-woru ndu ohogu ngu ye ngu l'èka; g'i woru phè mee g'ò dũ ngu ree.” Oo ya bũ; Dévidi bya epyofuta toepho nwẽhu pyaa mpya je ebyibuta onu uwe-mgbalanũ Sòlu. ⁵E mechaepho; obu wata anma Dévidi ikpe kèlè o byibutaru onu uwe-mgbalanũ Sòlu ono. ⁶O sũ ndu ono, l'etsoje iya nũ ono: “Gè Chipfu te ekwekwa gè mu mee nnajiũphu mu egube iphe ono; mbũ onye ono, Chipfu wũru manũ l'ishi ono; ozoo kè gè mu halia eka denyi iya; kèlè o bũ onye Chipfu wũru manũ l'ishi.” ⁷O bũru opfu ono bè Dévidi gude gbòoru ndu etsoje iya nũ uja; ophu o tò hadũru phè g'ephe tsoo Sòlu ogu. No iya; Sòlu shi l'ogba ono lũfu jeshia mkpa iya. ⁸Dévidi mechaa bya eshi l'ime ogba ono lũfuta kuahaa Sòlu oku sũ: “Nnajiũphu mu, bũ eze!” Sòlu bya aghaa enya l'azũ. Dévidi bya adaa kpurumu phozeta; bya eworu iphu kpu-be l'alĩ; ⁹sũ Sòlu: “Bũ gũnu kparũ iphe, iinoduje angaru ndiphe nchi; mbũ ndu anòduje edoru ngu lè Dévidi l'achò g'ò meka ngu iphe? ¹⁰Hũmanu! Ntanũ-a bè i gudewaa enya ngu hũma gè Chipfu meru; i daba mu l'èka l'ime ogba phò. O nweru ndu sũru gè mu gbua ngu; obenu lè mu dobelèru ngu-a ndzũ. Mu sũ lè mu ta abyakwa ahali eka mu byia nnajiũphu mu; noo kèlè o bũ onye Chipfu wũru manũ l'ishi g'ò bũru eze. ¹¹Nna mu; lekpodapho enya; hũmawaro onu uwe-mgbalanũ ngu gè mu gude iya l'èka! Mu byibutaru onu uwe ngu ono; ophu mu te egbuduru ngu. G'ò dokwaa ngu enya nta-a tẽme l'ii-makwarũpho lè mu te emesweduru ngu; ophu mu te ekwefudũru ngu ike. O tò dũdu ejo-iphe, mu meru ngu; o lè iichie mu phò kpabekpabe g'i gbua mu. ¹²Gè Chipfu kpekwa ikpe ehu mu lè ngu; mbũ gè Chipfu gwatakwa ngu ugwò ejo-iphe ono, iime mu ono; o lè ?mu byahunuru edenyi ngu eka. ¹³O dũda g'etũ ndiche, nmarũ sũ: ‘Ejo-ememe bũ l'èka ndu iwashĩ bè ooshije’; obenu lè mbèdua ta abyadũ l'edenyi ngu

ⁱ 23:28 Iphe, Sela-Hamalekòtu bũ bè bũ Mkpuma Ogbode-ogu.

èka. ¹⁴?Bùnua onye bẹ eze ndu Ízùrèlù pafùtaru onwiya g'o gbuwa? ?Bù onye bẹ ìichi ọso? ?Tò b́nuaa odzu nwankùta-a? ?Tò b́nuaa nwogu, agba-dùru èbà-a? ¹⁵Ọo Chipfu bẹ e-kperu mu lẹ ngu ikpe; pfua onye ọphu iswi adùdu mma. G'o lee ya ẹnya; haarù mu enge nafùta mu l'èka ngu.”

¹⁶Dévidi pfughechaəpho nno; Sòlù j́ia ya sù: “?Bù gùbedua epfu iphe ono; nwa mu, Dévidi?” Sòlù bya echishia mkpu èkwa. ¹⁷Ọ bya asù: “Oowa-e! Ì kakwa mu apfùbekoto; noo kele iimeru mu ree; obenu lẹ mbèdua eme ngu ejo-iphe. ¹⁸Lẹ ntañu-a bẹ i goshiwaru l'iimeru mu ree; mbù lẹ Chipfu meru mu daba ngu l'èka; ọphu i ti gbuduru mu. ¹⁹Teke nemadzu h́maru ọhogu iya; ?ọohaje iya g'ọ laa kẹ mmanu? Ọo ya b́ gẹ Chipfu pfùkwaa ngu ụgwo iphe-oma ono, i meru mu ntañu-a ono! ²⁰Ọle nta-a bẹ o dowarù mu ẹnya l'ì b́fùtaje eze; tẹmanu ọ b́ru ngu bẹ alì-eze ndu Ízùrèlù l'ọphu a-dù l'èka. ²¹Gude ẹpha Chipfu ribuaru mu angù nta-a sù l'ì tì byadu l'akpabufu awa mu akpabufu; ọzoo mee g'ẹpha mu chíhu achìhu l'unuphu ibe nna mu!” ²²Ọo ya b́; Dévidi bya eribuaru Sòlù angù ẹgube ono. Sòlù lashia ibe iya.

Dévidi yẹe ndu etsoje iya nù wùfu laphushia azù l'ọgba.

Nebalù aswarù Dévidi ụswara

25 ¹Ọo ya b́; Sámèlù bya anwùhu; ndu Ízùrèlù bya edzukọbe raa èkwa iya. Ẹphe bya elia ya l'ibe iya lẹ mkpùkpù Rama.

Dévidi bya atùgbua lashia echiègu Paranu. ²Ọ d́ru nwoke lanù b́ lẹ mkpùkpù Mawonu. Ọ b́ onye nweru èku lẹ mkpùkpù Kamèlù; bya abùru onye nweru iphe shii. Atùru, o nweru enweru d́ unu ẹsaa l'ùkporo iri. Eghu iya d́ unu labọ l'ùkporo iri. Ọ nọdu lẹ Kamèlù eseshi atùru iya ono eji l'èhu. ³Ẹpha nwoke ono b́ Nebalù; ẹpha nyee ya b́ru Abigelu. Nyee ya ono b́ru onye maru iphe ọkpobe amaru; bya amakwaphọ mma. Ọle j́ iya bẹ d́ ẹhuka bya abùru onye ejo-obu l'iphe, oomekpọo ememe. Ọ b́ onye shi l'eri Kalèbu.

⁴Dévidi nọdu l'echiègu nùma lẹ Nebalù bẹ eseshi atùru iya eji l'èhu. ⁵Ọ bya ezia ụmadzu iri l'ime ụnwokorobyia, ẹphe l'iya swì sù phẹ: “Unu jepfu Nebalù lẹ mkpùkpù Kamèlù; unu ekeleru mu iya. ⁶Unu sù iya: ‘Gẹ ndzù ngu tsekwa ogologo. G'èhu d́kwa ngu guu lẹ ndibe ngu; m̀kpoo iphe-miphe, i nweru enweru! ⁷Mu nùmaru l'ì bushi atùru ngu eji. Teke anyi lẹ ndu nche-atùru ngu shi t̀ko nọdu l'èka lanù bẹ anyi te emekpajèkwaru phẹ ẹhu; ọphu ọ tọ d́du iphe phẹ, phuhujeru nù l'iphe, b́ teke anyi l'ẹphe nọkotaru lẹ Kamèlù. ⁸Ì -j́ia ya ndu-ozì ngu bẹ ẹphe a-kọru ngu iya-a. Ọo ya b́; g'obu ngu d́nu l'èka ụnwokorobyia mu-a nọ eshi ọphu anyi byaru l'ọbo-iphe-a. Jiko nùnu ndu-ozì ngu; mẹ nwa ngu, b́ Dévidi iphe, èka ngu rwukpọerupho.’ ”

⁹Ndu ozì Dévidi ono rwuèpho; ẹphe bya eworu ozì ono, Dévidi ziru ono bya ezia Nebalù; bya adaa ngabèru iya. ¹⁰Nebalù bya asù ndu-ozì Dévidi

ono “?Bù onye bù Dévidi? Mu sùru: nwa Jiesi ?ò bù onye? Ndu nta-a bè òwakwaa igwerigwe anashìhu nnajìuphu phẹ agbakashìhu. ¹¹ ?Bù k'ishi gùnu bè mu e-wota nri mu waa mini; mẹ anù, mu gburu ndu ebushiru mu atùru mu ẹjì woru nù ndu mu ta amadù ẹka ẹphe shi?”

¹² Ùnwokorobyà ono dakòbẹ laphushia azù je edokòtaru Dévidi iphe ono, o pfuru ono. ¹³ Dévidi sù phẹ: “Ngwa; onyenonnu wota ogu-echi iya turu!” Ọo ya bù; onyenonnu bya ewotachaa ogu-echi iya turu. Dévidi bya etukwarupho nkiya. Ndu ọphu tso Dévidi bè rwuru unu nemadzù. Ụmadzù ọkporo iri nọdu swiru ivu phẹ.

¹⁴ Nwokorobyà lanù l'ime ndu-ozì Nèbalù je edooru nyee Nèbalù, bù Abigelu sù: “Lekpòdapho lẹ Dévidi bè nọ l'echiẹgu zia ndu-ozì iya g'ẹphe bya ekeleru iya nnajìuphu; ọ gbẹ meru iphe-iphere kpua phẹ. ¹⁵ Ọlẹ ndu ono mekwanuru anyi ree shii; ọphu ẹphe emekpajèduru anyi ẹhu; ọphu iphe anyi te ephuhujeduru lẹ teke ono, anyi l'ẹphe tukuru nọkotakpo lẹ mgbẹgu ono. ¹⁶ Eswe l'enyashi mbokumboku bè ẹphe shi abujeru igbo-ùlo gbobuta anyi lẹ teke ono, anyi shi anọ-kubeje phẹ eche atùru anyi ono. ¹⁷ Nta bukwa g'ì rìedù iya ọriri maru iphe, ii-me; noo kẹlẹ ejo-iphe abyakwa adapfuta nnajìuphu anyi yee ndibe iya l'ọphu; kẹlẹ ọ kwatarù buru onye iwashì k'ọphu bù l'ọ tọ dudu onye ejiru iya ọnu dẹe.”

¹⁸ Abigelu bya emekebe ẹgwegwa je achita ishi buredi ọkporo iri; waa otumu mẹe labọ; waa atùru ise, e gburu huchaa ya ahùhù; bya ajaa ya àjàjà dobe; waa akpe, a hùru yejia ogbongu ise; waa ẹcha-mbekee ọkporo ise, e gude akpuru vayinu ghee; waa ẹcha-mbekee ọphu dù ọkporo iri, e gude akpuru figu ghee. O gwekọo ya tukobegbaa l'eli nkafù-igara. ¹⁹ Ọ bya asù ndu-ozì iya: “Unu tughua vuta ọzo; mu a-nọdu-a etso unu l'azù.” Ọlẹ o to pfukwanuru iya jì iya, bù Nèbalù.

²⁰ Ọ nọdu l'eli nkafù-igara iya agba agbazeta l'uwuru, nọ l'úbvù ono; ọ bya l'amarù Dévidi yẹlẹ ndu ẹphe l'iya swì nọdu agbazetawaa abyapfuta iya. Ọ bya agba phẹ ndzuta. ²¹ Ọ buru teke ono bè Dévidi pfukwaduru-a sù: “Ọ tọ dudu urwu, ọ barù mu mbù echeche, mu shi echeru nwoke-a ẹku iya l'echiẹgu; mbù chekọta iya k'ọphu bù l'ọ tọ dudu iphe, o nwe-ru enweru duru ọphu tuphahuru nù. Ọ buru ejo-iphe bè o gude pfua mu ọgwo ree, mu meru iya. ²² Gẹ Chileke mekwaa mu iphe, o meru ndu ọhogu Dévidi; m'ọ buru l'e rwuru l'utsu mu dobe m'onye lanù, bù nwoke ndzù lẹ ndu o nwekòtaru.”

²³ Abigelu bya ahumaepho Dévidi; o nyizetakebe l'eli nkafù-igara iya ono; bya ephozeta l'iphu Dévidi bya eworu iphu kpube l'alì. ²⁴ Nwanyì ono daa gbushi ikpere l'iphu Dévidi sù iya: “Nnajìuphu mu; g'ọ buru mu rọ bè aa-ta ọta iya nwẹkinyi mu. Jiko gẹ mube nwozi ngu nwanỳì pfunuru opfu yeru ngu. Ngabẹnuru mube nwozi ngu nwanỳì nchì. ²⁵ Ọ -buru kẹ nnajìuphu mu; ba ngakwaru mkpọkoro nwoke ono, bù Nèbalù nchì; kẹlẹ ọo ẹpho g'ẹpha iya dù bù g'ọ dù. Ọzo onye-eswe l'ẹpha; tẹme ọ nọdu

emehukwaphọ eswe. Obenu lẹ mụbe nwozi ngu nwanyị gbẹ ọphu mu ta ahụmaduru ndu-ozì ono, gbẹ nnajìuphu mu yeru ono. ²⁶Ọle-a nnajìuphu mu; bẹ eshinu Chipfu sephuwaru ngu azu g'ì ti je egbua ọchi waa g'ì tì gwata ụgwọ iphe, e meru ngu l'ẹka onwongu; bẹ Chipfu -nọdu-a ndzụ g'ọ nọ iya-a; gbẹdua nọdu; bẹ bụkwa gẹ Nebalụ dụ bụ gẹ ndu ọhogu ngu waa iphe, bụkota ndu l'achọ g'ẹphe e-shi mekata gbẹ nnajìuphu mu a-dụ. ²⁷G'e wonuru iphe-a, mụbe nwozi ngu nwanyị guderu gbẹ nnajìuphu mu-a nụ ụnwokorobyà ono, unu l'ẹphe swì ono. ²⁸Jiko gwaruro nwozi ngu nwanyị nvù l'ẹka mu mesweru; noo kele a makahawaru lẹ Chipfu e-me g'abụ eze ke gbẹ nnajìuphu mu nọo ọdu; kele ọo ọgu Chipfu bẹ ìilwu. G'ọ tọ dụkwa ẹjọ-iphe, aa-huma ngu l'ẹhu jasụ teke ìi-nọ-beru. ²⁹O be takpọoru nemadzụ nọdu achì ngu k'egbugbu bẹ Chipfu, bụ Chileke ngu e-woerupho ndzụ gbẹ nnajìuphu mu kwachia rengurengu l'ite ndzụ. Ọle ndzụ ndu ọhogu ngu phẹ bẹ aa-gbáphù ẹgube aagbaphuje mkpuma rọbọ-a. ³⁰Tọbodu iya bụ; teke Chipfu meerupho gbẹ nnajìuphu mu iphe, dụ ree ono, o kweshigbaaru ngu ukwe iya ono; bya eworu ngu mee onye-ishi l'alì Ízurelụ; ³¹ọ tọ bụeduru nnajìuphu mu aphụ; ọzoo g'obu waaha ngu mini l'ì gburu ọchi enwedu ishi; ọzoo l'ì gwataru ụgwọ iphe, e meru ngu. Lẹ teke ono, Chipfu e-meshiru gbẹ nnajìuphu mu iphe, dụ ree ono; nyatakwa mụbe nwozi ngu nwanyị.”

³²Dévidi sụ Abigelu: “G'ajaja bụru ke Chipfu, bụ Chileke ke Ízurelụ; mbụ onye ziru ngu g'ì gba mu ndzuta ntanụ-a. ³³Gẹ mmamiphe ngu bụkwaru iphe, a ọrọ ọnu-ọma nụ; tẹme g'a gọkwarupho ọnu-ọma nụ gbẹdua gbobutaru mu gẹ mu te egbu ọchi lẹ ntanụ-a; waa gẹ mu te egude ẹka onwomu gwata ụgwọ iphe, e meru mu. ³⁴Ọme ọ tọ bụ l'ì gbaru ẹgwegwa bya mu ndzuta-a; bẹ mu shiakwa ribua nte sụ: ‘Leshinu Chipfu, bụ Chileke ke ndu Ízurelụ nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a; mbụ onye ono, gbobutaru ọphu mu te emekaeduru ngu iphe ono; bẹ ọ tọ dụkwa onye nwoke l'ibe Nebalụ m'onye lanụ mu gege egbuphodo mẹ o -rwutashia l'utsu echele.’” ³⁵Ọo ya bụ; Dévidi bya anata iya iphe ono, o gwetarụ iya ono; sụ iya: “Tọkwa ẹhu. Mu nụmawaru iphe, i pfuru bya ekwetawaa iphe, ì rwořu.”

³⁶Abigelu bya alapfu Nebalụ je ahuma l'ọ nọroo abọ-iphe l'ibe iya; ẹgube ono, onye eze emeje ono. ẹhu nọdu atso Nebalụ uto; kele mẹe atsushi iya ike. Ọphu ọ tọ dudu iphe, Abigelu pfuru iya jasụ nchi bọhu. ³⁷O -rwua l'utsu iya lẹ teke mẹe ono sahuwaru Nebalụ; nyee ya bya atuko iphemiphe ono dokotaru iya; meji tofu iya; ọ kpọ-kerehu gẹ mkpuma. ³⁸A bya anọchaa iphe, dụ g'abalì iri; Chipfu chitsua Nebalụ; ọ bụru iya anwuhu.

Dévidi aluta Abigelu

³⁹O be teke Dévidi byaru anuma lẹ Nebalụ nwuhuwaru ọ sụ: “G'ajaja bụru ke Chipfu; mbụ onye ono, gwataru ụgwọ iphe-iphere ono, mu nataru l'ẹka Nebalụ. Ọ bya egbobutakwaphọ mụbe nwozi iya gẹ mu te eye

ẹka l'ejo-iphe. Chipfu bẹ wowaru ejo-ememe, Nebalu meru kpukposhi iya l'ishi nkiya.”

Oo ya bu; Dévidi zia g'e je ezia Abigelu g'ọ bya gẹ ya luru iya. ⁴⁰Ndu ozi Dévidi jeshia mkpukpu Kamelu je ezia Abigelu su iya: “Dévidi bẹ zikwaru anyi g'anyi bya eduta ngu g'i buru nyee ya.”

⁴¹Abigelu gbalihu bya ephozeta iphu iya l'alì su: “Waa mube nwozi unu nwanyi baa; mbu onye a-nodu asaje ndu-ozì nnajìuphu mu okpa.” ⁴²Abigelu jikobe egwegwa bya eduta unwumboko ise, l'jeru iya ozi yeru onwiya; o nyikota eli nkafu-igara tsoru ndu ono, Dévidi ziru ozi ono; o je aluru Dévidi.

⁴³Dévidi bẹ aluhawaa Ahinowamu, bu onye shi lẹ mkpukpu Jiezerelu; yẹ Abigelu bya atuko buru unyomu Dévidi. ⁴⁴Teke ono bẹ Sọlu kutawaru nwada iya, bu Mikalu; mbu nyee Dévidi woru kee Paliti nwa Layishi; mbu onye shi lẹ mkpukpu Galimu.

Dévidi aha Sọlu ndzụ ọzobaa

26 ¹Ndu mkpukpu Zifu bya atugbua je edooru Sọlu lẹ mkpukpu Gibiya su: “Dévidi bẹ domikwaru onwiya l'úbvú Hakila, nọ gha iphu lẹ Jieshimonu.” ²Sọlu bya atugbua jeshia l'echiegu mkpukpu Zifu; yẹ unu unwoke esaa l'ukporo iri, a hotaru l'alì Ízurelu tuko swiru jeshia achọ Dévidi. ³Sọlu phẹ bya adoru l'aguga gbororo l'úbvú Hakila ono, nọ gha iphu lẹ Jieshimonu. Dévidi noduro ya l'echiegu. O humaepho lẹ Sọlu chowaru iya byatashia ẹka ono; ⁴o zia ndu anwu ngge ephe jee; bya eme o marweta l'ọo eviya lẹ Sọlu byawaru. ⁵Oo ya bu; Dévidi gbeshi bya ejeshia l'ẹka ono, Sọlu phẹ doru ono. O -rwua je ahuma ẹka Sọlu yẹ Abuna nwa Neru, bu onye-ishi ndu ojogu zẹ. Sọlu zẹ l'ime odu ono; ndu ojogu iya do-pee ya mgburugburu.

⁶Dévidi bya ajia Ahimeleku, bu onye Hetu waa Abishayi nwa Zeruya; mbu nwune Jiowabu su phe: “?Bụ onye ole bẹ e-tsoru mu g'anyi jepfu Sọlu l'ẹka ephe doru ono?”

Abishayi su: “Oo mbedua l'e-tsoru ngu je.”

⁷Oo ya bu; Dévidi yẹ Abishayi tugbua jepfu ndu ojogu ono l'enyashi. Ephe jerwua bya ahuma Sọlu l'ẹka o zẹ eku mgbenya l'ime ime odu ono; yẹ arwa iya, o woru bvube l'alì l'uzo ishi iya. Abuna yẹ ndu ojogu ono zẹ-pee ya mgburugburu. ⁸Abishayi su Dévidi: “Ntanu-a bẹ Chileke mewaru g'ohogu ngu daba ngu l'ẹka. Jiko hanaa nta-a gẹ mu gude arwa-a supyabe iya l'alì ugbo lanu; mu ta a-sukwa iya ya ugbo ẹbo.”

⁹Obenu lẹ Dévidi suru Abishayi: “Te emeghekwa nkiya! Mbu-a; ?Bụ onye a-hali ẹka byia onye ono, Chipfu wuru manu l'ishi g'ọ buru eze; g'e -mecha g'onye ono laa kẹ mmanu?” ¹⁰“Eshinu Chipfu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a bẹ bukwa Chipfu l'onwiya bẹ l'e-gude ẹka iya chigbua ya. Ophuu l'anwuhu iya rwuru; o nwuhu; ozoo l'o jeru ogu; je alaa l'ogu. ¹¹Gẹ Chipfu te

ekwekwa gẹ mu halia ẹka byia onye ono, Chipfu wuru manụ l'ishi ono. Iphe, e-me nụ bụ g'i wota arwa ono waa iphe, aangụ mini ono, nọ iya l'uzo ishi ono g'anyi tughua.”¹² Oo ya bụ; Dévidi tuta arwa ono; bya ewota iphe, aangụ mini ono, nọ Sọlu l'uzo ishi ono o buru phez atughu. Ophu o to dudu onye humaru iya nụ; ophu o dudu onye maru nụ; ophu o dudu onye ophu tehuru etehu. Ephe tukoephe ekugbaa mgbenya; kele Chipfu meru g'oke mgbenya tu phe.

¹³No iya; Dévidi bya adafu azu iya ophu; je enyikota eli ubvu; nodu nwuzenya uzanya. Eka no-buharu phe lechilabo kwatakpo du osa shii. ¹⁴Dévidi bya ekua ndu oogu ono oku; kua me Abuna nwa Neru su phe: “Abuna; ti zadu enu; Abuna?”

Abuna za enu bya asu: “?I bu onye; gube nwophu eku eze oku?”¹⁵ Dévidi su Abuna: “?Ti bunaa nwoke, du ike l'ogu? ?Bu onye be atukpooru ngu nu l'ali Izurelu? ?Denu g'o nwuru i ti letaduru nnajiuphu ngu, bu eze enya; k'ophu bu l'o nweru onye byaru ge ya gbua nnajiuphu ngu, bu eze?”¹⁶ Iphe ono, i meru ono ta adukwa ree. Eshinu Chipfu ndzu g'o no iya; a; be iphe, gbaru unu g'unu ha bukwa anwuhu. Noo kele unu te eletaduru nnajiuphu unu enya; mbu onye ono, Chipfu wuru manụ l'ishi ono. Chikadu enya achika. ?Denu arwa eze yee iphe, oonguje mini, o shi dobe le mgboru ishi iya ono?”

¹⁷Solu maekwarupho l'oo olu-opfu Dévidi bya asu: “?Bu olu-opfu ngu bu ono nwa mu, bu Dévidi?”

Dévidi su iya: “Ee! O kwa iya-a nnajiuphu mu, bu eze.”¹⁸ O sukwapo: “?Bu ke gunu be gube nnajiuphu mu achihunuru nwozi ngu? ?Buhunu gunu be mu meru? ?Bu ejo-iphe gunu be eka mu dukpo?”¹⁹ Jiko ge gube nnajiuphu mu, bu eze ngabenuru nwozi ngu nchi nta. O -buru l'oo Chipfu be kpaliru ngu gi chiahaa mu nno; g'o natakwa ngweja. Teke obu l'oo ndiphe be eme iya nu; gephe bukwaru ndu vu onu l'atatiphu Chipfu. Nta-a be ephe chifuwaru mu lechilabo ndibe Chipfu. Ephe su ge mu je ejaahaaru agwa ozo ozi!²⁰ Ole-a; ge mee mu te egedakwa l'ali l'eka du enya l'iphu Chipfu; kele eze ndu Izurelu be lufutawaru bya achiahaa nwogu, teke agbadu ebà g'onye achi nta okwa l'ubvu.”

²¹Tobudu iya bu Solu su: “Mu meakwaru iphe-eji. Lwanu azu; nwa mu, Dévidi. Mu taa tubaedu ama emeka ngu iphe ozo; noo kele i guberu ndzu mube Solu iphe ntanu-a. Oo eswe be mu meru; mbu le mu meswekpowaru k'ophu paru eka apaa.”

²²Dévidi su: “Wakwa arwa gube eze baa. G'unwokoro ngu onye lanu tughata bya ewota iya.²³ Oo Chipfu a-pfu onyenonu ugwo apfubekoto iya waa k'apfushi ike l'iphe, onye pfuru. Ntanu-a be Chipfu meru; i daba mu l'eka; ole mu taa halikwanu eka ebyi onye ono, Chipfu wuru manụ l'ishi ono.²⁴ G'o bunuru ge mu guberu ndzu ngu iphe ntanu-a; bukwapo ge Chipfu agube ndzu nkemu iphe; mbu g'o nafutakota mu l'iphe-ehuka, byaru mu nu.”

²⁵Ọọ ya bụ; Sọlu bya asụ Dévidi: “G'e kebekwa ngu l'oma nwa mu, bụ Dévidi. Ii-me iphe, nyịberu anyịbe; mbụ mee ya mekọta!”

Ọọ ya bụ; Dévidi tughushia; Sọlu laphushia azụ l'ibe iya.

Dévidi alapfu ndu Filisitayinu

27 ¹Dévidi bya arịa l'ime onwiya sụ: “Nta bẹ ujiku lanụ bẹ mu e-me-chakwaa shi l'eka Sọlu laa l'iyi. O to nwedu iphe ọzo, kabakpọo ree; ta abụdu gẹ mu gbaru lashia alị ndu Filisitayinu. Ọọ ya bụ Sọlu aka-bẹ haa mu achọ-phe l'alị Ízurelù; mbụ mu e-shi nno ya nahụ iya.” ²Ọọ ya bụ; Dévidi yee unwoke ono, dū unu nemadzụ l'ụkporo iri ono, bụ ndu yee ya aswije ono gbeshi lapfushia Akishi, bụ onye eze mkpụkpu Gatu; mbụ nwatibe Mawọku. ³Dévidi phẹ lapfu Akishi je eburu lẹ mkpụkpu Gatu. Onyenonu bẹ yele ndibe iya tūkocharu buru. Dévidi bẹ yele unyomu iya labọ tūkoru buru; mbụ Ahinowamu kẹ mkpụkpu Jiezerelù waa Abigelu kẹ Kamelù, bụ iya bụ nwanyị ono, ji iya, bụ Nebalù ta anọedu-a. ⁴O be teke e doerupho Sọlu lẹ Dévidi gbalawaru lashia Gatu; ophu ọ tọ chọba-eduru iya.

⁵Ọọ ya bụ Dévidi bya asụ Akishi: “Ọ -buru lẹ mu dū ngu l'obu; wofutanu mkpụkpu lanụ l'alị-a; nū mu gẹ mu buru. ?Denu g'ọ bụ mube nwozi ngu bẹ unu l'iya atūko buru lẹ mkpụkpu lanụ l'eka eze bu?” ⁶Ọọ ya bụ; Akishi woru mkpụkpu Zikulagu woru nū iya mbọku ono. Ọ buru iya meru iphe Zikulagu bụ mkpụkpu ndu eze ndu Jiuda byasụ ntanụ-a. ⁷Dévidi bẹ bugbaru apha ophu l'onwa ẹno l'alị ndu Filisitayinu ono.

⁸Dévidi yee ndu etsoje iya nū bya atughua je alwua ndu Geshu; mẹ ndu Gizi; mẹ ndu Amaleku. Ndu-a bẹ shihawaa teke dū ẹnya butaru l'alị ono; mbụ shitakpọo mẹ a -nọdu eje Shuru jasụ l'alị ndu Ijiputu. ⁹Ọ nọdu abụjeru ndu ophu Dévidi bapfuwaru l'ọgu ono; loogbushikọta phẹ. Ọ tọ dudu nwoke ọzoo nwanyị, oodobeje ndzụ. Ọ bya akpụko aturu; mẹ egbu; mẹ eswi; mẹ nkafụ-igara; mẹ inya-kamelu; bya achikochaa uwe. O -mechaa; ọolapfushia Akishi. ¹⁰Teke Akishi jiru iya: “?Bụ ibiya ole bẹ i jeru alwua ntanụ-a?” Dévidi asụ iya: “Ọ kwa echiegu ndohali mkpụkpu Jiuda.” Ọzoo l'ọosu iya l'ọo echiegu ndohali kẹ mkpụkpu ndu Jierahumelu; ọzoo l'ọo echiegu ndohali Kenu. ¹¹Ọ tọ dudu nwoke ọzoo nwanyị, oodobeje ndzụ kẹ kpuru bya Gatu; kele ọonoduje arị sụ: “Ephẹ e-jekwa agba anyi ama sụ l'owakwa iphe, Dévidi meru baa.” Ọ buru gẹ Dévidi shi emeje iya bụ ono lẹ teke o bukotaru l'alị ndu Filisitayinu. ¹²Akishi daru Dévidi ye l'ehu; asuje onwiya: “Dévidi bẹ a-buwaruro nwozi mu jasuru asuru; noo kele ndibe phẹ, bụ ndu Ízurelù bẹ kpọwaru iya ashị mebyi akpọkpo.”

28 ¹Ọ bya erwua teke ono; ndu Filisitayinu bya akpakọo ndu ojogu phẹ g'ephe tsoo ndu Ízurelù ọgu. Akishi je asụ Dévidi: “G'o dokwaa ngu ẹnya ree l'unu l'unwoke ngu bẹ e-dujekwa mu ọgu.”

²Dévidi sụ iya: “Ọ n'iya bụ l'iji-humawaro iphe, onye-ozu ngu e-me.”

Akishi sù Dévidi: “Ò dūepho ree; mu e-mewaa ngu rọ g'ì bụru onye a-
nọdu eche mu nche jeye ndzụ mu abvụ.”

Sọlu yee nwanyị, aphuje ophulenyà, bu lẹ Ẹnudo

³Nta-a bẹ Sámèlù nwuhuwaru; ndu Ízurèlù l'ophu tũko raa ẹkwa iya; bya elia ya lẹ mkpukpu iya lẹ Rama. Sọlu bẹ tũkowaru ndu emeje ọm-
manshi; mę ndu aphuje ophulenyà rwushikọta l'alì ono.

⁴Ndu Filisitayinu bya edzukọbe bya adọru k'ọgu lẹ mkpukpu Shune-
mu. Sọlu bya akpakọo ndu Ízurèlù l'ophu ẹphebedua dọru nkephẹ l'úbvù
Gilubowa. ⁵O be gẹ Sọlu hụmaerupho ndu ojọgu ndu Filisitayinu; ndzụ
gụhu iya; tẹme obu nọdu etekwa iya phọ ophe. ⁶O mee g'ọ kpata Chipfu
ishi; ophu Chipfu ta adudu iphe, ọ gbẹ lẹ nrwọ; ọzoo l'ido urimu pfularu
iya; ọzokpoonu l'onu ndu mpfuchiru iya. ⁷Sọlu bya asụ ndu ejeru iya ozi:
“Unu leeru mu ẹnya nwanyị, aphuje ophulenyà k'ophu mu e-je akpata iya
ishi.”

Ephe sù iya l'o nweru onye lanụ, bu lẹ mkpukpu Enu-Dọru.

⁸Sọlu bya eworu onwiya gbugabẹ; chita uwe mmanụ yee. O be l'ẹn-
shi yee unwoke labọ swiru jefpushia nwanyị ono. Sọlu rwua bya asụ
iya: “Kpataeduru mu maa ishi. Onye ophu mu kukpọerupho ẹpha iya bẹ
ji-kpokuta.”

⁹Nwanyị ono sù iya: “Lenu; ì manurua iphe, Sọlu meru. Mbụ lẹ ndu aji-
je iphe; mę ndu aphuje ophulenyà bẹ ọ tũkoru rwushikọta l'alì-a. ?Denu
g'ọ gude ì bya ekweberu mu ẹregede; gẹ mu eshi nno nwuhu?”

¹⁰Sọlu bya egude ẹpha Chipfu ribuaru iya angụ sù: “Eshinu Chipfu nọ
ndzụ g'ọ nọ iya-a bẹ ọ tọ dukwa aphụ, a bya lanụ ngu l'opfu iphe-a.”

¹¹Nwanyị ono bya ajia ya sù: “?Bụ onye bẹ mu a-kpokuru ngu?”

Ọ sù iya: “Ọo Sámèlù bẹ ìi-kpoku.”

¹²Nwanyị ono bya ahumaepho Sámèlù bya echishia mkpu sù Sọlu:
“?Denu g'ọ gude ì gbaaru mu ẹregede? Ọ kwa ngu bụ Sọlu!”

¹³Eze, bụ Sọlu bya asụ nwanyị ono: “Ta atsushi ebvu. ?Bụ gunu bẹ ì
humaru?”

Nwanyị ono sù iya: “Mu humaru maa g'ọ shi l'alì afuta.”

¹⁴Ọ jia ya sù: “?Ọ dukwanu idagha?”

Nwanyị ono sù: “Ọo akahụ nwoke ogerenya, yeru uwe-mgbalanụ bẹ
alufutanu obu.”

Sọlu maekwarupho l'ọo Sámèlù. O phozeta woru iphu kpupyabẹ l'alì.

¹⁵Sámèlù bya epfua opfu sù Sọlu: “?Bụ gunu bẹ iikuru mu; ì gude
akposhi mu atuta unme, mu atuta-a?”

Sọlu sù iya: “Mu nọ l'oke iphe-ẹhuka; kele ndu Filisitayinu bẹ etso mu
ọgu; tẹme Chileke pawaru mu buhaa; ophu ooyejeedu onu yeru mu e -shi
lẹ ndu mpfuchiru iya; ọzoo lẹ nrwọ. Ọo ya kpatarụ iphe, mu eku ngu g'ì
karụ mu ọzo, mu e-shi iya.”

¹⁶Sámèlu sù iya: “?Ì chòru mu gunu nta-a, Chipfu pawaru ngu buhaa; ọ buwaru onye opfu ngu-a? ¹⁷Ọo iphe ono, Chipfu shi mu l'ọnu gbaaru ngu ama iya ono bẹ avùkota nno. Chipfu bẹ nafuwaru ngu aba eze ono woru iya nù onye ọzo, bụ Dévidi. ¹⁸Kẹle i ti meduru Opfu Chipfu; mbụ l'i ti tukoshiduru ndu Amalẹku oke-ẹhu-eghu Chipfu. Ọ buru iya meru g'o gude; o mee ngu iphe ono, o meru ngu ntanụ-a ono. ¹⁹Ophu kachakpọo nù bụ lẹ Chipfu a-chiru unu lẹ ndu Ízurelu ye ndu Filisitayinu l'ẹka; mbụ l'echele ọwa-a bẹ unu l'unwu ngu unwoke a-lwapfuta mu lẹ maa. Nokwapọ gẹ Chipfu a-chiru ndu ojogu ndu Ízurelu chiru ye ndu Filisitayinu l'ẹka.”

²⁰Ndzu-agugu iphe ono, Sámèlu pfuru ono gude Sọlu; ọ ngabufu daa l'alị teke ono teke ono. Ike bvụ iya; kẹle o to riduru nri eswe mẹ kẹ ẹnyashi mbọku ono l'ophu. ²¹Nwanyị ono bya bya ahuma g'ẹhu anma-shiberu Sọlu anmanma ike bya asụ iya: “Lenu; mube nwozi ngu nwanyị bẹ nùkwaru ngu opfu; mee iphe, i ziru mu ememe. Mu turu ishi ndzu mu mekọta iphemiphe, i sùru gẹ mu mee. ²²Ọo ya bụ jikonu; ngabenu nwozi ngu nwanyị nchi; mbụ gẹ mu nnu ngu nri g'i ria; k'ophu ike a-du ngu g'i gude lasha.”

²³Sọlu jịka sù lẹ ya te eridu nri. Ọle ndu-ozi iya waa nwanyị ono tukuru rwohaa ya; ọ gbẹ teke ono kweta. Ọ bya agbeshi l'ẹka ọ zẹ l'alị bya anọ-zeta l'iphe-azẹe.

²⁴Nwanyị ono bẹ nweru nweswi, tsuru ẹba, nọ l'ulo iya. O woru iya gbua teke ono teke ono. Ọ bya ewota ukpokutu-nri gwọ-phube gude ghee buredi, eeyeduru iphe, ekoje buredi. ²⁵Nwanyị ono bya akwashiaru Sọlu phẹ iphe ono; ẹphe ria. E mecha; ẹphe tughua l'enyashi ono lasha.

Ndu-ishi ndu Filisitayinu achifu Dévidi l'iphu ọgu

29 ¹Ndu Filisitayinu bya edzukọbe-gbua ndu ojogu phẹ lẹ mkpukpu Afẹku. Ndu Ízurelu je anmaa anmanma ọgu lẹ mgboru ẹka mini anọduje anwushi lẹ mkpukpu Jiezerelu. ²O be gẹ ndu-ishi ndu Filisitayinu keshiru ndu ojogu phẹ; ẹphe dzebgbaa ukporo ise ise; ndu ophu adu unu labọ l'ukporo iri iri; Dévidi yee ndu etsoje iya nù nọdu awu etso phẹ azu azu ẹphe lẹ Akishi. ³Ndu-ishi ndu Filisitayinu bya ajia sù: “?Bụ gunu bẹ ndu Hiburu ọwana eme l'ẹka-a?”

Akishi sù phẹ: “Ọ kwa Dévidi ono, shi buru nwozi Sọlu, bụ eze ndu Ízurelu-a. Mu l'iya bughataakwaru apha ophu. Ọle eshinu ọ gbafutaru l'ibe Sọlu lwapfuta mu bẹ ta adukwa ntucha, mu humajeru iya l'ẹhu.”

⁴Ẹhu ghuahaa ndu-ishi ndu Filisitayinu ono egbu; ẹphe sù iya: “Du-phukwa phẹ azu g'ẹphe je anọduro l'ẹka ono, i nuru phẹ g'ẹphe buru ono. G'o to tsokwaru anyi je ọgu; a -nonyanu; e rwua lẹ teke aalwu ọgu; ọ gbẹ ghakọbe tsoahaa anyi ọgu. Kẹle-a; ?tọ kabadaa nphe g'ee-shi gẹ yee nna-jiuphu iya bya adu lẹ ree ọzo mẹ o -gbushia anyi ishi? ⁵?Tọ bunaa Dévidi

owana bẹ ẹphe agùjẹ l'ebvu ete sù: ‘Solù gbuwaru unubuku ndu ojògù; Dévidi gbukwanaa unubuku ndu ojògù ugbo iri?’ ”

⁶Oo ya bụ; Akishi bya ekua Dévidi sù iya: “Eshinu Chipfu nọ ndzù g'ò nọ iya-a bẹ ì bụepho onye pfulu ọto; tẹmẹ ọ dughukwa mu phọ ree kẹ g'ì tsoru anyi g'anyi tuko swiru jee ọgu-a; noo kele e -shi mboku ono, ì lwapfutaru mu ono byasù ntau-a bẹ ọ tọ dudu ntucha, mu humajeru ngu l'ehu. Ọle ọo ndu-ishi ono bẹ ì tì dudu ree l'anya. ⁷Ghakobe lashia lẹ nchi-odoo; be ejekwa eme iphe, ta adudu ndu-ishi ndu Filisitayinu ree.”

⁸Dévidi jia ya sù: “?Bukwanu gunu bẹ mu mehunuru? ?Bukpoo gunu bẹ ì humaru l'ehu mube nwozi ngu shitakpoo lẹ mboku, mu lwapfutaru ngu byasù nta-a? ?Denu iphe, bụ lẹ mu tee jedu etsoo ohogu gube nnajiphu mu, bụ eze ọgu?”

⁹Akishi sù iya: “Mu maru-a l'ì dū mu ree l'anya; mbụ l'ì dū-tabeẹ mu phọ g'ojosi-imigwe Chileke; ọle ndu-ishi ndu Filisitayinu pfuluwaru sù l'ì tì byadu etso anyi je ọgu ono. ¹⁰Nta-a bukwa g'ì tehu l'onma ẹwa utsu unu lẹ ndu-ozì nnajiphu ngu ono; mbụ ndu ono, unu l'ẹphe tukuru swiru ono; g'unu tugbua lẹ geregere nchi-abohu.”

¹¹Oo ya bụ; Dévidi yele ndu etsoje iya nù gbeshi l'onmewa utsu laphushia azù l'alì ndu Filisitayinu; ndu Filisitayinu tugbua; ọ buru phe eje Jiezerelu.

Dévidi etso ndu Amalẹku ọgu

30 ¹Ọ bya ebe gẹ Dévidi yee unwoke iya rwuerupho mkpukpu Zikulagu lẹ mboku ophu kwe iya ẹto, ẹphe gbeshiru; ẹphe huma lẹ ndu Amalẹku byawaru alwua ndu bu l'echiegu ndohali waa ndu mkpukpu Zikulagu alwulwu. Ẹphe lwuru Zikulagu woru ọku tufu iya. ²Ndu Amalẹku ono kpukotachaa unwanyi, nọ iya nù lẹ ndzù; kpukotachaa ẹgirima mẹ ọgerenya. Ophu ọ tọ dudu mẹ onye lanu ẹphe gburu egbugbu; gbahaepho akpuko bẹ ẹphe kpukoru phe lashia. ³Noo ya; Dévidi yee unwoke iya ono bya abyarwuta Zikulagu; bya ahuma g'oku mebyishiru iya; tẹmẹ a kpukoo unyomu phe; mẹ unwegirima phe lẹ ndzù. ⁴Tobudu iya bụ; Dévidi yee ndu ono, yee ya tukuru swiru ono chishia mkpu ekwa; raẹ ya phọ jasù ike ekwa bvushikota phe. ⁵Unyomu Dévidi ẹphe n'ẹbo, bụ iya bụ Ahinowamu, onye Jiezerelu; mẹ Abigelu, ophu ji iya, bụ Nebalu nwuhuwaru; mbụ onye Kamelu bẹ a kpukotachaa.

⁶Iphe ono tsushia Dévidi l'ehu ike; kele ndu ono bẹ epfu g'ẹphe tugbua ya lẹ mkpuma. Onyenonu l'ime phe bẹ ehù gbangahuchaaru lẹ k'unwu phe unwoke mẹ unwada phe, a kpukoru. Ọle Dévidi bẹ gbataru onwiya ike l'ime Chipfu, bụ Chileke iya. ⁷Tobudu iya bụ; Dévidi bya epfuaru Abyiyata, onye uke Chileke; mbụ nwa Ahimeleku sù iya: “Wotaru mu nù uwe-ukuvu ono!” Abyiyata chita iya chijeru iya. ⁸Dévidi bya ajia Chipfu sù: “?Bụ gẹ mu chipfuru ikpoto ndu ọ-lwua-ola-a? ?Mu a-gbapfu phe-a tọ?”

Ọ sù iya: “Chipyabe phẹ; ìi-gbapfu phẹ-a; mbù nashìchaa phẹ iphe ono g'ò ha.”

⁹Dévidi yẹe unwoke, yẹe ya swì, dù ọnu l'ùkporo iri bya agbarwua nggele Besọ. O rwua l'ẹka ono o nweru ndu ọphu haru nòshia; ¹⁰kele ọmadzu ọkporo iri l'ime phẹ bẹ ike bvùeberu k'ọphu ẹphe ta adudu ike daa nggele ono. Ọ buru Dévidi waa ọnu nemadzù k'ọphuu bẹ chikwaseru ndu ono. ¹¹Ẹphe gbata je ahuma onye Ijiputu lẹ mgbẹgu. Ẹphe duta iya dupfu Dévidi. Ẹphe bya eworu nri nù iya o ria; bya echebe iya mini ọ ngua. ¹²Ẹphe woru ibiribe ẹcha-mbekee, e gude akpuru oshi figu mee nù iya; wafua ọphu e gude akpuru vayinu ghee. Ọ bya eria ya rokota ike; kele o to riduru nri; ọphu ọ tọ nguduru mini e -shi k'abalì ẹto; eswe l'enyashi. ¹³Dévidi jia ya sù: “?Bù onye kẹ ndu ole bẹ ì bù? Tẹme ?bù awe bẹ ì shi bya?”

Nwokorọbya ono sù iya: “Mu bukwa onye Ijiputu; bukwarupho nwohu onye Amalẹku. Nnajiuphu mu gbadoru mu e -shi k'abalì ẹto, laru alala; kele iphe-ememe zupyaiberu mu. ¹⁴Anyi jeru alwua ndu Kereti, bu l'uzo ndohali; mẹ ndu bu l'ẹka iya kẹ ndu Jiuda; mẹ ndu Kalẹbu, bu l'echiẹgu ndohali. Anyi taa ọku lẹ mkpukpu Zikulagu.”

¹⁵Dévidi jia ya sù: “?Ì-dù ike duru mu je egoshi mu ikpoto ndu ọ-lwua-ọlaa ono?”

Ọ sù: “1-gude ẹpha Chileke ribuaru mu nte l'ì tì byadu l'e-gbu mu; ọphu ì kpuduru mu anù nnajiuphu mu; mu e-duru ngu je egoshi ngu ẹka ẹphe nọ.” ¹⁶O duru Dévidi phẹ rwua. Ndu Amalẹku ono dọru l'alì ono; eri angù; bya eme ẹmereme k'ikpoto iphe ono, ẹphe gwekọru l'alì ndu Filisitayinu; mẹ kẹ ndu Jiuda ono. ¹⁷Dévidi phẹ datso phẹ ọgu; shi l'uzenyashi mbọku ono lwua phẹ jasù l'uzenyashi echele iya. Ọphu ọ tọ dudu m'ọ onye lanù, gbalaru nù; a -gufuepho ọnu unwokorọbya, nyihuru eli inya-kamẹlu gbala. ¹⁸Dévidi phẹ tükokpoo iphemiphe ono, ndu Amalẹku gwekọru phọ nafutachaa; lufuchaa l'unyomu iya phọ ẹphe n'ẹbo. ¹⁹Ọphu ọ dudu iphe phẹ ọphu tuphahuru etuphahu; onye upfu mẹ onye nta; unwokoro mẹ unwumgboko; iphe, a kwataru l'okwata; məkpoo iphe mmanu ọzo, ẹphe gwekọru egweko. Dévidi phẹ tuko iya naphutachaa azu. ²⁰Dévidi phẹ bya akpukochaa aturu ndu Amalẹku; mẹ egbu phẹ; mẹ eswi phẹ. Ndu ojoğu Dévidi kparu ẹku ono vuru ọzo asuje: “Owa-a bù iphe, Dévidi kwataru l'okwata.”

²¹Ọo ya bù; Dévidi bya abyapfuta ọmadzu ọkporo iri phọ bù ndu ono, ike bvùshiru k'ọphu ẹphe ta adudu ike tsoru iya phọ; mbù ndu ono, a haru l'azu nggele Besọ azu iya ọphu-a. Ẹphe wufuta g'ẹphe gba Dévidi yẹe ndu ọphu yẹe ya swì ndzuta. Dévidi jerwua bya ekele phẹ ekele. ²²Ndu ẹjo nemadzù mẹ ndu mkpaka l'ime ndu ono, tso Dévidi ono bya asu: “Eshi ọphu anyi l'ẹphe ta aswìdu jee ọgu bẹ anyi tee kekwa iphe ono, anyi kwataru l'okwata ono agba phẹ. Iphe, e-mechia nù bù l'onyenonu l'e-duta nyee ya waa unwu iya lashia.”

²³Dévidi sù phẹ: “Waawakwa; ùnwunna mu; unu be jekwa egude iphe, Chipfu nùru anyi mee nno. Oo Chipfu bụ onye gbobutaru anyi; bya eworu ndu byaru anyi etso oḡu ye anyi l'ẹka. ²⁴?O dū unu g'onye angaru unu nchị l'iphe ono, unu epfu ono? Iphe, onye nọ swiru ivu ketarū bẹ bụ iphe, onye tso je oḡu e-keta. Eḡhe e-ketagbaa iphe lanu.” ²⁵Dévidi tūa ya; o bụru ekemu bya aburu omelalị ndu Ízurelù e -shi mbọku ono byasuru ntanụ-a.

²⁶Dévidi bya alarwuẹpho mkpukpu Zikulagu; o haru iphe ono, eḡhe kwataru l'okwata ono nū g'e je anu ndu eḡhe l'iya eshi ònyà, bụ ndu bụ oḡerenya ndu Jiuda. O sù g'a sù phẹ: “Owaa bụ iphe, mu anu unu l'iphe, anyi nataru ndu oḡogu Chipfu l'oḡu.” ²⁷O nuru iphe ono g'a nū ndu oḡhu bu lẹ mkpukpu Bételu; mẹ ndu oḡhu bu lẹ mkpukpu Ramotu, dū l'echieḡu ndohali; mẹ ndu kẹ mkpukpu Jiatiru; ²⁸mẹ ndu kẹ mkpukpu Arowa; mẹ ndu kẹ mkpukpu Sifumotu; mẹ ndu kẹ mkpukpu Eshutemowa; ²⁹mẹ ndu kẹ mkpukpu Rakalu; mẹ ndu kẹ mkpukpu ndu Jierahumelu; mẹ ndu kẹ mkpukpu ndu Kénu; ³⁰mẹ ndu kẹ mkpukpu Homa; mẹ ndu kẹ mkpukpu Borashanu; mẹ ndu kẹ mkpukpu Ataku; ³¹mẹ ndu kẹ mkpukpu Heburo-nu; mẹwaro ndu ẹka Dévidi mẹ ndu nkiya shi anọduje aghaphegbaa.

Anwuhu Sọlu yee unwu iya

(1Iphe 10:1-12)

31 ¹Tobudu iya bụ; ndu Filisitayinu wata etso ndu Ízurelù oḡu; ndu Ízurelù yeru phẹ okpa l'oso. E gbushia ndu Ízurelù ndu oḡhu dū igwerigwe l'úbvú Gilubowa. ²Ndu Filisitayinu chipfuru Sọlu waa unwu iya eḡhuka eḡhuka. Eḡhe gbua unwu iya, bụ Jionatanu; mẹ Abinadabu; waa Malukishuwa. ³Oḡu ono kpohu oku mebyi ekpohu l'ibe iya oḡhu Sọlu nọ. Ndu chị apfụ chipyabe Sọlu woru apfụ gbaa ya; meka iya iphe okpobe emeka. ⁴Sọlu sù onye achijeru iya ngwọgu: “Mifuta oḡu-echi ngu nmagbua mu; a -nonyaa nū ndu ono, ebuduru úbvù ono rwua bya eworu mu nmagbua; meru iphere kpua mu.” Oḡe onye ono, achijeru iya ngwọgu ono bẹ ndzụ aḡu; oḡhu o kwedu gbua ya. Oo ya bụ; Sọlu woru oḡu-echi iya gha iḡharaphu; woru eḡho chie ya. ⁵Onye achijeru Sọlu ngwọgu ono hūmaepho lẹ Sọlu nwuhuwaru; o dafua l'eli oḡu-echi nkiya; eḡhe l'iya tuko nwushihu. ⁶Oo ya bụ; Sọlu yee unwu iya unwoke eḡhe n'eto; mẹ onye achijeru iya ngwọgu; mẹ ndu ojogu iya g'ephe ha tuko nwushihukota l'ujiku lanu ono.

⁷O be teke ndu Ízurelù oḡhu bu l'azụ nsuda azụ iya oḡhuu; mẹ ndu oḡhu bu l'aguga eḡnyimu Jiódanu hūmaerupho lẹ ndu ojogu Ízurelù bẹ yewaru okpa l'oso; bya ahumakwapho lẹ Sọlu yee unwu iya unwoke tuko-waru nwushihu; eḡhe tuko haa mkpukpu phẹ gbalachaa; ndu Filisitayinu bya bya eburu iya. ⁸O beepho lẹ nchitabohu iya; gẹ ndu Filisitayinu byaru g'ephe yeshia ndu ono, e gburu l'oḡu ono iphe, eḡhe yeru l'ehu; eḡhe

hùma odzu Sòlu yẹ ọ̀nwu iya unwoke ẹ̀phe n'ẹ̀to g'ẹ̀phe dabyigbaaru l'úbvú Gilubowa. ⁹Ẹ̀phe bya egbuta Sòlu ishi; yeshikọta iya ngwọgu, ọ̀ kwaru onwiya; bya eye ndu-ozì g'ẹ̀phe jedzuru alì Filisitayinu mgburu-gburu je arakashia ya k'ọ̀phu agwa pẹ; mẹ ndiphe a-nụma-dzuru iya. ¹⁰Ẹ̀phe woru ngwọgu iya ono dobe l'ulo agwa, bụ Ashitoretu; bya eworu ogwehu iya kpọpyabe l'igbulọ mkpukpu Bẹtu-Shanu.

¹¹O be teke ndu bu lẹ mkpukpu Jiabeshi-Giladu numaerupho iphe ono, ndu Filisitayinu meru Sòlu ono; ¹²unwoke l'ọ̀phu, bụ ndu ọ̀kpehu dọ lẹ mkpukpu ono tuko wufu l'enyashi jeshia Bẹtu-Shanu. Ẹ̀phe je apazeta odzu Sòlu yẹ k'ọ̀nwu iya l'eli igbulọ Bẹtu-Shanu; pata jeshia Jiabeshi je akpochaa pẹ ọku. ¹³Ẹ̀phe bya atutukobe ọ̀kpu pẹ lia l'upfu oshi tamari-suku, dọ lẹ Jiabeshi; bya aswija ẹgu abalì ẹsaa.